Rejtő Jenő

Az elátkozott part

A három testőr Afrikában

P. HOWARD

A HÁROM TESTŐR AFRIKÁBAN

II. kiadás

NOVA IRODALMI INTÉZET

A SZERZŐTŐL
KIADÁSUNKBAN MEGJELENT KÖNYVEK:

POKOL ZSOLDOSAI
MENNI, VAGY MEGHALNI
A FEHÉR FOLT
AZ ELVESZETT CIRKÁLÓ
A SZŐKE CIKLON
BRADLEY TAMÁS VISSZAÜT
AZ ELŐRETOLT HELYŐRSÉG
VESZTEGZÁR A GRAND-HOTELBEN
A LÁTHATATLAN LÉGIÓ
AZ ELÁTKOZOTT PART
PISZKOS FRED A KAPITÁNY
A HÁROM TESTŐR AFRIKÁBAN
A 14 KARÁTOS AUTÓ

Minden jog, film, dramatizálás, fordítás stb. fölött kizárólag a Nova Irodalmi Intézet, Budapest, VI., Andrássy-út 32. rendelkezik.
1941.

Klein Jenő nyomda, VI. Lovag-u. 20.

ELSŐ FEJEZET.

1.

Négy különböző nemzetiség képviselője volt az asztalnál: egy amerikai gyalogos, egy francia őrvezető, egy angol géppuskás és egy orosz hússaláta. A gyalogos, az őrvezető és a géppuskás a padon foglaltak helyet, a hússaláta az asztalno egy tálban.

Idő: délután hét óra.

Színhely: Afrika, Rakhmár, egy távoli, eldugott garnizon a Szahara valamelyik oázisában, ahol néhány ott feledett légionista és egy pár nyomorult arab tengődik.

Személyek: Személytelenek.

Történik: Semmi.

Rakhmár oázis legfeltünőbb jellegzetessége, hogy a legkevésbé feltünő, legkisebb mértékben sem jellegzetes oázis Afrikában.

Középpontja egy vályogfallal körülvett katonai tábor, melyet a szaknyelv minden alap nélkül, pusztán szokásból, „erődnek" nevez.

Az „erőd" ellenállóképességéről fogalmat adhat egy nemrégen lejátszódott esemény, amikor a részeg káplár dühösen a falba rugott és súlyos sérüléssel a kórházba szállították, mert az egyik lőrés a fejére esett.

De az ilyesmit mégis „erődnek" hívják. És számmal is ellátják. Ez az erőd a 72-es számú volt a Szahara hasonló építményeinek sorában.

A körfal mögött egy „törzsépület" (nyerstéglából épült földszintes kis ház) és két legénységi barak. A barakban katonák, a katonákban fásult letargia, az álmosító forróságtól és az egyhangúan múló napoktól.

Vagy ötven pálma veszi körül az erődöt, poros, tikkadt, félholt, hosszú fák és tetejükben egy-két kedélybeteg majom ténfereg. Ezek szívesen elköltöznének dúsabb tájakra, de nem tudják, hogy kerültek ide.

A pálmák között nyolc-tíz duárnak nevezett sár-

putri, ismeretlen céllal, mert a bennszülött háztulajdonosok évekig nem mennek be az ajtón. Viszont az ajtó elől sem mozdulnak. Hová mennének a forró oázisban? Vagy mit csinálnának benn a kunyhóban? Igaz; végeredményben az sem világos, hogy mit keresnek ezek az arabok a kunyhó előtt, ahol üldögélnek, dehát egy oázis nem arra való, hogy minden mozzanatában megfeleljen valamiféle okszerűségnek.

A bennszülöttek tehát a kunyhó előtt esznek, isznak, alszanak és unatkoznak.

Mit is keresnének benn a duárban? Egy horpadt fazék, néhány törött holmi, egy rothadt gyékény és más efféle található ott a döngölt föld-pallón. Ezenfelül néhányezer légy; ezeket nem szükséges felkeresni és a kecske, az kijön magától is, ha megéhezik.

Rakhmar oázis központja a *„Grand Hotel"*. Eltérően a hasonnevű európai intézményektől, a rakhmari *„Grand Hotel"* ócska kis bódé volt. Tulajdonosa egy félszemű rabló, aki annak rendje és módja szerint kitöltötte tízéves fegyházbüntetését, majd szorgalmas működésének gyümölcséből letelepedett itt, mint vendéglős.

A Timbuktu felé haladó karavánok, átutazó vadásztársaságok jelentették a nagy jövedelmet, az oázis két arab csendőre és a száz fő körüli helyőrség az állandó üzletmenetet.

A *Grand Hotel*, mint a neve is mutatja, a nagyvilági élet úri illúzióját hozta el a Szaharába. A félcolos deszkafalat ugyan átrágta mindenféle féreg, a vályog ragaszték és a fapadok sem emlékeztettek a hasonnevű európai intézményekre, no de rádiókészüléke volt, szinte kéthavonta új napilapok érkeztek és Leila, az arab démon, táncokat lejtett.

Ezt a műsorszámot kissé népszerűtlenné tette ama közismert tény, hogy Leila (az arab démon) ötvenedik életévét már régebben betöltötte. A kor és egy ideges beunszülött zsebkése mély nyomokat hagyott az arcán. Így azután Leila (az arab démon) alig táncolt és a szórakoztatást illetően leginkább arra szorítkozott, hogy egy tamburaszerű, irhával bevont hangszert ütögetett. Ezt is csak addig, amíg a vendégek határozott állásfoglalása nem kényszerítette hallgatásra. Ilyenkor egy távoli sarokba kuporodott és démoni érzékenységében megsértve, szomorúan pipázott. Este segített a sérülteket kötéssel ellátni.

Ugyanis az esti órák hangulatához természetszerűleg hozzátartozott egy kis parázs verekedés.

Általában légionáriusok tartózkodtak a *Grand Hotelben*, akik kockáztak, ittak, vagy levelet írtak, némelyik a fegyver és szíjjazat tisztítását is itt végezte, de estefelé verekedés volt. Ez a programmpont nem maradhatott el a napirendről. Egy elmés légionárus, aki a festőművészi pályáról került ide, készítette az új cégtáblát, amit a tulajdonos meghagyott az ajtón. Ez állt rajta:

GRAND HOTEL
Ötórai gabonapálinka.
Estenként
az úri közönség verekszik.
Kitünő széklábak! *Megbízható elsősegély!*
Belépés díjtalan! Kilépés bizonytalan!

Az asztalnál időző három különböző nemzetiség (ha leszámítjuk az orosz hússalátát) komolyan tanácskozott. Már kora délután óta ültek együtt, igen halkan beszéltek és ha arra jött a tulajdonos, akkor hirtelen elhallgattak.

A félszemű rabló, akit elévült körözvények alapján Brigeron néven ismertek, mint vendéglős hiú volt szakácstudományára és most ott settenkedett a három katona körül, akik a hússalátát rendelték. Mert hiába, a légió furcsa hely, ahol nem egyszer urak is megfordultak már, nem csoda, ha ilyen finom ételt rendelnek. Brigeron úgy érezte, hogy kitett magáért.

A vendégek elismerésüket fejezték ki. A hússaláta egészen kitünő volt és ezen az sem változtatott, hogy végül egy igazán csak kevéssé használt, lámpabelet leltek benne.

A francia őszinte köszönetet mondott a tulajdonosnak a kitünő ételért, amikor átadta a petróleumszívó belet.

A tulajdonos örült a dícséretnek és megköszönte a kanócot, amit már elveszettnek hitt és igazán nem könnyű errefelé beszerezni az ilyen holmit.

— Nagyon fínoman készíti az ételeket, barátom, — mondta az angol.

— Uram, — felelte szerényen Brigeron, a félszemű rabló — Levinnél tanultam a szakácsmesterséget.

Ezt sokszor hangoztatta és büszke volt rá. Senki sem tudta, hogy hol lehet ennek a nevezetesen előkelő Levinnek a vendéglője, de a *Grand Hotel* tulajdonosa olyan tisztelettel hivatkozott rá és olyan nagy erejű ember volt, hogy nem mertek közelebbi adatot kérdezni tőle Levint illetően. Feltehető, hogy ez esetben jogos felháborodása nem ismerne határt és pofonütné az illetőt. Különben mindenki szégyelte kissé a másik előtt azt, hogy nem ismeri Levint, akinél Brigeron főzni tanult. Ezért úgy tettek, mintha jól ismernék.

Egy káplár azt is mondta már, amikor a kantin főztjét dícsérte: „Ilyent eddig csak Levinnél ettem...“

Valószínű volt, hogy szégyen egy ilyen vendéglőst nem ismerni, aki a szakmájában bizonyára a zseniális Ritz-el vagy Duvallal egyenrangú. Lassanként tehát senki sem tekintette vitásnak Levin személyét es így dícsérték Brigeront: „Ezt maga Levin sem csinálná különben...“

— Most hát kedves Brigeron, hozzon egy üveg vörösbort és hagyjon magunkra.

— Parancsolnak térképet? Pontos, katonai célokra készült, helyőrségek és időszaki folyók megjelölésével, szökéshez nélkülözhetetlen.

— Hm... miből gondolja, hogy szökni akarunk? — kérdezte a Pittmann nevű.

— Akik vörösbort rendelnek és suttogva társalognak, azok szökést terveznek.

— Más titkunk nem lehet?

A kocsmáros leírhatatlan grimasszal mutatott ki az ablakon:

— Itt?...

Forró, sárga nap égett be kintről. A poros, szomorú pálmák koronái, mint ájult fejek lógtak, szinte halódva és ha vontatott mozgással elindult köztük egy sovány majom, poreső szitált fonnyadó kardleveleikről.. Odakint az arabok zörögtek tüzes kövekkel, mert ilyenkor sütötték estére a keszrát és messziről a lelépő őrség parancsnokának rövid vezényszava süvölt.

Az ivó pállott, bűzös levegője szinte repedezik a forróságtól és millió légy döng.

Egy sebekkel borított, csontvázszerű vén arab a kenderszívás révületében olykor fehér szakállát tépdesi és papagáj hangján rikoltoz.

Az ivó hátterében két verejtékező, sárga arcú katona kártyázik.

A falon egy kerek óra minden fertálykor felhördül, mintha nyomban elütné a negyedet, de azután ismét elhallgat. Csak a rozsdás szerkezet emlékezik a régi jó időkre, amiket még pontosan jelzett az ütőmű.

Hát nincs igaza a rablónak, aki Levinnél tanulta ki a szakácsmesterséget? Miféle beszélnivalója lehet itt az embernek, ami titok?

Kevesebb, mint semmi: állandóan ugyanaz.

— Hozza a bort! — mondta a Francis nevű, álmodozó, sápadt fiú. — Családi ügyről beszélgetünk, nem szökésről.

A vendéglős elsietett és visszatért a borral. De azért hozta a térképet.

— Családi ügyekben is jobban kiismerik magukat katonai térképpel. Iránytűjük, remélem, van?

— Minek?...

— Hát valami különös családi ügyhöz szükség lehet rá...

Ekkor Leila (az arab démon) kiperdült a középre, hogy táncával szórakoztassa a vendégeket. De az egyik kártyázó fogcsikorgatva rákiáltott:

— Azonnal hagyd abba! Kártyázni akarunk, vén boszorkány!

Leila (az arab démon) szomorúan visszaült a sarokba és sértő kifejezéseket használt.

— Hogy képzeled? — mondta a Francis nevű, akinek álmodozó arca volt.

— Engem is érdekelt — szólt Thorze, a köpcös amerikai.

Pittman, az angol, előbb megtömte a pipáját, azután a térképet nézegette, végül elégedetten bólintott.

— Rendben van. Nézzétek meg ti is. Dél, Nyugat és Kelet felé egy-egy lehetőség kínálkozik a szökésre. Északon előttünk a Szahara.

— Ugy van. Arra nincs út.

— Az egyetlen lehetőség arra, hogy valamelyikünk megmeneküljön az, ha ma este három ember háromfelé szökik. Ugy intézzük, hogy csak reggel fedezzék fel.

— Miért váljunk el, ha eddig együtt küzdöttünk? — kérdezte halkan a sápadt Francis.

— Beszélj világosan! A mindenségét a skót csavaros eszednek! — szitkozódott a kövér Thorze.

— A helyőrség létszáma kilencvenöt ember, — mondta Pittman és megnyomkodta a pipáját.

— Ezt mi is tudjuk.

— Az erőd védelmére legalább a legénység felének a falak mögött kell tartózkodni, minden esetben. Ez a szolgálati szabályzat legszigorúbb pontja. Érted már?!

— Értem... Okos, — dörmögte az amerikai.

— Én nem értem, — mondta Francis Baré.

— Egy üldöző csapat huszonöt embernél kisebb létszám nem lehet, — magyarázta Pittman.

— Ezt tudom.

— Negyvenhét embernek az erődben kell maradni. Huszonöt megy keletre az egyik után, huszonöt nyugatra a másik nyomába, tehát a harmadikat, aki délre megy, senki sem üldözheti, mert nincs több katona Rakhmar oázis erődjében, mint kilencvenöt.

Thorze nagyot csapott az asztalra:

— Tiszta dolog! Ha hárman három felé szökünk, akkor az egyikre nem jut üldöző csapat!

— Ez az egy nyugodtan eljuthat belga vagy angol területre! Hogy ez melyikünk lesz, az tisztára szerencsejáték, amit onnan tud majd az illető, hogy huszonnégy óra multva sem követik.

Ekkor Leila (az arab démon) kilibbent a középre, hogy a vendégeket szórakoztassa táncával.

— Átkozott boszorkány! — üvöltötték egyszerre többne is. — Hagyjál kártyázni és inni bennünket.

A táncosnő visszalibbent a helyére és pipára gyujtott.

— És a kettő, akiket elfognak? — kérdezte Francis Baré.

— Haditörvényszék elé kerülnek. Agyonlövik vagy sok év Travaux-forcesre ítélik őket, — felelte Thorze.

— De egy kényelmesen menekül, — mondta Pittmann.

Az óra rekedten felhördült és csend lett.

Csak a millió légy döngött.

A három különböző nemzetiségű megállapodott: hárman szöknek, kettőre a biztos elfogatás, egyre a biztos menekülés vár.

— Ajánlom, hogy minden holminkat már előre ajándékozzuk egymásnak. Igy az a kettő, akit elfognak, hozzájut a harmadik poggyászához. Miért kerüljön a raktárba?

— Ugy van!

— Vendéglős!

— Monsieurs?

— Tollat, tintát.

— Uraim, a térképen csak ceruzával szabad a családi ügyre vonatkozó útvonalakat megjelölni.

— Ne beszéljen hülyeségeket! Hozza a tintát.

Hozta az irószereket és a három ember a következő okiratot szerkesztette:

„Alulírottak minden ingó és ingatlan vagyonunkat ..... barátunkra hagyjuk akivel együtt töltöttük el az afrikai katonáskodás nehéz éveit.
Kelt Rakhmar, 19.... II. 17.-én.“

— Jöjjön írja alá és szerezzen még egy tanút, — mondta Thorze.

Brigeron bólintott.

— Hé! Fonál, gyere ide te is, — kiáltotta.

A Fonál csúfnevű igen sovány katona volt és mindig dúdolt. Nem jókedvében, hanem mulyaságában.

— Azt akarjuk, — mondta az amerikai Brigeronnak és a hülye Fonálnak, — hogy ha valamelyikünk meghal ebben a fészekben, akkor a többi örökölje a holmiját.

— Kicsoda örökölje? — kérdezte a rablóvezér.

— Aki életben marad.

— Ki marad itt életben? — felelte egy lekicsinylő legyintéssel.

— Mindegy. Maga és Fonál tanuskodnak.

Fonál úgy vigyorgott, hogy szájaszéle, szinte clálló nagy füleihez ért kétoldalt és büszkén ismételte:

— A kis Fonál tanu!

Gyerekes módon, sokszor harmadik személyben beszélt önmagáról. Állati ragaszkodással szolgálta Brigeront. A rablóvezér egy alkalommal nem hagyta, hogy agyonverjék az oázisban táborozó szpáhik, amikor ellopott egy doboz cigarettát. Fonál az idióták alázatával követi azóta Brigeront.

— Irjátok alá! — sürgette őket Thorze.

A nap lebukott és a levegő szinte azon nyomban érezhetően hűvösebb lett.

— Én dél felé megyek, — mondta az amerikai.

— És te? — kérdezte gavallérosan Pittmann, mintegy felajánlva a választás jogát Francis Barénak.

— Nem mindegy? — kérdezte a francia kissé szomorúan. — Én úgysem menekülhetek.

Ekkor Leila (az arab démon) kiperdült a középre, hogy tánccal szórakoztassa a katonákat, de egy eldobott rohamkés hajszálra suhant el az arca mellett és erre duzzogva visszaült a helyére.

— Északra nem lehet menni? — kérdezte Francis Barré, mert a legkisebb esélyt választotta volna a legszívesebben.

— Északra a Szahara van előttünk, — felelte Pittmann. — Arra még egy expedíció is nehezen vágná keresztül magát.

...Takarodó után a három ember lemászott az erőd hátsó falán, megszorították egymás kezét és útnak indultak.

Thorze Délnek.

Francis Nyugatnak.

És Pittmann? Észak felé tartott, egyenesen a Szaharának, amerre szerinte egy expedíció sem vághatja keresztül magát...

2.

Sorakozónál kiderült, hogy három ember hiányzik.

A hadnagy azonnal megállapította, hogy három tevét loptak az éjszaka. Szökés! Perceken belül tudják, hogy kik a szökevények. A tevenyomok világosak: az egyik Dél, a másik Nyugat, a harmadik Észak felé indult útnak.

— Mi a véleménye, mon chef? — kérdezte az őrmestert. — Csak két üldözőcsapatot indíthatunk. Ezek ravasz fickók lehettek!

— Egyszerű, hadnagy úr. Aki Észak felé ment, az vagy felfordul, vagy úgy sem menekülhet.

— Tehát egy-egy üldözőcsapat indul Dél és Nyugat felé, több az erőd létszámából nem telik. Amelyik hamarabb visszatér, az elindul Északnak és megkeresi a harmadikat.

— Oui, mon chef!

...Másnap délben az üldözők elérték Thorzet. Az amerikai egy pillanatig úgy érezte, hogy a sík terepen közeledő 25 ember ellen felveheti a harcot valamelyik domb mögül, de azután inkább letett erről. Ha egy lövést tesz, már biztos a halálítélet. Megadta magát.

Estére beérte a másik csoport Francis Barét. Amikor már a földön feküdt aléltan. A víztömlője lyukas volt. Ugy látszott, hogy nem éri meg a másnapot. Két állat közé erősített hordágyon vitték vissza.

Most azután az egyik harmincas csoport sebesen a harmadik után Észak felé indult. Ennek két nap egérútja volt, de a reménytelen szaharai terepen. A nyomai világosan látszottak a homokban.

Másnap még mindig a messzeségbe kanyargott előttük a sok apró folt. Egy teve patái.

— Félnapig talán bírja a szomjúságot. Két tömlőnél többet nem visz egy teve.

— Istenverte skót bendője lehet.

Pittmannról tudták, hogy nagyon erős. Ötven fok meleg lehetett és fullasztó por szállongott a sivatag felett. Egy kis légáramlás elég lett volna ahhoz, hogy elfedje az üldözött nyomát. De a szerencse úgy látszott, nem kedvez Pittmannak.

— A fenébe is! — krákogott fuldokolva az őrmester. — jól tudja a bitang, hogy nem menekülhet, mégis nyargaltatja az embert! Összetöröm a csontját!

A tevenyomok továbbra is csak kanyarogtak előttük, a messzeségbe vonuló dombhullámok mögött és lassan vérszínűvé változott a nap, szürkült az ég...

— Ott van!

Az egyik katona kinyujtott kézzel a távolba mutatott, ahol egy tarka, hosszúkás folt látszott. Tevés alak árnya dőlt végig a sárga homokon.

— Előre!

Vad nyargalással igyekeztek a dünnához, két részre osztva a harminc embert hogy bekerítsék Pittmannt, aki a domb mögé siet. De most megvan!

A dombnál, ahol Pittmann eltünt, a pokol fogadja az üldözőket.

Sortűz! Egy harcordítás száz torokból...

A domb mögül kirohanó beduinok percek alatt végeztek azzal a néhány katonával, akiket a sortűz megkímélt.

Izmin sejk visszatolta hüvelyébe a handzsárt.

— Allah nagy. Egy csapat rumi kutyával több ég most a gyehenna tüzében.

— Sejk, — lépett elő Pittmann a harcosok közül. — Azt üzented nekem, hogy huszonöt fegyverért eljuttatsz engem az északi nagy vasúthoz. Harminc fegyver fekszik előtted a homokban és sok más hasznos tárgy, amilyen a rumiknak van.

A sejk egy másodpercig összeráncolt szemmel nézte. Veszélyes pillanat volt. Pittmann ezt jól tudta. Beduin rablófőnök szava nem szentírás.

— Sejk, — mondta még csendesen, — a katonák megtudják majd, hogy én kiszabadultam és akkor megint segít neked minden légionárius szökevény, mert bíznak a szavadban.

A sejk megértette. Nem tudta ugyan, hogy mit jelent ez a szó: „Propaganda", azért mégis tisztában volt a sivatagban szájról-szájra kerülő hírek fontosságával.

— Ugy legyen, ahogy mondtam, hitetlen. Embereim elkísérnek és kapsz ivóvizet, élelmet, amennyi kell.

Egy óra mulva nyolc tevés arab útra kelt Pittmannal Észak felé.

3.

A skót jól tudta, hogy ezzel a segítséggel távolról sincs befejezve a menekülés útja. Csak a pillanatnyi pusztulás veszélye mult el.

— Melyik a legelső oázis a vasút mentén? — kérdezte a mellette ügető tevést.

— Okbur.

— Messze van innen?

— Két nap lovaglás ezekkel a fáradt tevékkel, ha nem tartunk nagy pihenőt.

— Tartunk ördögöt! Előre!

Este mégis pihentek néhány óráig. Azután egy teljes napon át erőltették az ügetést és másnap, nagyon távol, mintha eldobott ruhadarab heverne a porban; sötét folt látszott a sivatagban.

— Az ott Okbur, — mondta az egyik kísérő.

— Valaki közületek ideadhatná a burnuszát, azt hiszem elég barnára égetett a nap ahhoz, hogy bennszülöttnek higyjenek.

A hegyek berberei között sok a félvér, azok nem barnábbak nálad... Itt a burnusz, uram

— Jó lenne, ha egyiktek előremenne kissé körülnézni.

— Jól van uram. Én bemegyek — ajánlkozott a vezető. — Ti addig itt letáborozhattok.

A sivatag felett pompás díszében ragyogott a mélysötét trópusi ég s a bennszülöttek tüzes köveken sütöttek valamit. Pittmann is evett, azután takaróikba burkolózva, lefeküdtek. Az bizonyos volt Pittmann előtt, hogy valamennyi rádióállomás megemlékezett már róla. De ahol nincs helyőrség, ott nem kell félnie. Egy arab csendőrrel maga is elbánik.

Dermesztő hideg lett éjfél felé, amikor a könnyű por minden kalóriányi felszívott hőt visszasugárzott... Hajnalban fehér dér lepte be a sivatagot, mintha hó esett volna. Már ébredt a nap, amikor a kiküldött visszatért.

— Nos?

— Mindössze két goumiere van az oázisban. Ezeket baj esetén magad is legyőzheted.

— És a vasút?

— A kis vasútháznál egy európai őr van. Mindig részeg. Az arab törzs főnökének megmondtam hogy te Izmin sejk barátja vagy. Ezekre számíthatsz. Gyűlölik a rumikat. Ők melletted lesznek.

— Köszönöm...

A nap első sugarai épp, hogy megcsillantak az olvadó dér sziporkáin, amikor Pittmann elérte a vörösre mázolt pálmatörzset, amelyen egy tábla függött:

OKBUR OÁZIS
200 kilométer

4.

Az őrház közelében minden csendes volt. A vasúti sínek körül néhány kecske legelt. Pittmann benyitott az ajtón. Rongyos öreg férfi ült az asztalnál. Arca azokra az arizonai megaszalt emberi fejekre emlékeztette, melyeket a délamerikai indiánok olyan csodás ügyességgel preparálnak egy felnőtt koponyájából ökölnyi nagyságúra, hogy a vonások azért felismerhetően megmaradnak.

— Jó reggelt, — köszönt a szökevény.

— Ezeket hagyjuk, — felelt a múmiafejű, rekedt vasúti. — Mit akar?

— Karaványvezető vagyok. Timbuktu felé indult tovább a csapat és én szeretnék Marakeschbe jutni ismét.

— Elég bolond... Miért nem ment maga is Timbuktuba?... Hol a csodába lehet a pálinka?

Rövid keresgélés után megtalálta.

— Mikor indul a vonat? — kérdezte Pittmann és kezdte elveszíteni a türelmét.

A vasútas egy fél halat tett a szájába, hogy kidagadt az arca és amíg evett, csak a vállát vonogatta.

— Ember! Nem tudja, hogy mikor indul a vonat?

— Én csak azt tudom, hogy mikor érkezik.

— Hát mikor érkezik?!

— Mikor hogy...

— Mikor érkezett legutóbb?

— Hát... Ma reggel érkezett egy, de az már tovább ment.

— És mikor jön a legközelebbi?

— Két-három hét... Attól függ. Foglaljon helyet.

Pittmann kétségbeesetten állt.

— Maga vasutas?

— Igen. De zenedét is végeztem. A nagybátyám azt akarta, hogy karmester legyek.

— Ostobaság!

— Nem ostobaság, csak hiányzik belőlem a hajlam hozzá. Inkább rajzolgattam. Igy lettem vasutas...

„Ez hülye", gondolta a skót.

A preparált fejű vasutas pálinkát ivott a heringhez és vörös szemüregei olyanfajta árnyalatúak voltak, mintha folyton sírna.

— Nincs semmiféle közlekedés Észak felé innen? Csak a vasút jár arra?

— És a madarak például... Hallja, ne dobálozzon itt... Nézd csak!

— Adjon tisztességes válaszokat! Amíg nem volt itt vasút, addig is közlekedtek!

— Két éve irányítom a forgalmat. Azóta csak vonaton járnak az emberek.

— És azelőtt mi volt?

— Fagotista egy szalonzenekarnál... De az ital következtében elveszítettem a pontos fúvóképességemet.

— Beszéljen világosan, mert megjárja!

— Uram, ha ez nem világos beszéd, akkor mit fog szólni egy óra mulva? Most hét óra tizenöt van. Nyolc óra húszkor tökrészeg leszek és minden kérdésére népdalokkal felelek.

— Ezt ilyen pontosan tudja?

— Vasútnál első a pontosság. Hét óra harminckor indul egy teljes üveg, ennek csatlakozása van a nyolc huszas pálmaborhoz. Kilenc óra tízkor befut egy személy.

— Miféle személy?

— Arab nőszemély. Elágazó italkeveréket hoz kétféle pálinkából. Kilenc negyvenötkor dühöngök. Ezért különös, hogy ebben a nyugodt időszakban nem tart értelmesnek. Ilyenkor még mindenkit felismerek.

A zsugorodott fejű ember olyan szenvtelenül beszélt, olyan kifejezéstelen, homályos tekintettel és annyira tipikus, lárvaszerű arcvonásaival az idült delirium tremensnek, hogy reménytelennek látszott minden további kísérletezés.

— És én most itt várjak két hétig?

— Erről lebeszélem. Revolver van nálam és amikor dühöngök, olyankor lövöldözni szoktam. De elhálhat addig ott bent a depóban, ahol mindenféle útépítő holmi van. A nagy ládán jól alhat.

— Köszönöm.

— Csak vigyázzon, ha dohányzik, mert dinamit van benne. De ezt majd mind megmagyarázza a másik lakó.

— Miféle lakó?

— Egy katonatiszt és a legénye.

Pittmann a depóajtó felé pislogott és ösztönszerűen hátrált egy lépést.

— Itt van... benn?

— Igen, alszik. Nagy megállót építenek a Kongónál. Ő szervezi. Kértem, hogy vétessen fel állomásfőnöknek. Milyen nagyszerű hivatalom lehetne ott, ha ezen a kis állomáson ennyit lehet inni. De nem akar engem. Azt mondja, hogy arrafelé úgyis elég visszaélés történik, holott szerintem egy Kongóvasút építésénél nem történhet elég visszaélés.

Az órára nézett és mert éppen hét óra harminc volt, kiitta a félüveg pálinkát.

— Most menjen, mert rövidesen dalolok, — figyelmeztette jóindulatúan a vendégét.

— Igaza van... Hát viszontlátásra kedves... hogy is hívják?

— Vaszilics. Vaszilics Fedor Emánuel. Az apám csak egyszerű levélhordó volt, de anyai ágon a bolgár Guncseffékkel állok rokonságban.

— Kik voltak a bolgár Guncseffék?

— Hagymakereskedők. A Várna melletti Szalegucs községben.

Pittmann indult, de váratlanul egy hang megszólalt mögötte:

— Igazolja magát!

A depó ajtajában egy főhadnagy állt, mellette a legénye. Mindketten revolvert fogtak.

Pittmann egy ugrással az ajtónál volt. Lövés dörrent.

— Utána! Ez az!...

Az angol nagyot kiáltva, kibukott a házikóból. Meghalt vagy sebet kapott. A legény utána sietett.

— Mit akarnak ettől a jámbor arabtól? — kérdezte hüledezve Vaszilics Fedor Emanuel (aki anyai ágon a Várna melletti Guncseffékkel tartotta a rokonságot).

— Maga ostoba fráter! — kiáltott a tiszt. — Ez olyan arab, mint én!

— Ön arab? Bocsánat, de úgy tudom, hogy bennszülött nem lehet tiszt a légióban.

— Én sem vagyok arab és ez sem arab!... Nem maga vette fel a táviratot, amelyben közlik, hogy Izmin sejk hordái lemészároltak egy csapat légionáriust?

— Aha! És ez a sejk!

— Ez egy légionárius!

— És lemészárolták...!

— Hülye!

— Azt láttam, de ilyesmiért nem kell rálőni valakire.

— Ez eladta a társait a sejknek, hogy szökhessen. Pittmannak hívják és hetvenegyes közlegény. Mert a fejemet teszem rá, hogy ő az...

— Ki gondolta volna, — dünnyögte Vaszilics, — hogy ez az egyszerű ember... Pittmann, a sejk... — És nagyot húzott az italból, mert az események következtében ennek az üvegnek erős késése volt és vasútnál első a pontosság.

★

Az elmondott események után öt esztendő telt el és a folytatást illetőleg már rendelkezésünkre áll John Fowler légionárius író működésének eredménye. John Fowler, akit nagyszámú barátja és elenyészően kevés tisztelője kizárólag „Csülök" néven ismer, ha írókról csevegnek és a téma kapcsán pofonokra terelődik a szó; öt esztendővel a fentiek után a légióban teljesített szolgálatot és már a második könyvét írta. Átadom neki a szót, mivel e történet jobban megfelel írói egyéniségének. Akik kevésre értékelik e szerzőt, azokkal közlöm, hogy tekintélyes műbírálók szerint, John Fowlert még évtizedek multán is emlegetni fogják. Különösen azok, akiket egy vagy más okból kifolyólag megütött.

MÁSODIK FEJEZET.

1.

Barátaim unszolása ellenére, úgy határoztam, hogy megírom ezt a regényemet. (Az életből merítve.)

Barátaim ugyanis arra unszoltak, hogy ne foglalkozzam olyasmivel, amihez nem értek. Itt azonban tévednek. Olvasottságom magasan az átlagos söpredék fölé helyez, még ha a látszat esetleg ellene szól is állításomnak.

Amikor az első művem elhagyta a sajtót, fenyegető levelek tömegével kerestek fel tisztelőim. Gazembernek, baromnak, árulónak és besugónak neveztek.

De mit várjon az ember manapság tisztelőitől?

Ők csak azt nézik, hogy orgazdákat, betörőket és más üzletbarátainkat, írásaim kapcsán a rendőrség kérdésekkel zaklatta, de azt elfelejtik, hogy az irodalom nagy és nemes célja éppen az orgazdák és kasszafúrók hű jellemzése, magánéletük feltárása és egyéb hasonló.

Tuskó Hopkins például, aki alapjában véve nélkülözi azt a lelki finomságot, amelyet a „Rocambole szerelmei" című remekműben csipkésnek nevez a halhatatlan író, ezt mondta:

„Ha még egyszer hülyeségeket firkálsz rólam, akkor beverem a fejedet egy karosszék lábával."

Mit feleljek erre az alantas hangra? Egy embernek, aki nélkülözi a lelki csipkéket?

— Én is ott leszek, — ezt feleltem, — te nagyszájú ronda fráter.

Ebből a célzásból tisztán láthatta véleményemet.

Tuskó Hopkins legény a talpán, de egyszer már rendreutasították egy teherautó lökhárítójával, hogy az orra tömpe és vörös lett, mint az apró besavanyított paprika. Az igaz, hogy tömzsi, rettenetes válla és rövid karjai vastagok, mint amilyen a rajzfilmeken látható matrózoké, de azt hiszem, én elbánnék vele.

Senki Alfonz, aki végtelenül hidegvérű és semmivel sem törődik, másképpen fejezte ki véleményét:

— A könyved nagyon jó, — mondta, amikor elolvasta a kéziratot és unott arccal letette, — csak nem elég világos, ami a te személyedet illeti.

— Igyekeztem őszintén írni magamról, mint a nagy földrajzkutatók és világhírű kémnők.

— Igen, igen, hiszen nagyjából kitünik, hogy milyen fajankó vagy, de mi, akik közelről ismerünk, jól tudjuk, hogy sokkal ostobább szoktál lenni.

Mit álljak oda vitatkozni ilyennel? Nem széplelkű emberek, egyik sem Ezt meg is mondtam neki.

— Mit ért a költői fínomságok ihletéhez egy ilyen nagy ló, mint te?

És ez az igazság.

A Török Szultán csúfnevű barátom, aki nem volt velünk a légióban és nagyon szeret levelezni, írt nekem az ügyben:

„Min dék duttam, hotyy. Te egy vagy Naggy hüjjje. De hogy eggkorra. Vaggy asztt tat. Mékk én? sem duddtam. Ellhicheted! Róllam te. Ne firrgállj! semmid. Mert jövög én. És cha meggirrom terróladd. Hodjj migget tsináldáll. Aggor jjól besszárnag. Tégedd. És ettől függetlenüll gaphadssz töllemm a feljedre eggy nagyod a kőzyasszán biszkállójával. Ami 1. sujjos fém dártty! Eszt én írom. Ghenek. bb. ! és ammid énn irrog, asz nem. Hasszug. Mar! hasságg. Mintt amit? Te. Irrsz. Régen. Régenny. Reggénnyé. (Nem, givánndd! dőrllentő.)

Kiváló Dísztelleddel:
Te ló!“

Azonban barátaim unszolása nem akadályozhatott meg abban, hogy újabb regényemet a magam egyszerű, de pompás művészetével ne bocsássam az utókor útjára:

Ime!

Gyakorlótér.

— Gáávu!

Vigyázzba állunk. Potrien őrmester keskeny, hegyes bajusza és ugyancsak keskeny szakálla enyhén rezgett.

Mi van megint?

— Kedves fiaim, — kezdte barátságos atyai mosollyal. — Egy derékszíjat találtam a kocsma előtt, ahol tegnap három légionárius annyira összeverte azt a tizenöt átutazó kereskedőt.

Ezek a légionáriusok sohasem férnek a bőrükbe.

— A sötétben nem ismerték fel a három katonát és ezek elszöktek. Ki volt az a három? Lépjenek elő maguktól. Az a legokosabb

Ez igaz. Mit kell itt három ember miatt az egész századnak rostokolni?

De senki sem mozdult.

— Szóval nem jelentkeznek? — gúnyolódik nyájas mosollyal az őrmester. — Ha majd a köztársaság elnöke azt kérdezi: „Ugyan kedves Potrien, ki volt az a három katona, aki szétverte a kereskedőkből álló karaván?", mit felelek neki?! Mi?!

Nem tudtuk.

— Azt mondom majd: „Szerintem mon President, álruhás arab leánykák lehettek, mert a légionáriusok közül senki sem jelentkezett..."

Hirtelen vészesen felkiáltott, mint akit szíven találtak. Egy közeli fáról néhány bóbiskoló majom fejvesztetten menekült..

— Ki verekedett ezzel a szíjjal? Ki ütötte ezzel szájon a karavánvezetőt, hogy nyolc foga kiesett és belezuhant fejjel a teveúsztatóba?

Ez kegyetlen egy ütés lehetett. De a garnizon-élet valósággal elállatiasítja némelyik légionáriust, hogy a jóérzés utolsó szikrája is kialszik benne.

— Ki verekedett ezzel a derékszíjjal?

Csend.

— Altiszt! Nézze végig a derékszíjjakat!

Hm... A szudáni gyalogosok szíjja fél hüvelykkel szélesebb és rajtam ilyen van. Ha észreveszi, baj lesz. Még azt fogják mondani, hogy én röpítettem szándéko-

san a teveúsztatóba azt a kötekedő karavánvezetőt. Pedig igazán nem tudhattam, hogy akkorát esik. Ki tudja sötétben kiszámítani, hogy milyent üssön a derékszíjjal? Különösen, miután Tuskó Hopkinstól rossznéven vették, hogy egy messzelátót nézegetett és ez a műszer később eltűnt. Igazán nem volt helyénvaló, hogy meggyanusítsák, mert előzőleg a kezében volt.

Mi csak védekeztünk, amikor ránktámadtak, mert az érzékenylelkű Hopkins hozzájuk vágta a hulladékládát.

— Nézd csak! — rikoltja a káplár. — Hiszen ez egy széles derékszíj!

— Lépjen ki, maga mákvirág!

Kilépek.

— Miféle szíjj ez magán?

— Derék.

— Hülye! Milyen derékszíjjat visel?

— Kincstárit.

Kissé nehézfejű voltam, ha Potriennel társalogtunk. Azt hitte, hogy születetten ostoba vagyok. Ha rájön, hogy kizárólag vele szemben használom ezt a beszédmódot, abból nagy baj lett volna.

— Maga agyalágyult, elaggott krokodil. Azt kérdeztem, hogy honnan vette ezt a derékszíjjat! Ez egy szudáni gyalogosé!

— Igenis.

— Ez itt a maga szíjja? — kérdezte és vészes nyugalommal feltartotta a gazdátlan holmit.

— Igen, mon chef.

— Miért nem mondta előbb?

— Nem kérdezte, mon chef.

— Azt kérdeztem, ki verekedett ezzel a szíjjal?

— A szíj az enyém, de nem verekedtem vele.

— Ugy! És ha megkérdezi a köztársaság elnöke: „Mondja Potrien, hogy kerül egy katona derékszíjja önmagától a verekedőkhöz?“ Akkor mit felelek majd, mi?!

Összecsapom a bokámat:

— Azt, hogy: „a derékszíjjak időnként elkószálnak, mon president!“

— Canaille!

Nem szerette, ha felelek a kérdésére. Pedig a katona kötelessége: vakon engedelmeskedni.

— Magáé a szíjj?

— Igen.
— Kik voltak magával?
— Hol?
— A legutóbbi verekedésnél.
— Az őrmester úr!
— Én?! Te gazember!
— Oui! Utoljára Aut-Aurirtnál verekedtem az arabokkal és az őrmester úr vezetett.
— Szóval nem mondod meg?! Akkor a másik kettő helyett az egész peloton kimenőnapját elvonom!
Senki Alfonz és Tuskó Hopkins egyszerre léptek ki feszes vigyázzban.
— Mi az?!
— Őrmester úrnak jelentem, — mondta Hopkins, — mi ketten voltunk ott.
— Gondolhattam volna. Mindég ez a három. Magukkal elbánok. Ezt jegyezzék meg.
Potrien sokféle ügyből kifolyólag neheztelt ránk Némi joggal. Elsősorban mindhármunknak becsületrendje volt és ezt a vitéz, elsőrangú altiszt (mert néhány hibától eltekintve, derék katona volt az öreg Potrien) nem tudta elviselni. Végül bántotta szörnyen az a körülmény, hogy híresek és vagyonosak voltunk, mert egy elveszettnek hitt gyémántbánya felkutatásában tevékeny részt vettünk. Nevünk bejárta a világsajtót és részesedésünk a gyémántbányából kis vagyont tett ki. Azért mégis le kellett szolgálnunk a hátralevő időt és az őrmester sohasem bocsájtotta meg, hogy akkoriban, sokféle szabályellenes tettünkért, nemhogy büntetést kaptunk volna, hanem végül még kitüntettek.
— Mind a három kihallgatásra megy! És mert nem jelentkeztek azonnal, öt nap celulere ajánlom őket.
Ez igazságtalanság! Én jelentkeztem. Mondhatom, érdemes jellemnek mutatkozni.
— Rompez!
Természetes, hogy a hadnagy is megtoldotta öt nappal a celulet és a kapitány sem akart szűkmarkú lenni, úgy, hogy végül két hét lett az ügyből, pedig ártatlanok voltunk. A karaván belénk kötött. Tizenöt emberből állt a társaság, hát azt hitték, könnyen elbánhatnak három katonával és most persze teli van velük a kórház.
Dehát mit gyanúsítják Tuskó Hopkinst, mert ott

volt a depós szekérnél? Akármelyik tevehajcsár elloph-hatta a látcsövet, azzal a sárga tokkal.

Nevetséges.

— Potrien kedves fiú, de kissé nevelni kell, — mondta elgondolkozva Senki Alfonz — Le fogjuk szoktatni arról, hogy állandóan velünk foglalkozzék.

— Csak viszontlátnám civilben, — dörmögte Tuskó Hopkins. — Gyertek a kantinba.

Szomorúan boroztunk, mert tudtuk, hogy a kellemetlen, piszkos sötétzárka vár ránk. Nem is beszélgettünk. Senki Alfonz olvasott, Tuskó Hopkins egy látcsövet ajánlott eladásra a kantínosnak, de a szép, sárga tokja nélkül, mert abban a szivarjait akarta tartani.

3.

Erődünk az Atlasz keleti lejtőjének kulcserődje volt. Kis fellegvár, elég jó éghajlati viszonyokkal. Néha hideg volt, de a por, a malária, a negyvenöt fokos meleg rosszabb. Szóval kitünő beosztásnak számított Harc semmi, szolgálat könnyű, jutalmul helyezte ide századunkat a kormánybiztos, a sikeres szenegáliai küldetés után. Ebben a jutalomban nem kis része volt annak a három embernek, akiket Potrien igazságtalan üldözéseivel annyira elkeserített.

Ezt csak azért bocsájtom előre, hogy ne tartsanak bosszúállónak bennünket azért, ami később történt az irányban, hogy Potrien figyelmét eltereljük magunkról.

Ugyanis egy újabb esemény még további elkeseredést váltott ki belőlünk. Kéthetenként érkezett a posta. Éppen akkor, amikor kihallgatáson jelentettük, hogy megkezdjük a celule büntetést. Utána az irodában álltunk!

Az altiszt mormolta a neveket és az őrmester bejegyezte valamennyit egy könyvbe.

— John Thorze!

Tuskó Hopkins előrelépett. John Thorze néven ugyanis ő szolgált a légióban. Hogy miért szolgált ő egyáltalán a légióban és hogy jutott a Thorze névhez, erre nyomban rátérünk. Most azonban a levél ügye fontos csak. Hopkins tehát kinyujtotta a kezét, hogy átvegye a postáját.

— Mit mászkál itt? — rivallt rá Potrien, — a celule büntetéssel együtt jár postaelvonás is!

— Még nem kezdtem meg, mon chef, — mondta sápadtan Hopkins.

— Takarodjon, maga pávián, mert kiköttetem! Maguk is! Gyerünk...

Leforrázva bandukoltunk az udvaron át. Nincs keservesebb büntetés itt Afrikában, mintha a postát elvonják. A várvavárt levelet!

— Azt mondta, hogy pávián, — dörmögte fogcsikorgatva Tuskó Hopkins. — Ugy látszik, nem tetszem neki.

Köpcös barátunk, akinek matróz korából megmaradt kissé ingadozó járása, ezért a sértésért haragudott a legjobban.

Az úri egyéniségű Senki Alfonz szokott hidegvérrel vette tudomásul az újabb inzultust. Cigarettára gyujtott, halkan fütyült, majd ismét csak ennyit mondott:

— Az öreg Potrient elvonókúrának vetjük alá. Le kell szoknia arról, hogy velünk törődjék.

Közben a börtönhöz értünk és jelentkeztünk az őrségen. A falnál néhány letámasztott fegyver állt. Az őrség unatkozva üldögélt, vagy hevert a padokon, ketten malmoztak. Az altiszt írt. Egy széken ott hevert az oldalfegyvere.

Előálltunk:

— Két hét celule-re jelentkezik a 9-es, 21-es és 71-es közlegény.

— Na, ezt jól csináltátok, — mondta némi részvéttel az őrparancsnok altiszt.

— Mit akar tőletek Potrien? — kérdezte a másik, miközben felületesen átnézte a zsebeinket. Közben Tuskó véletlenül feldöntött egy széket. Az oldalfegyver és néhány mappa a földrehullott. Segítettünk felszedni...

— Na, előre!

Mentünk a foglárral.

...A celule-ben volt már valaki. Az öreg Levin. Tudtunk róla, hogy itt van, de nem ismertük. Amikor mi idejöttünk, ő már ült. A tizedik évét szolgálta, mint közlegény. Jó katona volt Levin, azonban időnként megvadult. Pénzt lopott valahonnan, ha máskép nem ment, betört esetleg, vagy leütött valakit az uccán, mindegy! Pénz kellett neki és elszökött. De csak az első

városig. Ott leült egy jó vendéglőbe, teleette magát finom ételekkel, sült hússal és krémes süteménnyel. Esetleg gesztenyepürét és törökmézet rendelt, ami két igen előkelő étel. (Az ilyent tudom, mert valamikor sokat forogtam úri társaságban.) Azután jelentkezett a legközelebbi őrségen és várta a büntetését.

Nagyon sokáig semmi baj nem volt vele. Azután újra megtörtént. Pénzszerzés, szökés, evés. Időnként olthatatlan szenvedéllyel úri falatokat kívánt, mint az ámokfutó a vért és a futást. Igy azután tizedik éve szolgálta az öt esztendőt, mert a büntetés nem számít bele a kötelező időbe.

Most éppen egy transzportot várt északról, hogy elvigyék Igoriba, ahol rabok és bennszülöttek a Kongó melletti vasútat építik. Épp egy hét előtt fogta el a „krémes vész", vagy „cotlette veszettség". Mindegy, hogy hívjuk Ellopott ezer frankot az ezredpénztárból és Ain-Szefrában leette magát a sárga földig. Illetve most az egyszer elfogták evés közben. Levin dühödten védekezett, mert éhes volt még. Utolsó lehelletig védte a pulyka hátulját és úgy kellett erőszakkal kicsavarni a kezéből egy palacsintát.

Három év kényszermunkát kapott.

Most Igoriba viszik majd, ha erre jön a rabtranszport északról. De ez úgylátszik, nem izgatja. Bágyadt, petyhüdt, réveteg a szeme, alsóajka lehullik barna, vásott fogairól, mint egy rongyos, vastag függöny. Nőiesen puha, nagy kezében egy cigarettát fog lazán és duzzadt, kürtő orrán olykor idegesen megrándul a bőr, mint a kutyának, ha légy száll rá.

— Hoztak magukkal cigarettát? — kérdezte fáradt, mély, rekedt hangon.

— Igen.

Cigarettát az ember a sapkájában vitt magával és ha csak nem utálták valamiért az őrségen, bizonyos lehetett benne, hogy a sapkájáról megfeledkeznek, amikor az altiszt kiüríti a zsebeit. Adtunk a rabtársnak néhány Caporált.

— Köszönöm. Hozzanak be valahogy egy kis halat holnap. Péntek van és én itt csak levest kapok, — mondta olyan hangon, mint aki a sivatagban egy ital vízért esdekel.

— Annyira szereti a halat?

— Nagyon. A hal a legfinomabb étel a világon.

Még ezt a rossz főztet is megeszem belőle, amit itt adnak Pedig lisztben rántják ki.

— És nem abban kell? — csodálkozott Hopkins.

Levin gúnyosan mosolygott. Mélységes megvetés ült az arcán, mintha azt mondaná: „minek él az ilyen ember!" Végül lenézően odavetette:

— Természetesen zsemlemorzsában. De nem azt a kispolgári gazságot értem alatta, hogy alantas kenyértöredéket megszárítunk a kamrában, zsákbakötve — és megborzadt, — hanem friss péksüteményt zsírtalanul, nyílt láng felett, teljesen átsütünk, majd megreszeljük.

— Ugy látom, szakember, — fejezte ki elismerését Senki Alfonz.

— Levin vagyok, — vetette oda egy vértanú drámai önmegvetésével, mint aki bizonyos abban, hogy mi is elszörnyedünk e név hallatára. De egyikünk sem tudta, hogy kicsoda volt polgári életében ez a Levin? Megkérdezni nem mertük, ha már olyan gőggel közölte. Talán fájna neki ez a tájékozatlanságunk, egy nagy nevet illetően.

— Csakugyan? — érdeklődött ravaszan Tuskó Hopkins, mert mégis szerette volna tudni fegytársunk hírességének az okát — Ön Levin lenne, a híres izé...? na...!

A toprongyos veterán, hősi önmegtartóztatással, kulisszahasogató öngúnnyal, igent bólogatott.

— Az vagyok! A nagy Levin. És most már mindent tudnak!

Semmit sem tudtunk.

— Csak kérem önöket, hogy vallomásom maradjon köztünk.

— Őszintén bevallom, — mondtam később, — én nem tudom.. hogy ki volt ön... kedves... Levin...

— Csak csúfoljon!

— Higyje el...

— Elég! Ön nagyon jól tudja, ki vagyok. De tessék! Üzzön gúnyt belőlem, ha ez mulattatja!

És elfordult. Mit lehet itt tenni?

A foglár hozta a húslevest. Mi nem kaptunk bele mócsingot, csak néhány csipetke és kalarábédarab úszkált benne.

— Aszondom, ne cigarettázzatok, mert az altiszt ma nem ismer tréfát, — mondta jóindulatúan az őr. — Eltünt az oldalfegyvere.

— Hogy lehet az?

— Azt mondja, hogy a széken volt az íróasztal mellett Dehát nem valószínű. Ki lopná el egy altiszt oldalfegyverét? És miért?

Ez csakugyan elképzelhetetlen.

— Mondd meg az altisztnek, — vetette oda Tuskó, — hogy ha akarja, én megtalálom az oldalfegyverét.

— Tán tudod, hogy hol van? Idehallgass Thorze, — mondta Hopkins légionárius nevét, — ez az ügy nem tréfa. Este kihallgatás lesz és ha szegény káplárnak nincs meg a fegyvere, akkor megjárja. Talán láttad valahol?

— Azt nem. De artista voltam. Szellemeket idéztem trapézen és lovon. Minden elrejtett tárgyat megtalálok, ha izébe esek...

— Transzba, — szólt Senki Alfonz.

— Igen Ezt mondd neki. Én közlöm, hogy hol az oldalfegyvere, ha transba esek, ami olyasfajta betegség, mint a nyavalyatörés, de talált tárgyakhoz jut általa az ember.

Miután az őr kiment, ráförmedtünk a köpcösre.

— Mit kezdel az altiszttel?!

— Azt akarod, hogy az arab fogdát takarítsuk?

Hopkins kissé sértődötten nézett ránk.

— Nem hiszitek, hogy valaha cirkuszban dolgoztam?

— Egyáltalán nem hisszük, hogy valaha dolgoztál, — felelte neki Senki Alfonz nyomban és milyen igaza volt! De máris jött az őrparancsnok.

— Ki az a pojáca, aki azt mondja, hogy az oldalfegyveremet megtalálja?

— Én voltam, mon caporal.

— Miféle hülyeség ez, Thorze?

— Nem hülyeség. Ha jókedvem van, akkor megtalálom a háztetőre dugott gombostűt is.

— Idehallgasson! Ha viccelni merészelt velem...

Az őrparancsnok egész sápadt volt. Kincstári holmi elvesztése, különösen, ha fegyverről van szó, főbenjáró vétség Mehet a Szaharába a rohamosokhoz, ha estig nincs meg az oldalfegyver

— Nem viccelek.

— Hát akkor kerítsd elő.

— Ha valami örömet érzek, akkor abba az izébe esek... Amit Senki is tud... De most szomorú va-

gyok, mert a levelem ott fekszik az ezred postafiókjában és az őrmester nem adja ki. Ha káplár úr lehozná a levelet, én azonnal mindenféle epilepsziába esnék az örömtől és megvolna az oldalfegyver.

— Elhozzak egy levelet az irodából? — hördült fel az altiszt.

— Ha elolvastam, leragasztjuk és a káplár úr visszateszi ..

— Te... figyelmeztetlek, hogy ha becsapsz...

— Ne is adja ide a levelet, amíg nincs meg az oldalfegyver.

— Áll.

.. A káplár könnyűszerrel hozzájutott a levélhez és visszatért Mivel Tuskó Hopkins ragaszkodott a segítségünkhöz, (különben nem bír transzba esni), rövidesen ott álltunk vele együtt hárman az őrszobában.

— Kérek egy párnázott széket, — mondta először a köpcös és lehúnyta a szemét.

Hoztak neki egy megfelelő széket. Erre teleszívta a tüdejét levegővel, mint aki búvárúszáshoz készül.

— Nehéz lesz, — mondta azután szomorúan és segélytkérően körülnézett. — Egy szivart adjon valaki.

...Később még egy párnát kért, gondterhelt arccal dohányzott és időnként sóhajtott.

Az altisztet a guta kerülgette idegességében. Nekem viszketett a tenyerem.

— Egy ember menjen végig az udvar jobb oldalán a keramiton, egy másik nézze meg a kantin mögötti konyhakertet.

— Arra nem is jártam.

— Tegyék, amit mondok, — felelte, rekedtes hangját még érdesebbé tompítva.

Azután egy liter vörösbort kért és Senki Alfonzot felküldte a háztetőre.

Egy pillanatig úgy látszott, hogy Alfonz poronúti a médiumot. Azután mégis ment. Közben hozták a liter vörösbort. Hopkins egy hajtásra kiitta.

— Azt hiszem, Thorze, én kiköttetem magát, ha bolondot csinál belőlem, — mondta halálsápadtan az altiszt.

— Türelem, káplár úr! Nézze meg a hálóteremben az ágya feletti polcon.

— Ott biztos nincs.

— Kérem, tegyék amit mondok, — szólt siránkozva

és türelmetlenül. — Azután bezárhat, ha nincs meg az oldalfegyver.

A káplár ment. Ketten maradtunk csak: a médium és én.

— Hülye vagy?! — förmedtem rá dühösen, — nem elég, hogy Potrien üldöz, most egy káplárt is ránkszabadítsz?

— Miért, én csak jót akarok, — álmélkodott Tuskó.

— De ha nem lesz meg az oldalfegyver?

— Én ilyesmit nem veszítek el, — mondta nyugodtan és előszedte bő nadrágja mélyéről az altiszti oldalfegyvert. — Itt a székről loptam, miután átkutattak a felvételnél és a széket ledöntöttem.

Nagy nyugalommal egy szíjcsomó alá helyezte az oldalfegyvert a szoba sarkában.

— Miért küldted Senki Alfonzot a háztetőre?

— Hogy dolgozzon egy kicsit, ha már annyira szívén viseli a munkát, hogy szemrehányást tesz, amiért én nem dolgoztam valaha sem.

Ilyen egy fráter!

De jött az altiszt. Azután az őrség néhány tagja, lihegve, porosan. Végül Senki Alfonz tele pókhálóval. Mindenki dolgozott. Természetesen eredmény nélkül.

— Most aztán vége! — kiáltotta dühösen az altiszt. — Ezért...

— Csend! — recsegett fel Tuskó Hopkins borízű hangja. — Most jön az az izé... állapot...

Lehunyta a szemét és lihegett, mert a hirtelen felhajtott vörösbortól kissé berúgott.

— Van itt valahol egy csomó ócska szíj?

— Van... de ott nem jártam és most már...

— Csend! — intette le függelemsértően az altisztet. — A szíjak alatt érzek valamit...

Odament, tapogatta... Félredobta a sok kimustrált bőrholmit...

A káplár nagyot ordított:

— Az oldalfegyver!

Minden szem a médiumon. Általában csodálkozó pillantások. De volt köztük néhány gyanakvó tekintet is. Például a kápláré...

— Hm... Szóval maga egy varázsló...? Mi?

— Igen... Én ezt trapézen és lovon is tudom...

— És naprakötve, víz nélkül?! Mi?!!

Hopkins lesütötte a szemét.

A káplár azonban nagy lidércnyomástól szabadult meg és olyan boldog volt, hogy nem tudott haragudni.

— Itt a levele, maga... szellemidéző!

— Köszönöm...

— Miért küldött két embert a kantin mögé? Mi?!

— Hát kérem... ott esetleg az izé...

— Pusztuljanak, — kiáltotta a káplár, de ezután megenyhülten nyúlt az oldalfegyveréhez. — Különben, rendben van. A fő, hogy megkerült... Most csak azt mondja még meg, hogy minek kellett a vörösbor?

— Mert iszákos vagyok, — felelte Hopkins és gyorsan távoztunk.

4.

Hogyan lett Tuskó Hopkins, Herman Thorze és amerikai állampolgár?

Kész őrület!

Hopkins egy világraszóló bűnügyben jelentős szerephez jutott és különösképen nem mint tettes, hanem, mint nyomravezető.* Az ügy kezdetén mégis úgy adódott, hogy Hopkinst és egy lefokozott kapitányt a gyarmat minden rendőre kereste. Szinte lehetetlennek látszott, hogy elhagyják Oránt, az áthatolhatatlan rendőrgyűrűn keresztül. Ekkor lettek Hopkins és a kapitány „tiszteletbeli légionáriusok". Két ujonc szolgálati jegyeit felhasználva bejutottak a Fort. St. Therese kapuján, a katonák közé. Anélkül, hogy katonák lennének, uniformist vettek fel és hol itt, hol ott lótottak-futottak ide-oda az óriási erődben. De a rendőrség nem kutatott utánuk a *Fort. St. Thereseben.* Senki Alfonz meg én akkor már több hete katonák voltunk és amikor elindult egy teljes zászlóalj Szenegáliába, Hopkins is velünk tartott. Katonai ruhában, de anélkül, hogy valaha felvették volna a gyarmati hadseregbe. Hol utász volt, hol szakács, (ez a szereplése még ma is rémregényszerű élményekkel függ össze mindazok számára, akik a lőztjéből ettek), volt vöröskeresztes és vezetett tankot.

Anélkül, hogy a katonasághoz csak a legcselekvőbb köze is lenne. Csak a rendőrséghez volt köze. Mint üldözöttnek. De azután elmúlt a vész és az eset sikeres

* *Megjelent sorozatunkban: P. Howard: „Az elátkozott part."*

vége valamennyiünket gazdaggá tett. Azonban a váratlan megvagyonosodás nem ment fel senkit katonai szolgláat alól. Tehát indulnunk kell az ezreddel együtt Mansonba, új állomáshelyünkre. Tuskó Hopkins ekkor a Meknes-i I. század 71-es közlegényének egyenruhájában csalta a világot. Ez a 71-es ruha volt Herman Thorze uniformisa, amint ez a névsorból kitünt. De az igazi Thorze (itt kezdődik Hopkins kálváriája) szabadult rab volt. Colomb-Becharból vezényelték a századhoz, tehát itt senki sem ismerte. Örök hozták.

Thorze bizonyára megszökött, vagy meghalt útközben és a munkaruhája volt rajta. Az egyik poggyászszekérről Tuskó Hopkins véletlenül az ő, 71-es uniformisát lopta el. De az ügy befejeződött, Hopkinsnak nem kellett a rendőrségtől tartani, abba akarta hagyni a „tiszteletbeli katona" életet. Nevetve mondta Potriennek, hogy ő csak a 71-es ruhájában jár, de nem katona. Potrien is nevetett és azt mondta:

— Hiába tetteti bolondnak magát. Vasraveretem, ha ezt kezdi.

— Én normális vagyok! — tajtékzott Hopkins.

— Azt nem mondtam, de nem is bolond. Esetleg hülye, mert különben más mesével próbálkozna.

— Sohasem voltam katona! A 71-es ruhát a szekérről loptam.

Az őrmester kinevette.

— Ilyen ostobaságokkal még nem próbálkozott senki! Azt hiszi, nem emlékszem erre a buldogg képére? Fiúk! Hányan ismeritek ezt az alakot?

A legénység közül sokan ismerték, de jóakaratból nem jelentkeztek. Viszont az altisztek inkább az őrmesterhez húztak. Többen is felismerték. Ha kiderül, hogy ő volt az a bizonyos szakács is; esetleg meglincselik.

— Emlékszünk magára! Mit komédiázik!

— De akkor más uniformisban voltam!

— Arra nem emlékszünk...

— Vezessenek a kormánybiztos elé! — követelte Tuskó.

— És akkor őexcellenciája azt mondja majd: „Kedves Potrien, ha én intézném a közlegények folyó ügyeit, akkor a köztársaság miért tartana annyi altisztet."

— Követelem! — toporzékolt Hopkins.

— Az más. Kezdte volna mindjárt itt. Akkor kössétek egy szekér oldalához, hogy jöjjön szépen, akarva-

nem akarva. Itt hiába tetteti bolondnak magát. En avante...

A légióban így intézik el a bonyolult ügyeket. Tuskó Hopkins Thorze lett. És amikor azt mondta, nem az, akkor részint bezárták, részint megverték, úgy, hogy ezt idővel leszokta.

Mi ugyan mellette voltunk, de az elmondottakból képzelheti az olvasó, hogy tanuskodásunk milyen jelentőséggel bírhatott az őrmestérnél. Különben sem lehet egy embert egyszerűen elengedni a katonaságtól. Hopkins tehát írt egy kérvényt. Kérvénye nyomán bizonyos eljárás mégis indult az ügyben, mert az akta olyan, hogy intézni kell.

A kérvény először visszaérkezett Mansonba, a századhoz, hogy az aláíró csakugyan teljesít-e ott szolgálatot? (Ekkor kapott Tuskó Hopkins tizenkét nap pelottot és négy hétig nem mehetett a kantinba.) Azután visszakerült Oranba a zászlóalj irodába és ott az akta kissé kifújta magát. Néhány hetet pihent, majd elküldték az amerikai követségre, hogy Hermann Thorze állampolgársága hogy áll? New-Yorkból öt hét alatt felszerelve visszaküldték a kérvényt. Thorze New-York államban született Virgald helyiségében, atyja neve Anton Thorze anyja Evelyne Berg (holland származású). Az akta innen a párisi hadügybe került.

Itt ismét kifujta magát.

Közben Tuskó Hopkins két ütközetben vett részt és kitüntetést kapott volna, (ami pénzjutalommal jár) de előbb tisztázni kell okiratokkal, hogy katona-e?

Ütközet előtt ilyesmit nem kérnek.

És a kormánybiztos? Aki Tuskó Hopkinst kegyeibe fogadta? Neki külön írt egy szomorú levelet.

De Surenne márkiban nem csalódott. Megtette, ami tőle telt.

Katonát ő sem szabadíthat, de azonnal írt a zászlóalj-parancsnokságnak, hogy ezt az ügyet vizsgálják ki soron kívül.

A zászlóalj iroda átírt Mansonba, hogy megtudja: állítólagos Thorze nevű 71-es közlegény ügyében mi történt eddig? (Ekkor Hopkins négy hét pelottot kapott, két naponként fél adag víz elvonással és több héten keresztül előőrsben feküdt a Szaharában.) A század közölte, hogy Thorze nevű légionárius ügyében a Meknes-i század eljárt.

Ezután elküldték az aktát a párisi hadügybe a kormánybiztos pártfogó utasításával.

Itt egy altiszt úgynevezett gémkapoccsal a meglévő okmányokhoz erősítette.

Ez mindenesetre haladást jelentett az eddigi állapotokhoz képest. Azután az akta utolsót sóhajtott és elpihent a levéltárban. Ekkor jött Senki Alfonznak egy zseniális ötlete.

A Török Szultán!

A Török Szultán csúfnevű közhirhedt barátunk is megkapta részét a vállalkozásból. Ez a pimasz milliomos semmit sem csinál, csak Oránban lopja a napot. Irtunk neki hogy azonnal nézzen utána, pénzzel, okossággal Tuskó Hopkins ügyének.

A Török Szultán nyomban felelt. Kissé különös írása volt:

„Ketves Fijjugg?

Tsagg kétt. Holnappja, hoty idd vagok Orranband. A sog bénccel. De mmár ki. Lyoszanottam. Merddd. Elleintte kicccsit iddam. Musszáj folt. Neggem. Ma nem dechettek sem. Mit. Vas sárnap van. De holnap. 7-főn kezdem kutatini. Aszt. Gh!!t!. Mosd már. Uttánna nészeg. Hodj mit lehhedd avval a Hopp kincsel tenni. Ámpár. Mi volllna. Ha! Lezolgállnná asssz. Idejjét?! Ráf ér

Kiválló Tisztelleddel:
Marradddam.“

Igy álltak az ügyek, amikor Tuskó Hopkins ezen a napon kézhezvette egy különös szellemidézés után azt a bizonyos levelet.

5.

A levélben a következő állt:

„Igen tisztelt Mr. Thorze!

Egy különös, talán véletlen azonosság, amely az Ön nevét összefüggésbe hozza szerencsétlen fivérem tragédiájával, elegendő oknak tünt előttem, hogy ismeretlenül felkeressem soraimmal. Fivérem, Francis Barré, mint légionárius a Manson erődből adott utoljára életjelt. Miközben utána kutattam, megismerkedtem egy

úrral a katonai irattárban, aki az Ön ügyében járt el. Monsieur Boulanger, régi jó barátja. Boulanger úr említette, hogy Ön Manson erődben van és személyazonosságát szeretné bizonyítani, azért kutat ő a katonai irattárban. Különös véletlen ez, de lehet, hogy a Gondviselés útja; szegény fivérem, Francis Barré légionárius két barátjával egyszerre jelentkezett a légióban hét év előtt és az egyiket Thorzenak hívták, (a másik egy bizonyos Pittmann nevű volt). Boulanger úrral történt véletlen találkozásom adta az ötletet, hogy írjak Önnek Azonos Ön azzal a Mr. Thorze-al, aki Francis barátja volt? Ha igen, úgy kérem, írja meg, mit tud a fivéremről, aki három évig raboskodott szökése miatt Colomb-Becharban, több mint egy évig Manson erődből! írt és azóta nyomaveszett? Az erődben csak maradt valami nyoma annak, hogy mi lett vele? Kérem tegye meg, ami módjában áll és én szívből meghálálom. Együtt talán többre megyünk mindkettőnk ügyében, mintha különkülön járunk el.

Kérem, segítsen nekem, ha módjában van. Ismeretlenül is szívből üdvözli:

Yvon Barré."

Kissé hallgattunk. A levél valahogy hatással volt ránk. Szerencsére Levin éppen napi tizenötperces sétáját végezte az udvaron és így nyugodtan beszélgethettünk.

— Ez a nő fontos lehet az ügyedben, — mondtam igen helyesen.

— De ki ez a Boulanger úr? — töprengett Hopkins.

— A Török Szultán neve, — mondta Senki Alfonz.

— Ne mondd!

Ez engem is meglepett. Mik derülnek ki húsz éves barátság után!

— Nem tudtam, hogy neve is van, — csodálkozott Tuskó.

— Nagy szerencse Hopkinsra nézve, — magyarázta Senki Alfonz. — Mert ha megtaláljuk Francis Barrét, akkor esetleg könnyen tisztázhatjuk, hogy Thorze nem azonos Tuskóval.

— Ne bolygassuk — mondta szomorúan Hopkins, — mert megint bezárnak.

— Mégis bolygatjuk! Egy hölgy kérését nem áll módunkban megtagadni. Katonák vagyunk!

— És — tettem hozzá, — úriemberek.

— Ebben nem vagyok biztos, — dünnyögött Tuskó. Közben már ott állt az ajtóban rabtársunk, akit behoztak a sétájáról.

— Szerintem, — szólt azonnal Levin, — az az igazi úriember, aki nem rakja a burgonyát arra a tányérra, amelyből a húst eszi, csak azért, hogy a sült leve összekeveredjen a körettel.

— Ezt nem tudom, — felelte Hopkins. — Ritkán fordult eddig elő, hogy tányérból ettem volna.

— Most az a kérdés, — vetette közbe Senki Alfonz, — hogy hová tünt el innen Francis Barré.

— Igoriban van, — mondta Levin.

— Mit beszél?! Maga ismerte Francis Barrét?

— A legjobb barátom. Nem volt még egy ember a századnál, akinek sejtelme lett volna arról, hogy milyen egy paradicsomos omlett Tourbigo módra készítve. Ő evett már ilyent és ez örök barátsággal kötött egymáshoz bennünket.

— És hol van most Barré? — kérdeztük hárman is izgatottan.

— Igoriban. Az új Kongóvasút gócpontja lesz ez a hely. Odaküldték büntetésből, mert teljesen elgyengült, letört. Megkapta a „csendes caffardot", ami abban különbözik a dühös őrülettől, hogy az ember tétlenül rohan a halálba.

— Az micsoda?

— Végy egy istenverte távoli garnizont, — kezdte mint valami ételreceptet. — Ha beleteszel egy puha jellemű embert és a Szahara lassú tüzénél megsütöd, az illető bármikor feltrancsírozható, mert nem engedelmeskedik az altisztnek. Ime az eset Levin módra tálalva.

— Most tálalja úgy, hogy megértsük, — szólt Tuskó, — különben adok magának valamit vissza kézzel, hirtelen módra á la Hopkins, hogy megrezdül a feje, mintha a gránátnyomás érte volna.

— Francis Barrével, — folytatta hidegvérűen, — együtt voltam Colomb-Bechartól kezdve. Három év előtt került oda, szökés miatt Rakhmar oázisból. Gyenge, szomorú ember volt. Már több éve raboskodott, amikor odakerültem. Mogadorból szöktem akkoriban, hogy néhány szép folyami rákot egyem. Worchester szószt szoktam rátenni.

— Ez nem fontos!

— Ön nem ért hozzá, ha ezt mondja! Folyami rák Worchester szósz nélkül ízetlen.

— Folytassa!

— Szóval együtt raboskodtunk. De egy lázadás alkalmával segítettünk az államhű őröknek és kegyelem folytán idekerültünk. Ez a Barré akkor már kissé lelkibeteg volt. Egy nap elfelejtette a szíját tisztítani, máskor lekéste a szemlét, végül elveszítette a puskáját. Éjszaka volt, letette pihenés közben, otthagyta... Haditörvényszék... És végül két év traveaux forces Igcriban. A legutóbbi csoporttal ment, nincs egy éve. A legközelebbivel megyek én. Ugylátszik, Francis Barréval mindig összekerülünk. Uriember. Nem eszi az árticsokát vajasmorzsával, ami a felcserepedett kispolgárok legcsúfabb szokása.

— És azóta nem hallott Francis Barréről?

— Nem.

— Nem is írt magának?

— Dehogy nem.

— Mit írt?

— Mit tudom én?

— Hát csak elolvasta?

— Ki mondta, hogy tudok olvasni? — kérdezte csodálkozva.

— És nem olvastatta fel? Nem érdekelte, hogy mi van a barátjával?

— Hol az a levél? — kérdezte Senki.

— A katonai raktárban. Mielőtt idejöttem, összeállították a menetkész csomagomat. Öt kilót vihet az ember a büntető táborba, a többi szabadulásig itt marad.

— És a levél?

— A raktárba került a ládámmal. Mindössze egy félkilós ürükonzervet viszek, egy üveg szilvaízt, mustárt, szárított halat...

— Elég!

— Nagyjából. De azért vettem a kantinostól két doboz leveskockát is.

— Azt a levelet meg fogjuk szerezni! — mondtam. — A raktárba csak bejutunk valahogy és akkor megkeressük Levin holmiját.

— Ott van a zsákban a nyomtatott receptkönyvem. Itthagyom, mert nem tudok olvasni. Maguknak adom,

hasznát vehetik. Az egyetlen jó szakácskönyv a kontinensen.

— Süsse meg a szakácskönyvét, — mondtam dühösen.

Azután végigheveredtünk a piszkos, csupasz, hűvös kövön, (mert a celule-ban sem pad, sem takaró nem jár) és jóízűen aludtunk, néhányezer vidám százlábú társaságában.

6.

Befejezett tény volt, hogy betörünk a raktárba.

Nehezen telt le a két hét. Levinnel együtt! Kissé kényelmetlen és unalmas volt a börtönélet. Különösen a hideg éjszakák miatt. Nem mondom: büntetésünk leteltével játszva megsütöttünk volna egy teljes kardhalat (vágott burgonyával á la Broudier) vagy bármelyikünk elkészít kívánatra egy marinírozott tojást húslével, sőt ha nem megyünk el az életveszélyes fenyegetéseknek már-már kiviteli stádiumáig, úgy elsajátítjuk a felfujt tüdővagdalék nevü étel készítési módját is, de mindez alig enyhített valamit a cella sivárságán.

A két hét leteltével nyomban hozzáfogtunk a betörés előkészületeihez. A teveistálló mélyén néhány altiszti kard hevert egy kötegben. Vastagon belepte a rozsda őket. Ezek közül Hopkins az egyiket gondjaiba vette. Nagynehezen kihúztuk a berozsdásodott tokjából, közben Senki Alfonz egy rejtélyes megjegyzést tett:

— Még szükség lesz egy ilyen kardra.

— Miért?

— Meglátod...

— Nem magyaráznád meg jobban?

— Nem.

A kardot eltörtük és egy fenő segítsége révén elsőrangú feszítővas lett. Fogót és reszelőt Hopkins a kantínban szerzett. Nem tudom, hogyan.

A kantínos sem.

— Most bejutni a raktárba külön mutatvány. Egy kérdés van, hogy honnan szerzünk alibit.

— Hm... Ez nehéz...

Ha rájönnek a betörésre, mindenkinek igazolni kell az alibit.

— Legyetek egy óra mulva a kantínban — mondta

Senki. — Én addig körülnézek, hogy lehetne alibit találni.

— Rendben van.

Egy óra mulva Senki Alfonz vidáman jött az asztalunkhoz.

— Van alibi — mondta olyan hangon, mintha a zsebében hozná.

Ez úgy történt, hogy este kimenőt kaptunk, mert tizenkét órás szolgálat kezdődött éjjel 3-kor. A negyedik szolgálatos egy Wurm nevű asztalos volt. Kissé hebegős és részeges közlegény, aki negyedik évét szolgálta a légiónál.

— Szelimhez megyünk, — mondta Senki Alfonz — gyere velünk. Mi fizetjük.

Wurm boldog volt. Pedig előzőleg már jócskán ivott a kantínban is.

Az agg Szelim kávéfőző volt, de italt is árult a putrijában, Manson hegyifalu legvégén. A sátor formájú agyagkunyhót szívesen keresték fel a légionáriusok. Egy vörös és sokszögű üvegben mécses lógott a tetőről, a földön néhány gyékény és párna; ennyiből állt a berendezés. Ezenfelül egy kerek falióra is díszítette a helyiséget. Európában csak konyhában látni ilyent.

A falióra volt az alibi.

Ide invitáltúk be a félig már amúgy is kótyagos Wurmot. Amikor megérkeztünk, éppen bóbiskolt az ősz szakállú Szelim. Naphosszat szunyókált, mert elmult kilencven éves. Először a kávéfőzőjéhez nyúlt. Durván rászóltam:

— Nem kell a pocsék kávéd! Igazi arab italt adj ide! Pálmabort!

— És jól vigyázz, hogy éjjel három órakor szolgálatban legyünk, — figyelmeztette Senki Alfonz.

— Uram! Éber leszek és ez a gépezet, házam büszkesége, minden negyed órában elmondja Allah akaratából, hogy mennyi idő mult el.

Szelim házának büszkesége ekkor kilenc orát jelzett.

— Egészségtekre, fiúk! — kiáltottam. — Az első poharat fenékig!

Kiittuk.

— A zászlóra!

Ezt is fenékig kellett kiüríteni. Ez általában minden pohárnál így adódott, hogy nem hagyhattunk a

pohárban, ha igaz emberek vagyunk. No és mi azok voltunk!

A kantín vörösborára gyors tempóban lehajtott pálmabor hatása rendkívüli volt. Ezenfelül Wurm poharába némi rum is került valahogy, amíg félrefordult és ez a keverék villámcsapásszerűen hat.

Wurm féltízkor hanyattfeküdt, horkolt és hörgött. Szelim bóbiskolt. A kilencven éves emberek mélyen bóbiskolnak.

Senki Alfonz lábujjhegyén az órához ment. Most készül az alibi!

Az óra mutatóját háromnegyed háromra toltuk előre.

Fél tíztől.

Egy perc mulva működni kezdett az ütőszerkezet.

Ekkor már a földön feküdtünk mi hárman is és horkoltunk.

— Uraim! — rikácsolta a felriadt Szelim, — siessetek! Jó tíz perc az út... Három lesz azonnal ..! Szolgálat!

Felugráltunk, mintha most ébrednénk.

— Hej, Wurm!

Nehéz volt életet verni belé. De verni tudunk. És fontos volt az alibi miatt, hogy kijózanodjon néhány másodpercre.

— Hej! Wurm! — kiáltottam és kissé fejbeütöttem.

— Hej! — kiáltotta Hopkins és bíztatóan a vállát veregette. (Wurm másnap egy hétre a gyengélkedőbe került, mert a lapockáján, nem tudta mitől, egy porc levált).

Senki Alfonz leöntötte egy vödör vízzel.

Ettől feléledt kissé.

— No... — mondta csodálkozva és kinyitotta a szemét.

— Siess! Három óra lesz mindjárt.

Nem segítettünk rendbehozni a felszerelését. A légionárius remek kiképzése nála is bevált. Másodpercek alatt menetkész volt, mámoros állapota dacára. Közben többször az órára nézett.

— Jó lesz futólépésben... menni... — motyogta. — Miért nem... előbb... keltett... ez az... ördög...

Szelim, akit ördögnek nevezett, már átvette a pénzt és ismét bóbiskolt.

— Futólépés!

Nekivágtunk.

Senki Alfonz aki utoljára maradt, az alvó Szelim mögött gyorsan helyretolta a kismutatót, az időnek megfelelő helyre.

Ismét háromnegyed tíz volt. Az öreg most már bóbiskolni fog reggelig. Mi rohantunk.

— Ki... kissé... elaludtunk... — lihegte Wurm és megbotlott valamiben.

Az én lábam volt ez a valami. Nagyot esett és káromkodott. Szétgurult mindene. Keservesen nyögött a földön ülve.

— A mindenségit! Szedjétek össze a holmiját és hozzátok rendbe...! Három óra! — kiáltotta Senki Alfonz.

Amíg látszólag a fegyverét és sapkáját keresgéltük a sötétben. Wurm lassan ealudt az út mentén.

Erre vártunk. Letakartuk egy köpennyel.

Szépen, ütemesen hortyogott.

Tízre járt. Most aztán előre! Egy kiugró sziklárol az erdő falán át a törzsépület tetejére értünk. Errefelé szokott kiszökni a legénység. Ujabb öt perc mulva az épület mögött lemásztunk a mosókonyhába és a szellőztető ablakon át újra feljöttünk. A gazdasági hivatal folyosóján voltunk.

A raktárkaput csendesen feltörni, három ilyen embernek mint mi, semmiség. Pillanatok alatt nyitva állt. Senki Alfonz finom, fehér keze boszorkányos gyorsasággal tapogatta ki a zárat rögzítő fontos csavarokat.

Én a három acélpántot szereltem le ezalatt zajtalanul, azután az egyik hatalmas szárnyat egyszerűen kiemeltem a tengelyéből. Szerénytelenség nélkül állíthatom, hogy nem sok író ért az ilyesmihez, úgy mint én, de ezt az esetet, az ajtóval talán Shakespeare sem csinálja így utánam. Legalábbis nem ilyen zajtalanul.

— Előre... — suttogta Senki és már felcsillant kezében a tolvajlámpa. A raktár fala mentén, végig polcok és rekeszek. Középen irományokkal telt asztalon, egy naplószerű könyv. A. b. c. sorrendben minden rekesz tartalmának a tulajdonosa.

Francis Barré... 242./193... VII.

Durva fehér szám minden polc felett. Hol a 242-es? Egy perc... és Barré csomagja a kezünkben van.

242.

Francis Barré 108. sz.
gyal. I. sz. 45. peloton.
Traveaux Forces
Colonia: Igori.

A papírt Senki leszakította és a zsákot átnyujtotta Hopkinsnak.

— Vidd... — sugta. — Előre. Wurm mellett találkozunk.

Hopkins ment. Most következett Levin csomagja, ebben volt a levél, amit rabtársunk Francis Barrétől kapott és olvasatlanul eltette. Símán megtaláltuk ezt a rekeszt is.

— Itt van... — mondta Senki, — siess Hopkins után. — És leszakította a másik cédulát is. —

— És te?

— Én az üres rekeszekbe más zsákot teszek ezzel a két cédulával. Hogy ne tudják, milyen poggyász tünt el. Majd Dimitrov és Rivelles zsákját teszem a két üres rekeszbe. Azután végignézek mindent, hogy nem hagytunk-e valami nyomot. Siess!

Mentem. Nem szívesen, de Senki Alfonznak nehéz ellentmondani.

Visszatértem Wurmhoz... Símán ment minden. Tuskó már az alvó mellett guggolt és pont tizenegykor ott volt Senki is.

Ezen az éjszakán azt hiszem, felállítottuk a nehézsúlyú betörés világrekordját. Egy óra alatt behatoltunk a gazdasági hivatalba, feltörtük a raktárt és visszatértünk *„bázisunkhoz."* Wurm úgy hortyogott, hogy óvatosságból a szájára tettünk egy hátizsákot.

Először Francis Barré poggyászát kutattuk át. Olyan holmikkal volt tele, amiket nem vihet a büntetőtáborba. Elsősorban könyvek.

Magam is sokat olvastam, többek között Gil Blast, Genovévát és mint már említettem Roccambole Szerelmeit, de a fenti tudományos műveken kívül, számos alkalommal elolvastam „Lohengrin, a hattyúlovag" történetét is, ami mai műveltségem alapját képezi. Ez a Francis Barré épp úgy szerethette az irodalmat, mint én. Sok versírótól olvasott. Valami Dante (?), Puskin nevű, meg Browning. Ez az utóbbi nemcsak író, hanem revolvergyártással is foglalkozik.

Más semmi. Illetve egy leány képe. Mult évi dátummal.

„Ivonne!“ — ez áll rajta tollal. A huga ez, aki írt Tuskónak, Ivonne Barré.

Csodaszép hölgy volt. Okos, úri, finom, kissé szomorú, nagyon kedves arcú. Senki Alfonz különösen sokáig nézte a képet.

— Milyen szép, — suttogta csodálkozva.

— Emlékeztet egy filmművésznőre, — mondtam, — aki annyira belém szeretett, hogy valóságos őrült volt.

— Époszű nem lehetett, az biztos, — dünnyögte Tuskó Hopkins, akinek műveletlenségét mi sem mutatta világosabban, mint éppen ez az otromba megjegyzése.

Senki Alfonz zsebretette a fényképet, amihez nem volt joga és hozzáláttunk Levin csomagjához...

Ez már érdekesebb volt.

Elsősorban kétszáz különböző étlap került elő, aranyozott bőrkötésben. Bizonyos ételek aláhúzva ceruzával, némelyik mellett felkiáltójel! Azután néhány díszes festéssel ellátott tortalap, egy csomag fogpiszkáló és sok kanál, kés, villa, különféle éttermek jelzésével. Majd rejtélyes módon egy halcsontból készült, régimódi, női fűző került elő Lewin zsákjából és ez volt ráírva vastag betűkkel, mintha ecsettel mázolták volna fel:

par
Mètre Levin
SOUVENIR.

E bájos hölgy a fűző terjedelme után ítélve több mint kétszáz font lehetett.

— Idenézz! — kiáltotta Senki Alfonz.

Egy színes, puhafedelű könyvet húzott elő a zsákból. Színes betűkkel ez állt rajta:

A NAGY
LEVINNEK
Hálás
TANITVÁNYAI
KÉTSZÁZ ÉTEL ÁBRÁND

Kétszáz különböző étel készítési módját tartalmazta a könyv, *„Levin módra"*. Belső fedőlapján egy fénykép, amely a mestert és tanítványait ábrázolja. Tizenhat év előtt készült a kép, ez kiderült a nyomtatott évszámból. A mester húsz tanítványai körében egy székben ült a csoport közepén. Valamennyien fehér szakácskötényben, fehér bóbita és... Mi az ördög? Mintha hálóruhába lenne! A térdig érő, mellet fedő kötény alatt csíkos nadrágszár, könnyű csíkos kabát. Pizsamában főznek?

A legnagyobb meglepetés mégis csak a 16 év előtti Levin! A nagy Levin, aki ma gondozatlan, toprongyos, borostás, elhanyagolt, mint valami útszéli csavargó. És itt van a 16 év előtti Levin! Bizonyára fénykorában!

Micsoda meglepetés!

Pontosan olyan gondozatlan és toprongyos volt fénykorában, mintha csak tegnap készült volna róla a fotográfia!

— Ki lehet ez a Levin? — tünődött Senki Alfonz és hosszasan nézte a képet a lámpa fényénél.

— Valami szakács, — vélte Tuskó.

— És kik a tanítványai?

— Kukták, — feleltem találóan.

— Inkább utónállóknak nézném őket.

Csakugyan eléggé vegyes társaságnak látszott Levin mester tanítványainak koszorúja.

— Itt van!

Egy piszkos boríték került elő a hátizsák mélyéről. Francis Barré levele. Amit Levin olvasatlanul őrzött holmijai között.

Nem is tudom, miért lettünk annyira izgatottak? Mi közünk Barréhez? Alfonz felbontotta a levelet és a válla felet mindketten olvastuk:

„Levin!

Ezt a levelet egy bennszülött leány csempészi a postához. Csak néhány sort írhatok sajnos, kevés a lényeghez és én beteg vagyok. Nagyon. Mint foglyot őriznek Igoriban, de nem a traveauxra ítéltek között. A világ legnagyobb gazsága történik itt... Istenem, hogy írjak meg mindent... mindent...? Nem csatlakoztam hozzájuk, ezért fogva tartanak... A lényeget magam sem tudom... Mesebeli összegekkel megvesztegetnek mindenkit, aki rájön. Én csak Pitt-

mannak köszönhetem az életemet... Pittmann nem halt meg... Szökött légionárius! Nagy lázam van... Hugomnak juttassa el ezt a levelet, ő majd megmozgatja a katonai hatóságokat... Feljelentést nem szabad tenni. De nekünk sok magas összeköttetésünk van. Az én apám igen magasrangú tiszt. Azonnal intézkedjék... Franciaországról van szó. Sajnos, nagyon beteg vagyok és zavaros előttem minden... Könyörgöm, sürgősen tegye meg ami módjában van Franciaországért és az ön

Francis Barré bajtársáért".

— Igazán lázas lehetett, — mondta Hopkins.

Senki Alfonz nem szólt semmit. Cigarettára gyujtott, azután betette a levelet a szakácskönyvbe.

— Mit szólsz az esethez? — kérdeztem, mert idegesített ez a bamba hallgatás.

— A leány nagyon szép, — felelte.

— Ez igaz, — hagytam rá.

— Hülyék vagytok? — kiáltotta Hopkins dühbegurultan. — Azért csináltuk ezt az őrültséget, hogy egy szép nőről meséljetek?

Ilyen alak volt. Itt a légióban a legócskább ember is felsóhajt olykor, vagy dúdol egy régi nótát és minden katona szeme különösen szomorú lesz, ha nőkről van szó. De ez a Hopkins csak a szórakozásnak él. Ezt nem érdekli más, mint a lopás és a verekedés.

— A levelet természetesen lemásoljuk és elküldjük a lánynak, — mondta Senki. — Azután érdekes lenne tudni, hogy mi van ott Igoriban... Nem?

És újra előveszi a női képet. Az bizonyos, hogy szép.

— Ostobaság, — mondta Hopkins. — Ha Igoriba induló transzportba jutnék, hát felkötném magamat.

Senki Alfonz nagy, csillogó, fekete szemeivel a messzeségbe néz. Az orrcimpái finoman megrezdülnek. Olyan volt most, mint egy álmodozó tigris. Jóképű férfi. Szabályos, érdekes arcáról annyi halálos hidegség, idegenszerű nyugalom áradt, hogy az ember akkor félt tőle a legjobban, ha mosolygott.

— Nem is transzporttal akarok Igoriba menni, hanem megszöknék.

Tuskó Hopkins felállt, leporolta magát és odaszólt nekem.

— Ez hülye lett... Gyerünk.

Ilyesmi igazán csak Senki Alfonznak juthat eszébe! Elszökni a légióból, ítélet nélkül, önszántából a legmesszebben fekvő, legrosszabb hírű büntetőkoloniához látogatni.

— Akkor jobb, ha elfogatod magadat. Biztosabban eljutsz Igoriba, mint egyedül.

— Ez sem rossz, — felelte szelíden és cigarettára gyujtott.

— Na gyerünk, — dühöngött Hopkins.

— Igazad van, — hagytam rá bölcsen. — Mi nem veszünk részt ebben az őrültségben.

— Mondtam, hogy szükségem van rátok? — kérdezte ajkbigyesztve.

— Ez olyan szemtelenség volt, hogy nem is feleltünk.

HARMADIK FEJEZET

1.

Miután elástuk a két hátizsákot, kivártuk a három órát és Wurmmal együtt pontosan átvettük a szolgálatot.

Reggel hétkor már nagyban folyt a vizsgálat. Betörtek a raktárba! Az udvar közepén egy asztalnál ült a kapitány és előtte felsorakozik a helyőrség. Félnégykor fedezték fel a betörést és utoljára kilenckor járt az írnok a raktárban. Ezt az időt kellett minden kinek igazolnia.

Négy-öt ember volt csak, akik később mentek a hálóterembe, ezeknél alaposan megvizsgálták az alibit. Mindenki igazolta az éjszakát. A kapitány igen ideges volt. Ilyesmi ritkaság a gyarmati hadseregnél. A légionárius csak elveszett felszerelési tárgyait „pótolja bűnös úton, de nem lop. Itt pedig eltűnt egy Dimitrov nevű orosz és egy Rivelles nevű treveauxra ítéltnek a holmija.

Potrien jelentkezett:

— Kapitány úr! Van itt három ember, akik címeres alakok. Mindenféle bonyolult, szélhámos ügyben résztvesznek és ma éjszaka szabadok voltak, mert 12 órás szolgálatba álltak.

— Á moi!

Előálltunk. A kapitány szeme megakadt a zubbonyunkon.

— Hol kapták a becsületrendet?

— Szenegáliában, — felelte Alfonz.

— Miért?

— Felderítő úton voltunk a négereknél és fontos híreket hoztunk.

— Hol voltak tegnap este 10 és 3 óra között?

— Szelimnél. Ittunk és kissé berúgott állapotban aludtunk. Szelim keltett fel bennünket és három óra előtt tíz perccel, futólépésben érkeztünk a váltáshoz.

Ez igaz volt. Wurmot felkeltettük nagy mérgesen, hogy mit képzel, még elalszik és nem érünk oda, azután futva értünk a kapuba éppen három órakor.

— Wurm! — szólt a kapitány.

— Igy volt mon commandant. Én elbotlottam útközben és mindenem szétgurult... Ugy, hogy azután futni kellett.

Fogalma sem volt róla, hogy közben teljes öt órát aludt.

Szelim is azt vallotta, hogy háromnegyed háromkor, az óra ütésre ébredt és felkeltett bennünket.

— Lelépni! Őrmester! Ez a három ember egész jó katona.

Mérgében, mert nem sikerült az árulkodás, Potrien berendelt hármunkat a börtönök takarításához, pedig ez csak olyankor szükséges, ha kevés a rab a munka elvégzésére és most volt elegendő.

— A jó öreg Potriennél most már megkezdjük az elvonókúrát — mondta Senki Alfonz.

— Mit csináljunk? A légió álmoskönyve szerint őrmestert megverni, igen rossz kimenetelű főtárgyalást jelent.

— Majd szép lassan leszoktatjuk valahogy.

Két nap mulva díszszemle volt, mert tiszti küldöttség utazott át Agadir felé és a mansoni helyőrség fogadta őket.

— Őrmester! — recsegte a kapitány és mereven ült a nyeregben, mert igen sok zöld levéldísz látszott az egyik közeledő sapkáján, ami legalább tábornoki rangjelzés, de volt a küldöttségben ezredes, kapitány, sőt mint később kiderült, a kormányzó szárnysegédje is eljött velük.

— Oui mon colonel! — kiáltotta Potrien.

— Az első pelotonnal felvonul! En avante!

Az őrmester kilépett, harsány vezényszóval messze rikolt:

— En route!

És kirántotta a kardját.

Illetve rántott egyet, de a kard nem mozdult. Potrien egy másodpercig úgy érezte, hogy a reng a föld. Ujra nekihuzakodott... Az ördög van ezzel a karddal...! A kapitány halottfehéren ült a nyeregben... Ez még nem volt! A köztársaság fennállása óta példátlan eset: egy őrmester nem bír kardot rántani, vezényléshez.

Potrien répavörös arccal, lihegve húzza a kardot.

A tiszti küldöttség, élén a tábornokkal, közben odaér és őszinte érdeklődéssel figyelik az altiszt erőfeszítéseit.

— Hát segítsen neki valaki, — mondja jóakaratúan a tábornok.

Puha szívem van alapjában véve, hát feszesen kiállok, azután megfogom a kard végét, Potrien a markolatot. És húzzuk. A mindenit... Na még!... Nem mozdul! No még!

— Ütközet közben — jegyzi meg egy kapitány — ez a módja a kardhúzásnak kissé vontatott eljárás lenne.

— Én is azt hiszem, — bólogat a tábornok. — Egy türelmetlen arab esetleg odaüt, mielőtt a műveletet befejezik.

A kapitány szédült a nyeregben Ilyan blamázs!

Potrien arcán a régi sebhely szinte lángolt. Nagyot rántott a tokon és... Végre kint van!... A tábornok felkiált!

A kard markolatig rozsdás!

— Alázatosan... jelentem — hebegi Potrien, merev állásban — az istálló... rozsdás kardok és... kicserélték...

De ki hallgat rá? Egy őrmester rozsdás karddal! A légióban! A kapitány segítségére siet.

— Az altiszt vén harcos, tábornok úr.... Öregszik

Potrient a guta kerülgette.

... Szemle után kihallgatáson volt. Hogy mit beszéltek a kapitánnyal, azt nem lehet tudni, de Potrien tűzpiros arccal jött le a kantinba és pozdorjává tört egy széket valamiért. A kantinosné, akihez állítólag

gyengéd szálak fűzik az őrmestert, este kisírt szemmel mérte a bort...

Ha találkozott velünk, ránknézett néhányszor, élesen, fenyegetően. Mert lelke mélyén tudta, hogy honnan fúj a szél.

Másnap itt volt a válasz.

Senki Alfonznak elvonta a kimenőjét, mert piszkosnak találta az egyik kabátgombját. Én négy nap salle de policet kaptam egy elhibázott díszlépésért. Tuskó Hopkins felmosta az istállót. Kétszer.

Ekkor már az erőd katonái is megérezték, hogy itt van valami a levegőben. Valami titkos háborúság, valami kirobbanás előtti baljós szélcsend.

Még aznap este újabb kellemetlenség érte ezt a Potrient, akit mostanában üldöz a balsors. Tegnap például bizonyos egyének beolajozták este a kantinosné ajtaja előtti lépcsőt. A nesztelenül kisurranó őrmester akkorát zuhant, hogy beleremegett az erőd és a poszt riadót akart fújni. Most meg szegény borítékba teszi este a déli napiparancsot, az őrmesteri jelentéssel együtt és ahogy szokta, egy ordonánccal a kapitányhoz küldi. Én még beszélgettem a folyosón az ordonánccal és Tuskó Hopkins úgy látszik részeg volt, mert nekiment véletlenül a legénynek és ölelgeti. De az ordonánc otthagyja, mert siet a kapitányhoz. Azután és ez már nem tartozik a szokásos napi események sorába, a kapitány siet Potrienhez. Nagy a lárma, mert a lejárt napiparancs helyett egy gúnyvers volt a borítékban, amit az ordonánc az őrmestertől hozott.

A gúnyverset a légionáriusok titokban már régen éneklik. Arról szól, hogy egy kapitányt ütközet közben hátán ért az ellenség golyója.

Sajnos, a mi kapitányunkat véletlenül ilyen sérülés érte valamikor a hátán. Állítólag, miközben megfordult a lován, hogy rohamot vezényeljen.

Bizonyára így volt. Dehát ezek a légionáriusok mindent kiforgatnak. És a kapitánynak ez a régi seb örökre fájó pontja. Pedig igazán nem futás közben érte hátulról a golyó. Ez rágalom. De azért érthetően idegesítette, hogy Potrien ezt a költeményt küldi el a napiparancs helyett.

Másnap Potrien váratlanul szobavizsgálatot tart. Mi hárman (poros polcaink miatt) kimenő helyett

takarítunk. Ez a válasz. A guerillaharc teljesen elfajult. Az őrmesterre még aznap éjjel rázárták kivülről az ajtót, amikor látogatóban volt titokban a kantinosnénál. Kénytelen volt az ablakon kilépni, sajnos a kapitány puddingjába, amit egy gonosz ismeretlen, előre odahelyezett a konyhaablak elé. Ilyen gazság.

Másnap: hanyag tisztelgésért négynapi celule mind a hármunknak.

— A celule büntetést megkeserüli — hörögte fogcsikorgatva Tuskó Hopkins.

Senki Alfonz fütyörészett.

— Mi a terved?

— Semmi.

— Megőrültél? Ha nem ütünk vissza, akkor kár volt elkezdeni.

— Majd visszaüti ő sajátmagát, — felelte könnyedén. — Reggel, a kapitány érkezése előtt az irodában takarítottam. Belülről törölgettem a nagy szekrényt és elfelejtettem kijönni... Mert Potrien jelentése érdekelt...

— A szekrényből kihallgattad, amit a kapitánynyal beszélt?

— Igen.

— Rólunk?

— De mennyire Közölte a kapitánnyal, hogy a négyes zárkában üljük le a büntetést, amit ma kezdünk meg félhatkor. A cella régi szellőztető kürtője az őrség szobájára nyílik és a celuleből minden szó áthallatszik oda. Potrien azt ajánlotta a kapitánynak, hogy jöjjön vele az őrség szobájába, mikor a celuleben vagyunk már és hallgassák ki, mit beszélünk. Bizonyára elárulunk néhány titkot. Szerinte azt is megtudják majd, hogy ki követte el a betörést a raktárba. Azt állítja, hogy mi cseréltük ki a kardját egy rozsdás vacakkal, amit kivülről letisztítottunk dörzspapírral.

— Micsoda rágalom? Hol van itt dörzspapír? — dünnyögte Hopkins — az egész rozsdát reszelővel kellett leszedni...

— Szóval nem kell bántani az öreget. Bízzunk abban, hogy nem derül ki rólunk semmi csúnyaság ma este hatkor a zárkában. Most gyertek ide a lépcsőházba. Remélhetőleg nincs régi szellőztető kürtő a falban.

Félrehúzódtunk hárman.

— A mai postával levelet kaptam Yvonnetól, — mondta Senki.

— Az kicsoda?

— Yvonne Barré. Három hét előtt elküldtem neki repülőpostával Francis Barré levelének a másolatát. Hálálkodva felelt. Hármunk nevében írtam. Rólatok is tud mindent.

— Ezt nem hiszem, — jegyezte meg Hopkins. — Egyetlen úrilány nem lehet tájékozottabb, mint négy világrész rendőrsége.

Ebben sok igazság volt.

„*Tisztelt Uram!*“ — olvasta Senki Alfonz. — „*Végtelen hálával gondolok Önre és barátaira. Közben Boulanger úrtól megtudtam, hogy ő az igazi Thorzet keresi és nem azonos a multkori levelem címzettjével. Fivérem levelének másolatát Boulanger úr tanácsára nem mutattam meg sehol, hiszen oly zavaros és szegény Francis nyilván betegen írta. Boulanger úr magához vette a másolatot azzal, hogy eljárjon az ügyben. Ennek két hete, azóta barátjuk nem jelentkezett. Érthetetlen előttem...*“

— Valami disznóságot csinált megint! — kiáltott a köpcös.

— Most gazdag, — mondta Senki Alfonz, — miért csinálna disznóságot?

— A vérében van, — felelte Tuskó Hopkins.

„... *Köszönöm önnek és barátainak*“ — folytatta Senki, — „*amit tettek. Igazán csodálatosan nagylelkűek! Egy ismeretlen hölgyért az életüket kockáztatták. Egyiküket hírből már...*“

Itt abbahagyta és kedvetlenül zsebregyűrte a levelet.

— Hohó! — kiáltottam. — Ott még áll valami. Egyikünket hírből... Az mi?!

— Semmi... nem fontos. — mondta zavartan. — Török Szultán fecsegett rólad. Hogy regényt írsz... Szóval hülyeség...

— Nincs jogod ahhoz, hogy olvasóim és tisztelőim véleményét elrejtsd előlem! — kiáltottam.

— Mondom, hogy semmi különöset nem írt rólad! Gyerünk az őrségre. Jelentkezni kell a büntetés megkezdéséhez...

És ment...

— No, de ezt nem hagyom annyiban! Hohó... Féltékeny talán? Kedves barátom, így nem lehet írókat kivetni a nyeregből... Most csak gyerünk jelentkezni, de erre még visszatérek!

Az őrségről a celule-be vezettek. Nem abba, ahol Levin is várta az átutazó rabtranszportot, hanem egy másikba. A cella felső sarkában a mennyezet alatt egy sötét üreg látszik.

Ez a szellőztető kürtő.

Háromnegyed hat!

Sokkal később egy kocsmai beszélgetés közben elmesélte az őrvezető a hallgatózás lefolyását. Éppen dohányt vágott, amikor megjelent az őrszobán a kapitány az őrmester társaságában.

— Vegye le azt a térképet a falról, — mondta Potrien az őrvezetőnek.

A térkép mögött egy kerek nyílás látszott. Nem is kellett nagyon fülelni, hogy minden szót halljanak a zárkából. Valaki éppen ásít (én voltam) és a fogak visszakoccanása is tisztán észlelhető az őrségszoba kürtőnyílásán.

Körülbelül negyedhétkor megszólal Senki Alfonz.

— Nagyon jó, hogy idezártak bennünket. Legalább most megbeszélhetünk néhány titkot.

— Én is csak ennek örülök, — feleli Tuskó.

Azután negyvenöt percig nem szólunk semmit.

Megjegyzem, hogy szörnyű hőség volt, viszont az őrség szobájába ételt és italt hozatni szigorúan tilos. Még a kapitány sem teheti.

Félnyolckor Senki Alfonz újra megszólal.

— Gyerekek! Most fogadjuk meg, hogy a titkainkat senkinek sem áruljuk el, bármi történjék is.

— Esküszünk!

Ezután harminc percig csak pihentünk és vakaróztunk. Az emberek a celuteben nem sietnek titkaik fecsegésével. Később Hopkins megjegyzi, hogy igen meleg van itt Afrikában, ami nem éppen kellemes.

— Szerintem az eszkimók örülnének, ha náluk ilyen klima lenne, — mondom egy sokoldalú író eszével.

— Az eszkimók milyen országban laknak? — kérdi Tuskó.

— Szép kis műveltséged van, — felelem gúnyosan, — ezt igazán tudhatnád. Van egy olyan ország, amit

a felfedezőjéről Északi Sarknak neveznek, ahol az év tizenegy hónapján keresztül nem lehet télikabát nélkül az uccára menni.

— Ujra figyelmeztetlek benneteket, — mondja Senki Alfonz: — Tegyetek lakatot a szájatokra. Maradjon a mi titkunk, hogy szegény Potrien nem normális.

— Azért bátor és jellemes az őrmester — dicsértem szívből, — csak most, hogy öregszik, üldözési betegsége van.

— Hogy mi bosszantjuk őt, — szólt sajnálkozva Tuskó, — pedig ha megöletne, akkor sem lennék képes derék és idősebb felettesemmel szemben ilyesmire.

— Ezért haragszik szegény a kapitányra is, — mondja meleg részvéttel Senki Alfonz. — Azt hiszi, hogy az is üldözi.

— Hogy káromkodik, ha a kapitány közeledik az irodához.

— Lehet, — tünődött Tuskó. — hogy Potrien nem is haragszik a kapitányra, csak a zsoldpénzek körül manipulál és ezért fél a tisztektől.

— Gyerekek! Ezt a titkot is őrizzük meg.

— Te, mikor vetted észre?

— Gyanús volt, hogy szegény Biguére pénteken meghalt és szombaton visszatér a túlvilágról a zsoldjáért. Mert csak így kerülhetett bele a létszámba.

— Én mégis szeretem ezt a Potrient! — lelkesedett Hopkins. — Mert talpig katona. Minket nem gyűlölcsak féltékeny a kantinosné miatt.

— Pedig, — mondom én részvéttel, — a kantinosné hű marad hozzá, mert Potrien szemethúny mindenfélének.

— Az is csak nekünk jó, hogy a hátsó szobában a kantinosné bort, pálinkát és dohányt árul a kaszárnyaáristomoknak, akiknek tilos az ivóba menni.

Igy csevegtünk magunk között, gyanutlanul, mindenféle titkokat.

— De a legnagyobb titok — mondja Senki Alfonz, — hogy a szegény, drága, öreg Potrien betört a raktárba...

...Mintha ventilátor lenne; valami búgó, hördülő moraj hallatszik a kürtő felől.

Mi az Isten csudája van ott?

— Ez nem igaz! — kiáltja Tuskó, — Potrien abnormális, de nem tör be!

— Nem tud róla ő maga sem. Én véletlenül láttam, hogy holdkóros Ilyenekkel előfordul, hogy betörnek önkivületben. Szegény, derék őrmester alvajáró.

— Ne mondd!

— De ez közöttünk marad... Tegnapelőtt éjjel láttam... Felborzolt hajjal, egy szál pokrócban, mezitláb jön a kantin mögül és így haladt végig az erődfal mellett, a sötétben. Érzi, hogy beteg és öreg. Ezért gyanakszik mindenkire. A kapitány is ezért szidta.

— A kapitányt mégis tiszteli és becsüli! Előttem mondta a multkor az irnoknak: „A kapitány urat tisztelem és becsülöm, de amióta a hátán megsebesült, nagyon ideges".

Senki Alfonz ásított.

— Na, aludjunk.

De mielőtt még elalhattunk volna, nyílik a cellaajtó és Potrien áll a küszöbön...

Milyen kimerültnek látszik szegény.

A bajusza ziláltan szerteáll, a szeme vérben úszik, táguló orrlyukain vad ritmusban fújja a levegőt és a fogai csikorognak.

Megviselhette a szolgálat aznap. Dehát nem csekélység egy ilyen erődben ellátni az őrmester teendőit.

Suttogóvá rekedt hangja ijesztő volt, ahogy megszólalt:

— Tudták... hogy én hallgatózni fogok?!...

— Mon chef, — feleli Senki Alfonz, — mi nem tételezünk fel ilyesmit sergeant Potrienről.

Az őrmester gúnyosan mosolygott, de az arca sárgásan ibolyaszínű volt.

— Igoriban majd gondolkodhatnak az én ügyeimről. Azt hiszem, oda kerülnek előbb-utóbb.

Senki Alfonz kemény vigyázzba vágta magát.

— Ott is szívesen szolgálunk majd az őrmester úr keze alatt.

Hátralépett. Megértette jól a válasz értelmét. Ha mi odakerülünk, akkor őt is odajuttatjuk.

— Hm... Ugy... No jó!... Majd meglátjuk!

És becsapta az ajtót. A távozó őrmester lépteitől rengett az erőd.

Ezt az őrmestert a fátum üldözi. Egy idő óta, ki tudja miért, kissé a bögyében van a parancsnok kapitánynak. Pedig igazán jó katona az öreg Potrien. De ha egyszer a kapitány kipécéz valakit, akkor hiába minden. Egyszer a szolgálati beosztásokat találja pongyolának a parancsnok, majd a reggeli szemle után közli gúnyosan, hogy ezzel a sorakozással még egy cserkészdzsemborin sem vehetne részt a század, szóval szegény Potrien élete pokollá vált, amit még betetőz a kapitány érthetetlen gyanakvása a környék békés arab kecskepásztorai és beduin cipőfoltozóival szemben. Lépten-nyomon támadástól tart és négy-öt napos felderítésekre küldi Potrient. Sokszor a lakatlan csúcsok és a távol füstölgő kráter irányából várja kapitányunk a meglepetést és ilyenkor Potriennek a szakaszával az Atlasz felső hágóinak hórétegéig kell felkúszni Marsonból.

Pedig ezen a tájon emberemlékezet óta nem történt támadás. Külön halálos bosszúsága volt az őrmesternek, hogy a kapitány rendelkezése szerint bennünket nem vihetett őrjáratra.

— Nem szeretem sergeant — mondta Potriennek, — ha egyéni érzelmei szerint kezeli a legénységet.

Közben egy távoli oázisba nyolc főből álló különítményt vezényeltek Mansonból bizonyos fékezhetetlen bennszülöttek megrendszabályozására. A nyolc ember három hónapig őrszolgálatban marad a beosztási helyén.

Potrien megragadta a bosszú alkalmat és beosztotta Senki Alfonzot a nyolc közé. Jól tudta, hogy súlyos telitalálat, ha elválaszt bennünket egymástól.

Szomorúan ültünk a kantinban.

— Eh, — mondta Senki Alfonz, — ti akárhogy is vagytok vele, én már örülök, hogy kiszabadulok ebből az erődből. Az ember nem azért él, hogy unalmas biztonságban krumplilevest egyen itt.

— Azt hiszed, hogy a Szaharában rezesbanda szól a krumplileves mellé? — dünnyögte sötéten a különben mindent rózsaszínben látó Tuskó Hopkins.

Még sohasem láttam ilyen mogorvának. De én sem lehettem barátságos. Az ördög vigye el... Megszok-

tuk egymást, veszélyben, tétlenségben, kemény afrikai szolgálatban.

— Valahogy úgy kellene intézni, hogy együtt legyünk, — mondtam megfelelő ravasz eljáráson tünődve. — Talán ha megkérjük a kapitányt, beoszt minket is a nyolc ember közé.

— Én úgy sem megyek el a nyolccal abba az oázisba.

— Ezt hogy érted?

— Én Igoriba megyek.

— Megvesztél?

— Légy szíves beszélj világosan — fortyant fel Tuskó. — Mit jelentsen ez a sok zagyvaság?

— Ha már elmegyek innen, — mondta szomorúan, — és legjobb barátaimról is lemondok, akkor legalább megnézem, hogy mit látott ez a lázas Francis Barré Igoriban.

Senki Alfonz nemcsak azért emlékeztetett a hiúzra, mert gyors és nesztelen volt: fínom, okos arca, hízelgő modora és a ravasz mód, amellyel kerülő úton hálózta be azt, akit rábírt valamire, hasonlított a macskaszerű fenevadra.

Ez a *„ha már elhagyom legjobb barátaimat"* ilyen gyanus elérzékenyülés volt.

— Ha Igoriba mész, — mondta Hopkins, — akkor nemcsak a barátaidat, hanem az eszedet is elhagyod. Vasútat akarsz építeni?! A Kongónál?

— Igazad van, — bólogatott, — nem is venném a lelkemre, hogy ilyen veszélybe rohanjatok.

— Te ne féltsél engem! — üvöltötte magából kikelve a köpcös. — Az ilyesmit kikérem magamnak.

Görbe lábain sebesen kacsázva kirohant a kantinból és úgy vágta be az ajtót, hogy az evőeszközök megrezdültek az asztalon és Joffre marsall képe lehullott a falról.

— Ti csak maradjatok itt, — mondta nyugodtan Senki Alfonz. — Én megígértem Yvonne Barrénak, hogy nem hagyom annyiba az ügyet.

— Hát leveleztek?

— Igen... előfordul.

Ugy látszott zavarban van. Mi ez? Levelez a nővel? És titkolja?... Valami van a füle mögött! A szemembe nem mer nézni!

— Irt rólam azóta?

— Néhány... sort... Ez a Török Szultán annyit mesélt neki a te ostoba regényedről... — dörmögte.

— Nincs jogod eltitkolni! Vedd tudomásul, hogy megírom Mademoiselle Barrének ezt az eljárásodat, ha nem olvasod fel a levelét!

— Hát elolvashatom... Bár végre is ez az én ügyem... és...

— Felszólítlak, hogy olvasd el a levelet, különben meggyűlik velem a bajod.

Azt hiszem, hogy férfias fellépésem mély hatással volt rá. Először életemben láttam ezt a rettenhetetlen embert meghátrálni. Csendesen a zsebébe nyúlt és kihúzott egy levelet.

— Nem hiszem, hogy ezt őszintén írta, — jegyezte meg csendesen, azután olvasni kezdett: „... *Utóbbi levelében nem említi Mr. Fowlert...*" — Ugyanis csak... a lényegére szorítkoztam — hebegte zavartan.

Mosolyogtam rajta. Már tudtam, hogy honnan fúj a szél. „*A féltékenység ördöge métely és eszközökben ritkán válogat*" írja valahol egy nagy ember.*

— Csak folytasd.

— „*Barátja egyénisége érdekel*", — folytatta. — „*Miért nem találkoztam sohasem ilyen férfivel, aki művelt, de azért balegyenesei sem mindennapiak. És mennyi szív, mennyi intelligencia, mennyi nemes, lovagiasság jellemzi. Mintha újra életrekelt volna a három testőr egyike ebben az emberben. Ugy érzem, ő lesz az, aki felfedi fivérem titkát és elém áll egy napon.*"

Abbahagyta.

— Folytasd! — kiáltottam izgatottan.

— Itt vége a levélnek...

— Nem igaz!

Kedvetlenül tovább olvasta:

— „*Ha elémáll és megszoríthatom kemény, férfias kezét, nagyon boldog leszek. Mit gondol, méltónak tartana magához ez a nagy ember?*"

— Nem volt szép tőled, hogy ezt titkolod előttem!

— Miért? Te foglalkozol Francis Barréval vagy én? Azt hiszed, azért megyek Igoriba, hogy elkaparintsd előlem ezt a csodás nőt?

— Engem zárt a szívébe, — mondtam fenkölten.

*Lásd: John Fowler összes művei. Jelenleg még sajtó alatt sem. A szerző.

— Azt fogja szeretni, aki az élete árán is felfedi a fivére titkát. Én megyek Igoriba! Én vagyok tehát a három testőr egyike!

— Ez... micsoda eset... a három testőrrel?

— Három katona egyszer az élete kockáztatásával elhozta a francia királynő nyakékét Buckingham hercegétől.

— Nem tudtam... Dehát az ember úgy él ebben az erődben, mint akit eltemettek. Se rádió, se ujság.

— Szóval jegyezd meg: nem azért megyek Igoriba, hogy neked kaparjam ki a gesztenyét. Vagy akarsz te a Kongóhoz szökni innen? Koporsóból a pokolba menekülni?

— Semmi közöd hozzá, — feleltem és dühösen otthagytam.

3.

Senki Alfonz másnap a vízgyüjtőnél állt őrségen. Amikor hallotta, hogy közeledik az őrjárat, letámasztotta a puskáját, cigarettára gyujtott és egy kilométerkövön helyet foglalt.

— Közlegény! Megőrült?! Vagy részeg? — kiáltott rá az őrjárat vezetője.

— Részeg vagyok.

Biztosan tudom, hogy egyetlen kortyot sem ivott. De másnap már ott ült a celule-ban Levin mellett, aki közben mindenféle halételből kapott tőlünk. Megkedveltük a flegmatikus toprongyos öreget. Ki tudja miért? Az ellenszenvet és baráti érzést legtöbbször nem az okszerűség szövi az emberek között.

Azt hiszem, hogy ez egy igen okos mondás volt. Közben megérkezett az escort: negyven rab és huszonöt fegyveres kisérő.

Közben történt, hogy az őrmester íróasztaláról, a kifizetés napján eltűnt a zsoldpénz, azzal a kisebbfajta kék vászonzsákkal együtt, amelyből kifizetik. A légió, sajnos, valóságos gyüjtőhelye a kétes egyéneknek. Szegény Potrien nem keveredett ugyan gyanúba, de a felelősség őt terhelte. A kapitány, akinek érthetetlen módon a bögyében van ez a kitünő altiszt, most megragadta az alkalmat, hogy elintézze Potrient. Az őrmestert Oranból leváltják és ő vezeti az escortot Igoriba.

Este Senki Alfonz becsomagolta ötkilóig engedélyezett holmiját. Levin szakácskönyvét is elvitte.

— Az minek?

— Levin megkért, hogy hozzam el. Talán sor kerül rá, hogy főzzön nekünk és akkor felolvassuk neki a recepteket.

Többféle apróság számára Hopkins egy kisebbfajta kék zsákot ajándékozott neki. Ilyenben aprópénzt tartanak általában.

4.

— Nézd Hopkins... Ez a Senki Alfonz... Mégis csak... hm...

— Mit motyogsz?! — fordult felém dühösen. A köpcös egy idő óta mindenkivel veszekedett. — Nem érdekel az a hülye fráter!

— Mit tudod te, miért megy ő Igoriba? — mondtam komoran. — A férfi tettre készsége olykor a lélek legmélyebb rejtekén lakozik.

Ez, azt hiszem igen, szép mondás volt.

— Ugy beszélsz, mint egy félhülye. Mi van?

— *„Keresd a nőt"*, — idéztem egy régi angol költőt. — Ezért megy Senki Alfonz Igoriba.

— Itt is kereshetek nőt magamnak, ha fontos. Azért még nem kell Igoriba menni. Szép kis szoknyavadászat!

— Talán... nem is neki... nekem kellene Igoriba menni, — tépelődtem szokott felhős mélabúmmal.

— Menjetek, ahová akartok! Féleszűek! — kiáltotta és kishijján lenyelte a kialudt szivarvéget mérgében, miután hiába szipákolt, hogy feléledjen a parázs.

De bennem elhatározássá érlelődött a kétség. Nem fog csalódni bennem a nemes hölgy!

Este kijelentettem az őrmesternek, hogy elveszett a puskám. Pedig magam ástam el egy verembe, az erőd mögött.

Másnap bevonultam ötkilós csomaggal a zsúfolt celule-ba.

— Üdvözlöm uram! — köszöntött a nagy Levin. — Ön úgy jön nekünk, mint humárhoz a vörösbor.

Néhányan megjegyezték, hogy fogja be a száját és ne izgassa az éhes embereket. Mogorvák voltak ezek

a messziről jött elítéltek, sivatagi harcoktól fáradtan, útban Igori felé, ahol a pokol várja őket.

— Miért jössz utánam erőszakkal? — kérdezte Senki Alfonz.

— Átlátok a szitán, — feleltem és a szemébe vigyorogtam. — Nem fogod a hátam mögött eltántorítani tőlem Yvonnet!

Vagy kilencen ültünk a ragadós, piszkos, férges kövön és dideregtünk az estében. A szűk helyen mozdulni sem lehetett. Valaki Igoriról mesélt. Kongó! Szörnyű klima, nedves fabarakok, állatian durva őrök.

Hopkinsnak több esze volt. Igaza van. Őrültség ide elmenni.

— Rosszabb, mint a pokol, — mondta a mélyhangú, nagyfejű Colter, aki kántor volt valaha Koppenhágában.

— Csak egy jó van ott, — magyarázta Levin, — hogy sehol sincsenek olyan fehérhasú teknősbékák. Hasonló állapotok vannak északon a vadhússal. A kilencvenes évek végén főzte... egy őzgerincet zöldség haschéval, fokhagymásan... Ezt én úgy csináltam, hogy egy jó félkiló szalonnát nyárson kiolvasztok a sült felett...

Itt hónapok óta senki sem evett egy jó falatot. Ne csodáljuk hát, ha kissé mogorva emberek voltak együtt. Egy tagbaszakadt rab felemelkedett:

— Ha azonnal nem hagyja abba ezt a történetet, — mondta figyelmeztetően, — kitolom az egyik szemét hüvelykujjal.

— A másik az én dolgom, — szólt a kántor, akit az évek kissé világiassá tettek a sivatagban.

— De uraim, ez olyan csodás étel volt, mert én nem sütöm át egészen, hogy ízes maradjon és...

Puff! Valaki fejbevágta egy üres csajkával, de alaposan.

Mondom, kissé mogorva emberek voltak...

A fejbeütés estére, sőt éjszakára is elhallgattatta Levint.

Reggel nyílt az ajtó és egy ötkilós csomaggal Tuskó Hopkins lépett be, rendkívül zord arckifejezéssel.

— Halló! Tuskó! — kiáltotta Senki Alfonz örömmel. — Hát unatkoztál?

— Az urak nem érdekelnek — mondta és leült a

középre, miáltal a falhoz szorulóknak kimaradt a lélegzetük.

— Talán véletlenül vagy itt? — kérdeztem gúnyosan.

— Igenis, ha tudni akarod! Kész véletlen. — Nagyon idegesen viselkedett. — Betört az egyik emeleti ablak.

— Azért még nem ítélik traveauxra az embert.

— De kiesett rajta az udvarra valaki. Régi haragosom, Marchande tizedes.

...Azért később mégis csak kiderült, hogy mielőtt ezt a régi haragosát megfenyítette, Tuskó Hopkins sok bort ivott a kantinban és eladta féláron a havi zsoldját a kantinosnak.

Tehát előre tudta, hogy Mauson erődben már nem kap több zsoldot, mert traveaux-ra megy.

NEGYEDIK FEJEZET

1.

...Nem volt igaza Senki Alfonznak. Mégis csak jobb az unalmas erődben penészedni, mint a sivatagot róni naphosszat.

Egy liter poshadt vízzel a kulacsban. Amiből a felét este a kondérba kell önteni, különben nincs leves.

Meleg: ötven-ötvenöt fok.

A sivatagi bolha beeszi magát a köröm alá, hogy az ujj meggyűlik és gennyed.

Por, verejték izgatja a bőrt, amíg vörös lesz, viszket és éget...

Igy mentünk egymás mellett: két katona és egy civil.

Mert Tuskó még mindíg csak tiszteletbeli légionárius, akit állítólag Thorzenak hívnak és semmi dolga itt a sivatagba. De ha ezt feszegeti, mindíg kellemetlensége lesz.

És hát Potrien apánk is jön Igoriba! Ő vezeti a transzportot. Fatális, hogy mik történnek szegénnyel, amióta eltűnt a kis pénzes zsák az asztalról, a heti zsolddal.

Megfoghatatlan.

Ha nem lenne fedhetetlen régi katona, haditör-

vényszék elé állítanák. Igy csak áthelyezték szegény fejét Igoriba.

Ott megy az élen és ha végigjárja a sort, furcsán néz rám, mintha haragudna valamiért. Az ötkilós csomagon kívül egész jól felszereltük magunkat. Szelim a kilencven éves kávéfőző kihozott mindenfélét a sivatagba utánunk, ahol már nincs vizsgálat.

Egy egész zsák aprópénzt kapott ezért tőlünk, hát szívesen tette.

Már két napja meneteltünk a Szaharában. Pokoli a meleg. Természetesen a szerencsétlen Francis Barré ügyéről esik szó.

— A fene egye meg a Török Szultánt — kiáltotta Hopkins és úgy izzadt, mintha zsírból lenne. — Hogy beszüntette az írást az a piszok!

— És elvitte a leánytól Francis Barré levelének a másolatát.

Senki Alfonz összevonta a szemét, amikor gyanús barátunkat említette Hopkins.

— Ez a Török Szultán egyszer megjárja az ő egyéni útjaival — mondja elgondolkozva.

— Mindíg gyanús!

— De mindíg megmagyarázza.

Furcsa dolog ez a Törökkel. Mindent egyedül csinál az ő ravasz, titkolódzó módján és állandóan gyanús, de végül mielőtt agyonvernék, tisztázza magát és kiderül, hogy még hálával tartozunk neki.

— Elsősorban körülnézek ott — mondta Senki Alfonz — azután írok a leánynak.

— Majd én írok! — kiáltottam.

— Igaz — mondta Hopkins, — ő az író.

És köpött.

Este tábort ütött a csapat és vacsora után lepihentünk. Furcsa előérzet izgalma feszült bennünk.

Sejtettük, hogy különös események sietnek felénk. Ilyesmit öreg kalandorok megéreznek.

Éjfél felé nagy zajra ébredünk. Néhány katona el akarta ásni Levint. Álmában recepteket mondott és a kiéhezett embereket teljesen felzaklatta ezzel.

— De uraim... — hebegte, amikor már a porba nyomták — egy hat fogásos halvacsorát álmodtam. Ez bárkivel megtörténhet.

— Itt ne álmodjon jó ételeket, a mindenségit!

— Álmodjon arról, hogy egyáltalán jó, ha van mit enni!

Komolyan ellátták volna a baját, ha Senki Alfonz nem lép közbe. Megfogta csendben a legerőszakosabbnak a karját és az illető ettől térdreesett, nagyot kiáltva fájdalmában. Két másik rab félre akarta lökni a spanyolt és verekedés támadt. Hopkins meg én nyomban ott voltunk. Húsz percig is eltartott, amíg megvertük hárman a transzportot.

Végül odajöttek a katonák és jött Potrien.

— Mi történt?

— Kérem, engem el akartak ásni... — siránkozott Levin. — Ilyesmi azt hiszem, még a légióban sincs rendjén.

— Ki verekedett? — kérdezte felcsillanó szemmel, mert hiszen tudta jól, hogy nélkülünk ilyesmi nem eshet meg.

— Ez a három úr megvédett.

— Ur? — kérdezte gúnyosan. — Az escort nem rabló gazembereket, hanem urakat visz? A három „úr" fél vízadagját megvonom holnapra.

...Ezt a Potrient üldözi a balszerencse. Valaki ellopta a kulacsát. Kemény büntetés a sivatagban, menetéskor. Pedig már öt órakor hajnalban indultunk.

A Szaharában, csupa rab között, még ilyen galádság is előfordulhat. Arra természetesen nincs mód, még az őrmester esetében sem, hogy friss adagot kapjon a gondosan beosztott vízből. De ezt a Potrient nem is olyan fából faragták, hogy ilyesmire gondoljon.

Estig menetel víz nélkül.

A Szaharában!

Nem egy fiatal legény meghalna. De ez megy, mint a szálfa, kissé vérbeborult szemmel, olykor megmegállva. De megy.

Mi nem is szenvedünk annyira. Ez az ügyes Hopkins szerzett valahol egy üveg vizet. Egy teljes napi adagnak megfelelőt. Csoda, hogy honnan. De a lelemények katona mindenütt segít magán. Később énekeltünk is és ez kissé idegessé tette Potrient. Persze, neki lüktetett egy ér a homlokán és időnként mély lélegzettel lehúnyta a pilláit. De menetelt. Elöl!

Vasból volt ez az ember. Mindegy, hogy barát-e, vagy ellenség: le a kalappal. Kiléptem eléje a sorból.

— Mit akar, maga hosszú csirkefogó! — kérdezte fáradtan.

— Nekünk kevesebb víz is elég, mon chef. Felajánlunk egy italra valót őrmester úrnak...

Végigmért mély utálattal.

— Szóval a fél adag olyan sok lett... hm... Csak tartsák meg a vizüket. Nom du nom... Majd éppen ilyen csirkefogóktól fogadok el segítséget. Ha a köztársaság elnöke majd megkérdi: „Mondja Potrien, tizenkétévi szolgálat után, hogy masirozott át a sivatagon?", azt felelem: „úgy történt, mon President, hogy néhány gyanús fráter megkönyörült rajtam". De ha már itt van, parancsot kap maga és a másik két alak: az esti pihenőnél egy méteres sáncot kell építeni, támadástól tartok ma éjszaka. Maguk hárman elmennek köveket hozni.

Ez volt a válasza. Kiújult a háborúság közöttünk.

Keserves volt este, menetelés után cipelni a köveket. De mi sem voltunk szilvalekvárból. Másfél óra mulva, talpig hófehéren a portól, de ott álltunk előtte, mint a cövek.

— A sánchoz szükséges köveket összehordtuk, mon chef.

Végignézett rajtunk. Ő is tudta jól, hogy mi az a „teljesítmény". Aki a sivatagban megáll a lábán, az acélból van.

— Rendben van! Takarodjanak... Canaille!...

Éjfél után mind a hármunkat felkeltett az őrvezető. Dühös volt.

— Az őrmester... támadástól tart. A mindenségit. Magukat jelölte ki őrjáratba. Gyerünk.

Kegyetlen út volt. Menetelés, kőkeresés után, sajgó tagokkal, mászkálni a dermesztően lehűlt Szaharában.

És reggel, amikor kemence lesz a sivatag, tovább menetelni pihenés nélkül.

Másnap azért is énekeltünk, amikor indult az escort.

2.

Ezt a szegény Potrient a végzet kerülgeti! Déli pihenő volt, hosszú táborozás, amíg az elviselhetetlen

forróság kissé alábbhagy. Az ember ilyenkor mindent ledogva magáról, alszik.

Valami gazember a jó öreg Potrien cipőjét félméterrel odébb helyezte a sátor árnyékából, a napra.

Ostoba, durva tréfa a légióban, mert a rendkívüli hő gyorsan szárítja a bőrt, a cipő összezsugorodik és úgy kell felerőszakolni a lábra. Ilyen bakancsban menetelni pokoli kín. De még azonfelül eltűnt a bokavédője is, tehát a por beszivárog majd a cipő torkán és a fűzőközein a fájó, felsebzett lábra.

Igazán aljas tréfa.

Az őrmester ugyan panaszhang nélkül menetel, de azt hiszem, sohasem felejti el azt a napot.

Mi elég jól birtuk a menetelést, mert kapcába csavartuk a lábunkat. Hopkins a déli pihenőn új rongyokat szabott ki magának, erre a célra. Valahol egy hosszú katonai bokavédőt talált az ügyes fickó, amit megfelelő módon összevágott kapcának.

3.

Az őserdő mindössze kilenc áldozatot kívánt, ami ritkaság. Előfordult már, hogy a teljes escortból senki sem érkezett meg. Mind ott pusztultak az úton, dizentériában, sárgalázban, vagy menetirányt tévesztve, valahol a vadon mélyén.

Fort Lamyból bennszülött vezető vitt Fort Monbrasig, innen egy katonai erősítés bizonytalan vidéken át a Kongóig. Közben a törpe pygmeusok és Buschmannok nyilai süvöltöttek felénk a bozót láthatatlan sűrűje mögül. Négyen a mérgezett nyilaktól haltak meg, kettő valami ismeretlen rovar csípésétől, a többit elvitte a láz. Összesen kilencet.

De a nagy rész menetelt, aránylag egészségesen, a nedvesen forró, örökké félhomályos, penészszagú vadonban. Vágtuk az indát, törtük a cserjét, vereked-tünk a dzsungel összefonódó csápjaival, tüskéivel, véresen a millió szúnyogtól és a laza, mocsaras talaj piócájától.

Ez bizony nagy erőpróbája annak, hogy ki az igazi férfi.

Olykor sűrű zápor zuhogott naphosszat és utána fuldoklott az ember a rothadt talaj súlyos gőzeitől. Elviselhetetlenül sajgott minden csontunk.

De végre a Kongo sziklás partján kelet felé menetelve, megpillantottuk a világ legelhagyatottabb táján alakult büntetőkoloniát: Igorit!

Ahol a medrében vergődő, vad folyam a legszeszélyesebb görbéit rajzolja, ott látszott egy viadukt, átszelve az egyik szakadékot. Sok apró pont nyüzsgött arrafelé és kocsikat toltak egy iparvágányon.

Maga Igori is látszott. Fehér fal, lőrésekkel és mellvédekkel. Magas őrhellyel, hogy a poszt messzire láthasson a rengetegből kivezető ösvényekre.

Amikor az őrszem megpillantotta a közelgő csapatot, nyomban felharsant a kürt.

„Fegyverbe!"

— Ez lesz azután a helyőrség! — dörmögte közben Hopkins.

— Lehet, hogy lefogysz egy pár kilót és nem te leszel a legköpcösebb gazember ezentúl — mondta Senki Alfonz.

Hopkins néhány igen súlyos sértést mormogott magában. Tökéletesen értettem a rossz kedvét. Jól tudtuk, hogy milyen kép fogad az erődben.

Iszonyúan lefogyott, csontvázszerű élőholt rabok, elkeseredett, sárgapofájú, lélektelen őrök. Mocsok, ragály, férges fekhelyek, állatoknak sem való környezet... Egy tábor, ahol az a fontos, hogy elborzadjon, aki ezt a szót hallja: Igori!

Ide jöttünk el. Egy nő miatt, akit nem ismerünk.

De megérkeztünk.

Az erőd kapuja kitárul és bemegy az escort. Elénk tárul Igori. Azután meglepetések sorozata következik.

Mi ez? Büntetőtábor?!

Igori főterére nyilik a kapu. Tiszta, szép, fehér, pálmáktól szegett út. Rendes kis sárga épületek, barátságosan mosolygó katonák és...

És sétálgató rabok!

De vidámak, kissé tán túltápláltak. És ahogy tovább megyünk a törzsépület felé, mindig újabb és újabb rab, katona, csupa hízásnak indult egyén! A ruhájuk is rendes, barátságosan, mosolyogva intenek felénk.

— Te... — súgja Hopkins — azt hiszem, eltévesztettük a menetirányt és a francia Riviérán vagyunk valamelyik drága szanatóriumban.

— Csak várd a végét, — dörmögtem, — majd megtudod, hogy mi a rossz az egészben.

De hiába vártuk.

A kaszárnyaudvaron egy százados jött le megszemlélni az escortot. Barátságos, nyájas, kissé korán őszülő katona. Kedvesen mosolyog. Vastag, rövid bajuszt és monoklit visel.

— Az escort mon colonel — jelentette Potrien. — Létszám: harminckét fogoly, huszonhárom kísérő és egy altiszt.

— Nagyon helyes — felelte mosolyogva a százados. — Hát kérem, itt nem lesz rossz dolguk. Az én elvem, hogy a büntetőtábor emberséges légköre visszaadja a rossz útra tért katona önbizalmát és becsületérzését. A szolgálat nem lesz sok és nehéz (mondta Potrien felé, mintegy utasításképpen), azután mindenki azt csinál, amit akar. Szökni képtelenség. A legközelebbi emberlakta hely kétezer mérföld.

Barátságosan intett és ment.

Potrien meredten bámult utána.

Ilyesmi lehetséges? Tizenkét évi szolgálat után valami újat látott. A helyőrség egyik napos altisztje megmutatta a barakunkat. Tiszta, szép, világos faház. A férgek sem garázdálkodhatnak túlságosan, mert kő alapra épült az egész. Jó fekhely és...

Mi a csoda!... Dupla takaró. Büntetőtáborban egyetlen vékony pokróc sem jár!

Az őrmester farkasszemet néz a helybeli napossal, aki egykedvűen pipázik.

— Az ablakpárkány virágcserepeire ügyelni kell, — mondta végül az egyik őr. — Azt a százados úr szigorúan megparancsolta.

— Végre egy szigorú parancsot is hallok a büntetőtáborban — feleli gúnyosan Potrien.

— Miért? Talán azt szeretné sergeant, ha itt rakásra pusztulnának az emberek?

— Az ördög tudja, hogy van, de ez a hely mindenre inkább emlékeztet, mint büntetőtáborra.

— Itt még így sem valami kitűnő az élet. Mindenki reumás. A nedves évszakban sok a láz. A Kongó büdös és a vizes, forró levegő eszi a szervezetet. Hát legalább emberi körülmények között élünk... Itt, ezt már most mondhatom, sergeant, ne nagyon parancsolgasson,

mert a százados úr azt szereti, ha ki-ki azt csinál, amit akar.

— Tán nincs is napiparancs? Szolgálat? Vagy a súrolást az őrmester végzi?

— De szép lenne — mondja lelkesen Tuskó Hopkins, aki már pőrére vetkőzve feküdt az ágyán.

Potrien egy megsemmisítő pillantást vetett feléje.

— Hát — mondta a káplár, — azért szolgálat van. Tisztaság kell. Nagy tisztaság. Meg kapuőrség.

— És a vasút?

— Az vagy két mérföldre van ide és bennszülött négerek dolgoznak. Oda csak izgágákat vezényelnek ki időnként.

— És... mit szól ehhez a repülőbizottság... Csak jártak már itt inspiciálni.

— Mióta én az eszemet bírom, kétszer. De csak egyszer érkezett meg. Szegény Duron tábornok vezette az elsőt.

— Akit útközben megtámadtak a bantu négerek valahol?...

— Igen. Lemészárolták őt is meg a kíséretét is. Azután tavaly járt itt egy bizottság. Megnézték a tábort és nagyon meg voltak elégedve. Akkor léptették elő a parancsnokot századossá. Dícséretet kapott.

— És... látták itt... sétálni... a rabokat?

— Azt... hát... úgy-e... tudtuk a jövetelt és a rabok dolgoztak, meg néhány felesleges kényelmi holmit eltüntettek... De a tisztaság... a rend... aztán, amit a rabok mondtak, az tetszett. Mert igen kevés pénz van ehhez...

Potrien komor léptekkel bandukolt ki a legénységi szobából. Nem tetszett neki valami.

Az egyik rab elordította magát:

— Hé! Káplár! Hát uzsonna nincsen?

— Van, van, csak ne ordítson!

— Majd magától kérek engedélyt!

Azt nem lehetett mondani, hogy a fegyelem túl szigorú volt. No, de hol vagyunk még az igazi meglepetéstől? Rövidesen egy közlegény jött a következő legújabb katonás felkiáltással:

— Ki, mit akar?!

És a rabok uzsonnát rendeltek. Igen kérem. Mint valami kávéházban. Kishíjján leestem az ágyról.

— Nekem sötét kávét kétszersülttel, — mondta az egyik tíz év traveauxra ítélt.

— Nekem teát, de alaposan rumozd meg gazember, vagy a századoshoz megyek.

— Nekem egy liter vörösbort hozzál és valami húst melléje.

— Ti mit akartok? — fordult felénk.

Vicces kedvem támadt.

— Teát rummal és sonkás vajaskenyérrel, valami képeslapot is hozzá.

Nem lepődött meg senki. A legény bólintott.

— Milyen lapot akarsz? Mert az újakat csak holnap hozzák Leopoldsvilleből.

Mi ez? Büntetőtábor, vagy a párisi Dôm kávéház?!

...És most egy ember közeledett, pőréa, ahogy az ágyról lelépett, tágranyílt szemmel, mint valami holdkóros.

Levin!

— Ember, — mondta suttogva, — előfordulhat az itt, hogy én marinírozott halszeletet kapjak, Turbigó módra kétfelé vágott tojással, egész kevés vörösborban párolva?...

És egész testében reszketett.

— Megpróbálhatom, — felelte a katona vállát vonva. — Bár itt hülyék számára nincs diéta.

— Jaj, de kár! — sopánkodott Hopkins az ágyban.

— Mi, te? — kérdeztem.

— Hogy azonnal felharsan az ébresztő és kutyagolunk tovább... Ki fogtok röhögni, ha elmesélem ezt a hülye álmot...

Bevallom, én is arra gondoltam egy perccel előbb, hogy ostoba álom az egész. De nem lett vége. Rövidesen hozták az uzsonnát. Mindenkinek azt, amit kért.

Én illusztrált lapokat is kaptam!

Jó, mi?

Aki teát kért, az megszagolta, hogy van-e elegendő rum benne. Nekem olyan sonkáskenyeret hoztak, amilyent Mansonban a parancsnok sem evett. De a legnagyobb pillanat volt, amikor Levinnek feltálalták a marinírozott halat (kétfelé vágott tojással, Turbigó módra).

Először percekig sírt, azután lehúnyt szemmel, áhítattal belekóstolt. A szertartásszerű jelenet hatása alatt csendben voltunk.

Az első falat után úgy nézett fel, szigorúan és döbbenten, mint akit megmérgeztek.

— Emberek... — suttogta elcsukló hangon. — Aki ezt az ételt készítette, az Levinnél tanult... — újabb kanállal kóstolt. — Francia, mert nem használ elég borsot... Nőtlen, mert nem édesíti meg a tartárt...

— És nem fiatalember, — mondta Hopkins, — legalább negyven éves.

— Honnan tudja?

— Erősen őszül...

És felemelt egy hajszálat Levin tányérja széléről.

2.

— Hol van... aki... főzte? — kiáltott Levin.

A katona egy percig zavartan nézett.

— A kantinban... egy szakács...

— Látnom kell. Beszélni akarok vele! A tanítványom... Hogy hívják?

— Gourchy.

— Olyan tanítványom nem volt!

— Hol tanított maga? — kérdezte az egyik rab.

— Én Levin vagyok, — mondta az ősz gourmand megvetően és felénk fordult. — Magyarázzák meg ennek, hogy mit jelent ez a név még ma is.

Mind a hárman lesütött szemmel hallgattunk arról, hogy Levin neve mit jelent, még ma is.

Öt óra után kisétáltunk és szemünk, szánk eláült minden lépésnél.

Egy térségen a rabok és az őrök azzal a bizonyos cricket nevű játékkal szórakoztak, ami nagyvárosban a jobbmódú polgárok körében divatos. Közben egy legény italt hord ki a kantinból és a játékosok nevetnek, lármáznak.

Valahol a rádió szól és vidám énekhangok hallatszanak. Arrébb kuglipálya. Mindenhol pipa füstöl, mindenfelé hordják az italt és a fullasztó hőségben zsírfényű, vidám arcok vigyorognak a telt poharakra.

— Mi? — kérdezte Senki.

— Hm... — jegyzi meg Hopkins.

— Hát igen, — fejeztem be csendesen.

Megértettük egymást. Itt valami egészen furcsa úgy van a háttérben. A francia gyarmati hadsereg

nem híres arról, hogy üdülőtelepeket létesít bűnös közlegényei számára.

Bemegyünk a kantínba.

Majd kiesek az ajtón! Soha ilyen kantínt! Fényezett bútorok, kényelmes karosszékek, selyemfüggöny, bárpolc, képek a falon és egy néger mixer.

Istenemre, fémből készült koktélkeverőt ráz és jégszilánkokat készít négy pohárba, citromhéjat is vág sorba és végül betölti az italt.

Ez a büntetőtábor!

A sarokban zongora és elnyűtt szalonruhában egy ember érzelmes dalokat játszik...

Ez legyen Igori? Afrika legrettegettebb Compagnie Discipline-je? A szörnyű hírű büntetőtábor?

Most megfordul a zongorista. Nagy, petyhüdt arcú, álmos szemű, sápadt, kövér ember... Mintha fejbecsaptak volna. Kvasztics.

Hopkins felkiált. De a zenész keresztülnéz rajtunk, mint aki sose látott bennünket, azután tovább játszik.

A *Tanár úr* volt. Kvasztics Fedor, a rovottmultú hajóorvos, aki legutóbb Afrika felét bejárta velünk egy bűnügyből kifolyólag.

Kvasztics! De hisz ez még *tiszteletbeli* katona sem volt!

Bizonyára oka lehet rá, hogy nem ismer fel bennünket. Ilyesmi lehetséges. Magunkfajta emberek gyorsan megértik egymást. Valamiért jobb, ha tisztulunk mellőle. Értjük. Nem kíváncsiskodunk. Elfordulunk a zongora irányából és leülünk.

Kvasztics Fedor Orán kikötőjében mint bárzongorista és háziorvos, ismert tagja volt az alvilágnak. A cári időkben az orosz flottánál volt orvos, azután mindenféle kábítószerek egyre lejjebb vitték a züllés útján, amíg egészen posványba került. Azóta jóbarátságban van velünk. Ime egy szomorú emberi sors.

— Mit szólsz? — kérdeztem Senki Alfonztól. — A *Tanár úr!*

— Valami szélhámosság történik itt. Igaza lesz Francis Barrénak. Ha a *Tanár úr* nem akarja, hogy megismerjük, akkor bizonyára oka van erre és amíg nem magyarázza el, addig nem foglalkozunk vele.

— Tehát nem ismerjük, — dünnyögte Hopkins és a kantínos felé fordult, aki odajött az asztalunkhoz. — Mit lehet enni?

— Amit akartok...

...Hihetetlen volt, amit láttunk. Mintha valami kedves montmartrei nyári vendéglőben lennénk pünkösd vasárnapján.

— Ki az, aki zongorázik? — kérdezte Senki Alfonz és Kvaszticsra mutatott.

— Egy zongorista. De orvos is amellett. A kórházban Winter tanár mellett gyógyít...

Hogy kerül ide Kvasztics? És mi ez itt kérem? A rabok együtt isznak, kártyáznak az őrökkel. Láttam egy súlyos kényszermunkára ítélt rabot, legkevesebb, ha száz kiló volt, de állítólag az esős évszak közben fogyott valamit.

— Nekünk... nincs pénzünk... — mondja Tuskó a vendéglősnek.

— Dehogy nincs! A százados úr szerint ezen az istenverte helyen legalább pénze legyen az embernek. A gazdasági hivatalban ül egy káplár, az ad mindig, ha kell, amennyit akartok. De nincs rá szükség.

Itt mi van! Összenéztünk, mint a hülyék.

— Mit csodálkoztok? — kérdezi egy vékony kis káplár mellettünk és halkan dúdolgat.

— Mondja káplár... ez mióta van így?

— Legalább öt éve. Nem szabad, hogy híre menjen, mert mindenki idekívánkozna. Ezért majd olyan leveleket kell írni, hogy rosszul bánnak veletek, meghaltok rövidesen, meg ilyesmit.

És dúdol egy keveset, amint becsukja a száját.

— Csuda dolog ez!

— Igen! Ez csuda! — bólintott a vékony káplár. — Csak nem kell kérdezősködni, nem kell a szájat másra használni, mint evésre, akkor csuda.

Az utolsó szó után máris énekel. Ez egy idióta!

— És ha valaki tudni akarja, hogy miért van ez a mennyország?

A káplár elkomorodott.

— Aki tudni akar valamit a mennyországról, az odakerülhet.

Senki Alfonz nevetve vállat vont.

— Nem vagyok kíváncsi természetű és a barátaim se. Hozzál vörösbort, vendéglős.

A káplár koccintott velünk.

— Rendben van. Értjük egymást. Azt mondják, hogy aki kíváncsi, az hamar megöregszik. Nahát itt ez

fordítva van: aki kíváncsi, az fiatalon meghal Igoriban...

Oly vékony volt ez az ember, olyan alacsony és bárgyúképű, mintha valami fejletlen kamasz járna katonaruhában. Peckesen tovább ment és dúdolt.

— Ez a káplár pofoznivaló pofa, — jegyzem meg.

— Ki mondta, hogy ez káplár? — kérdezi Senki Alfonz.

— Láthattad a rangjelzésén.

— Altiszti tanfolyamra csak azt veszik fel, aki legalább egy méter nyolcvan magas.

Ördöge volt! Erre én is rájöhettem volna.

Most egy suhanc lépett be a kantínba. Ezt az arcot már láttam valahol! Kissé sápadt, szomorú fiatalember volt, katonaruhában. Csinos kölyök volt és egészen fiatal. Hogy kerül az ilyen a légióba? És hogy jön a Compagnie Disciplinehez? Nem látszott a szemén, hogy felismer bennünket, pedig nekem úgy rémlett, hogy találkoztam már vele...

— Te! Ezt a Kölyköt már láttam valahol!

— Én is! — mondta Hopkins.

— Én nem ismerem, — mondta Senki Alfonz és vállat vont, — de fiatal katona, az biztos.

— Hé, fiú! — kiáltottam. — Gyere csak ide!

Ijedten nézett ránk.

— Mit akarnak?

— Hol találkoztunk mi már?

— Igazán nem emlékszem, — felelte és gyorsan kiment. Mi követtük. Amikor hátrafordult és meglátott bennünket, sietni kezdett.

— Álljon meg kérem! — szólt utána Alfonz.

Riadtan engedelmeskedett.

— Mi hárman a Manson erődből jöttünk, — mondta. — Ez itt Thorze, ez John Fowler és én vagyok Senki Alfonz.

Egy másodpercig ide-oda jártatta a tekintetét rajtunk.

— Nem tudom, — hebegte, — nekem sietni kell...

— Várjatok, — mondja Senki Alfonz és a suhanc után megy.

Mit akar ettől a kölyöktől? Már este van, rég elmúlt a takarodó ideje, de itt senki sem törődik ezzel. Részeg, nevető, daloló emberek ténferegnek minde-

nütt. Rikácsolás, verekedés, hörgés, zsivaj tölti be a fojtogató forró éjszakát...

Bemegyünk Hopkinssal a barakba és lefekszünk.

— Hol van Potrien? — kérdezem.

— Talán hiányzik neked?

— Nem... de úgy eltünt egyszerre.

Jó félóra mulva jön Senki Alfonz. Nem szól egyikünkhöz sem. Lefekszik.

— Hé te! — mondja Hopkins, — talán kegyeskednél ugatni valamit.

— Mit?... Nem történt semmi.

— És mi a terved?

— Az, hogy alszom, ha hagytok, — felelte dühösen.

— És a leány? — kiáltottam, — Aki bízik bennünk?!

— A lány majd segítséget kér, ha szüksége lesz ránk.

— Miféle hülyeségeket beszélsz! Oranból kér segítséget?!

— Miért Oranból?

— Mert ott van! — kiáltottunk egyszerre.

— Tökfilkó. Egy perc előtt beszéltél vele. Az a fiatal fiú katonaruhában Yvonne Barré!

3.

Ivonne Barré! Hát persze! A fényképről volt ismerős, amit Francis Barré táskájában találtunk!

Gondolhattam volna.

Amikor Senki Alfonz azt mondta, hogy John Fowler, akkor olyan különösen nézett rám... Furcsa csodálkozással és meghatottan. Beszélnem kell vele!

Másnap délelőtt jól nyitva tartottam a szememet és mindenfelé kerestem. De sehol sem láttam.

A főtéren, a törzsépület előtt néhány tiszt sétált. És egy-két parafakalapos civil. Ezek bizonyára mérnökök...

De a *suhanc* Ivonne Barré nincs sehol. Az egyik fordulónál siettemben beleütköztem egy hosszú mérnökbe...

Valami mentegetődzést akartam mondani, de torkomon akadt a szó.

A Török Szultán.

Ott állt előttem!

De milyen káprázatosan előkelő külsővel! Hosszú-

szárú csizma, parafakalap, vászonkabát és ami szinte kétségessé tette a személyazonosságát: tiszta ing!

A Török Szultánon!

Az oldalán természetesen bőrtok függ, mert akárcsak Tuskó Hopkins, ő is szereti az ilyen előkelő holmikat. Nem is látszik rajta meglepetés, ahogy rámnéz:

— Szervusz Csülök! Hát te mit csinálsz itt?

— Eljöttünk Senki Alfonzzal, meg Tuskó Hopkinssal, — mondom, — mert utánajárunk néhány dolognak.

Gyorsan odasúgja:

— Ezek azt hiszik itt, hogy én gazember vagyok.

— És nem?

— Jól figyelj! Ha egészen a bizalmukba férkőzöm, akkor nyert ügyünk van... A fő, hogy a látszatot fenntartsam...

— Miféle látszatot?

— Azt, hogy egy követ fujok velük. Elértem, hogy befogadtak ide tettestársnak, ami elsőrangú állás. Egyelőre bíznak bennem. Ez a fő... Ne nézz hátra! Vigyázz! Most a látszatért goromba leszek veled. Aki mögötted jön most, az a főrabló.

És látszólag mellbevágott hirtelen.

— Aszondom, — kiabálta hangosan, — hogy itt ne törődj semmivel, ami nem a te dolgod.

Kissé köhögtem:

— Én nem is törődöm...

— Hallgass! Jól ismerlek! — És úgy belém rugott látszólag, hogy lilaszínű lett előttem minden. Aki mögöttem jött, most egyvonalba ért velem. Hatalmas, félszemű alak volt, épolyan ruhában, mint a Török, de korbácsot fogott a kezében és szivarozott. —

— Ismerlek titeket jól! De most majd elbánok veletek! Itt nincs semmi szaglászás, — üvöltötte gyanús barátom és ütött.

A félszemű futólag odanézett és továbbment.

— Elveszett emberek vagytok nélkülem, Csülök. Hidd el, — mentegetőzött. — Minden a látszat.

Itt a főtér közepén olyan pompás angolkert volt, egy hatalmas, szabályosan gömbölyű aszfaltcsík közepén, hogy Páris valamelyik úri negyedébe is beillett volna. A kör szegélyén sok apró, szépen épített kőház, kocsma, trafik, cukrászda, patika...! Az ember csak ámul! Ez lenne a Kongóvidék?!...

Igori!?

— Te mondd... itt mindenki vásárolhat?

— De mennyire! És pénz sem kell hozzá. Gyere...

Bevitt a trafikba. Egy elefántszerűen elhízott légionárius ült a polc mögött. Szuszogva felemelkedett és dühös arccal ránk förmedt:

— Na, mi kell?

— Uj ember jött, — mondta a Török nyájasan. — Adj neki kedves Graham öt doboz egyptomit, tíz havannát egy tucat képeslevelezőlapot és néhány biztosítótűt...

Egy perc és ott fekszik előttem... Öt doboz: Turmac, Leurens, Simon Arz, Giubecq!... És tíz igazi sötét havanna, faládikóban, minden szivaron egy-egy celofántok!...

Egek! Ez itt az a vad vidék? Ahová csak elszánt emberek jönnek nagy ritkán, jól felszerelt expedícióval?

Álmodom?...

— Na, mit bámulsz, — mondja a Török és látszólag gyomron üt. — Ha megbecsülöd magad te piszok, akkor jól élhetsz!

— Te miért kerültél ide? — kérdem az elhízott trafikost, amikor lélegzethez jutok, mert egy ideig görcs szorította össze a gyomromat.

— Eredj már a fenébe, fáraszt a beszéd, — feleli lihegve, olyan kövér.

— No, ez nem valami finom boltos... — mondom, amikor kiérünk.

— Hadd csak. Még Európában is beválna, ha ingyen árulná a havannát. Kevés vevő maradna ki a modora miatt... Nem szeretnek elárusítani, pedig muszáj, ha kijelölik rá. Akarsz cukorsüteményt? Itt a cukrászda...

— Hihetetlen!

Bemegyünk egy tükörfalú, fényes padlójú helyiségbe, plüs fotelek, néhány bordó szőnyeg és képek a falon... A levegő hűs, mert nyolc-tíz ventillátor jár...

Épp olyan kövér alak jön elő, mint a trafikos. Itt mindenki elhízik. Nem csoda.

— Mit akartok? — kérdi barátságtalanul.

— Ezt a sötét frátert szeretném jól tartani, hogy lássa, milyen itt annak, aki megbecsüli magát... Te szédelgő!

— Mit akarsz! — mondja dühösen a rab-cukrász.

— Fagylaltot, — mondom, miután megtöröltem az arcomat.

— Kinyögheted hamarabb is, — dörmögi és szitkozódva elmegy tőlünk.

— Ugy látszik, nem szívesen dolgozik, — jegyzem meg.

— Ne csodáld, — feleli a Török, — végre is a kényszermunka senkinek se öröm.

De már jön vissza a cukrász. Leteszi elénk a fagylaltot és ezt mondja:

— Ne!...

Szép tónus, egy cukrászdában. Egy íróval!

Amikor újra kiérünk, már alkonyodik. Egyszerre kigyúll sok villanygömb... A kis dísztér ragyogni kezd és zene szól. Hangerősítővel, egy európai állomás dzsessz zenéjét adják rádión.

— Mondd... ki csinálja ezt és miért? Talán őrült az illető?

— Azt hiszem minden idők legokosabb gazembere a legnagyobb üzletet csinálja itten Igoriban. Még nem látom tisztán... Vigyázz... valaki jön mögötted... — és látszólag fejbecsap, hogy a nyelvembe harapok és zúg a fülem...

A vékony, hülyemosolyú káplár, aki időnként dúdol, most előrejön mellettem.

— Ha itt spiónkodsz, hát a szemedet szedem ki! — ordította a Török Szultán és látszólag jól pofonütött.

A káplár továbbmegy, én felemelem a sapkámat és leverem róla a port.

— Ez a kis káplár, — mondja a Török Szultán, — a legaljasabb hírnök. Fonál a csúfneve... mindig hallgatózik...

— És mi az emberek célja itt?

— A foglyok boldogok. Nincs szaharai szolgálat. A mennyországban élnek Igori pokla helyett, ez a céljuk.

— Dehát csak egy hülye tud így élni: vakon, süketen elhinni, hogy ez a mennyország.

— Igy, ahogy mondod! Hülye légy, akkor a mennyekben élhetsz! Nézd meg azt a jelmondatot a falra festve.

A kapu felett belülről, a homlokzaton ez állt nagy betűkkel:

— Inkább azt festették volna a homlokzatra, — mondom, — hogy aki gondolkozni mer, azt elviszi az ördög.

— Igy mégis szebb. Az ördögöt nem jó a falrafesteni... Megbeszéltetek valami tervet? — kérdezi.

— Senki Alfonz aszongya, ki kell jutni az erődből, hogy beszéljünk Francis Barréval.

— Az nagy beteg... Amit lehet, a látszat megőrzésével, azt megpróbálom értetek.

— Azért tudod... hm... te mindég ilyen gyanusan manipulálsz.

— De elérek valamit, ez a fő, — felelte és látszólag térden rúgott, hogy elsötétedett előttem minden. Nem néztem hátra. Jól tudtam hogy újra jön valaki mögöttem, akiért szükséges a látszatkeltés.

— Mégis jó lenne — jegyeztem meg, — ha nem kevernéd itt a dolgot, mielőtt velünk megbeszélnéd.

— Csak bízd rám, nem kérek tőled tanácsot, — felelte és újabb két pofont adott. — Most pedig eredj már, te nyavalyás.

Az utolsó pofontól újra lerepült a kalapom és elszédültem. Hátrafordultam, de akármerre néztem, nem jött senki.

— Kit látsz közeledni? — kérdeztem.

— Én? Senkit.

— Hát akkor miért pofoztál?

— Mert bosszantasz a hülyeségeiddel, — mondta és otthagyott.

ÖTÖDIK FEJEZET.

1.

Elmondtam az esetet barátaimnak. Senki Alfonz végigdől az ágyán és szokása szerint nem szól semmit. Tuskó annál inkább.

— Ezt a Török Szultánt mégis csak lilára verem egyszer!

— Most ártatlan, — védtem gyanús barátunkat. —

Neki fontos itt a látszat. És nem lehet vaj a fején, ha idekísérte Yvonnet.

— Nem kísérte. Yvonne egyedül jött, — mondta Senki Alfonz csendesen. — Yvonne Barré egyedül jött. Azt mondta nekem éjjel, hogy ne bízzunk a Török Szultánban, miatta őrzik Yvonnet. Nyomban leleplezte a leányt amint meglátta.

— Disznó!

Mi van itt kérem? Hát miért rugdosott ez engem egy óráig a *látszatért?*

— Francis Barré fogságban van, — folytatta Senki, — ha a lány bármiféle gyanús dolgot tesz, megölik a fívérét és bizonyára őt is, ezt az éjjel mondta nekem Yvonne Barré, ezért került el minket.

— És hogy jött ide a leány?

— Szerzett egy futár-parancsot. Ugy látszik egész jó katonai összeköttetései vannak. A futárt Igoriba küldték, hogy szerezzen értesülést Francis Barréról. Ezzel a félig hamis írással jött el. De váratlanul szembeállt a Török Szultánnal. Ez nyomban leleplezte. Most tehetetlen, mert a fívére életébe kerül, ha rajtaérik valamiféle próbálkozáson. Megígértem neki, hogy kijutok valami módon az erődből és beszélek, ha lehet, Barréval. A leány nem mozdulhat, amióta a Török Szultán leleplezte.

— Ezt a Törököt megfojtom, — mormolta Tuskó Hopkins és elővett egy szivart. A kantínban ugyanis megtöltötte a látcsőtokot szivarral. — Egyszerűen megszökött a leánytól azzal a másolattal, amit Francis Barré leveléről küldtünk és itt a zavarosban halászik.

— Beszélni fogok a Törökkel, — mondta Senki. — Mégsem hiszem, hogy ilyen aljas legyen. Gyanús, de nem aljas.

Váratlanul egy őrjárat érkezett és a százados követte szokott kíséretével: a félszeművel és néhány mérnökkel.

— Ez az a három! — rikácsolta valaki, ránk mutatva.

A Török Szultán volt!

— Maguk kicsodák? — kérdezte a százados.

— Azért jöttek ide, — ordította a Szultán —, hogy szaglásszanak. Itt a levél, amit ez az alak írt annak a leánynak! — És felmutatta Senki Alfonz levelét. — Többé nem fogjátok összekeverni a lapjaimat! A po-

kolba mennek. Ezt a csirkefogót — mutatott rám — kivallattam tegnap. Ezek azért jöttek, hogy Francis Barré után szaglásszanak! — Senki Alfonz mereven nézte a Törököt.

— Kik ezek? — kérdezte a százados, miután elolvasta a levelet és nagyon elkomolyodott.

— Ez itt, — mutatott rám a Török, — egy ostoba, de ravasz skót. Hülyeségeket firkál és hiú bolond.

Micsoda hazugság. Én és hiú!

— Ez meg itt Tuskó, a világ legnagyobb tolvaja.

— De hogy tudok pofozni! — mondta hévvel Hopkins, mint aki ezt mentségére hozza fel és balkézzel adott egyet a Török Szultánnak... De egy olyant... Még évek mulva is elfog a lelkesedés, ha erre a pofonra gondolok.

A Török Szultán ledöntött két mérnököt, felborította az asztalt és a feje tetejével kiszakította az ajtót, úgy esett a földre.

Nyolcan ragadták meg Hopkinst és ő is kapott vagy húsz pofont. Na, de mi volt ez ahhoz az egyhez képest?

— Megállj! — kiáltotta a százados, — majd erről leszoktatlak.

— Ezek veszélyesebbek ötven rendőrnél! — kiáltotta a Török Szultán.

— Akkor a vasúthoz velük. Dolgozni fognak!

— Nem lenne jobb elintézni őket? — kérdezte a félszemű...

— Nem, — mondta keményen a százados. — Igoriban nincs halálos ítélet, már sokszor mondtam. — Felénk fordult. — Önök is vegyék tudomásul: Igoriban nem ölnek meg senkit. Ez bizonyos esetekben nagyobb kegyetlenség, mint a gyilkolás. Rövidesen tapasztalhatják. Én minden légionárius számára mennyországot létesítettem itt. Aki ezt megzavarja, az éljen úgy, mint ahogy abban az Igoriban élt volna, ahová eredetileg küldték. De kivégzés nincs. Legfeljebb ilyen esetekben, mint az önöké, siettetjük a természetes elmúlást.

Valóságos programbeszédet tartott.

— Megszökni nem lehet innen, — mondta rosszindulatúan a félszemű, aki úgylátszik a leggonoszabb ember volt itt. — Észak felé, nyugatra és keletre a dzsungel, délfelé ott a Kongó, ahol vigyáznak magukra a krokodilusok...

— És vigyázok én! — mondta a Török Szultán.

— Te még csúnyább vagy, mint a krokodilok, — jegyezte meg Hopkins és leköpte gyanús barátunkat.

Erre ő kapott a Török Szultántól egy pofont, szintén az I. a minőségből, olyant, amilyenre évek multán is csettint a nyelvével egy magamfajta író, ha eszébe jut.

2.

Jó messze az erdőtől, a Kongó menti sziklaoldalban folyt a vasútépítés. Az úri életű rabok természetesen itt csak az őrszolgálatban segítettek, korbáccsal és bottal.

Fehér ember alig dolgozott, csak akik notórius kötekedők voltak, loptak, szökni próbáltak, vagy (ez volt a hét főbűn), akik másra is kíváncsiak voltak, mint arra, hogy mi van vacsorára. Ahogy rólunk feltételezték a Török Szultán piszkos árulása folytán.

Ki dolgozott hát? Az egyik fegyveres kísérőnk, jóindulatú őrnek látszott, felelt erre a kérdésre:

— Bennszülöttek végzik a munkát. Valamelyik erdei törzs királya adta el népének színejavát, pálinkáért, meg egyéb kellemes holmiért.

Népének színejava után ítélve, ez a király a világ legsilányabb alattvalói felett uralkodik.

Egy kövér szenegáli őrmester vett át bennünket. Az arca baromi kegyetlenséget fejezett ki.

— Csak gyertek, — mondta vigyorogva. — Épp szükség van itt az európaiakra a kórházban! Az a nagyorrú már ittjárt és elmondta, hogy kémek vagytok! Hogy odategyelek benneteket a hullabarakhoz.

Mentünk a kórház felé. Milyen aljas áruló ez a Török. Mert kétségtelen, hogy ő volt a „nagyorrú", aki befeketített az őrmesternél. Az említett barak valamivel távolabb állt. A közelében tűrhetetlen szag rontotta meg a levegőt. Egy halk, nyöszörgő, jajgató kórus zaja szüremlett ki, a moszkitóháló nélküli ablakon.

— Ezeket az őrmester küldi, — jelentette egy altisztnek a kísérőnk, — kórházszolgálatra osztották be őket.

— A mindenségit! Minek ide ápolónak a fehér ember?! — mondta ez kedvetlen arccal. — Lejáratja a tekintélyünket! Van más büntetés is.

— A nagyorrú akarta. Kémek.

— És ha hóhérok...! Hát jó... én nem bánom! Átvett bennünket és követtük a kórházba.

Pokol!

Sérült, fekélyekkel borított, tífuszos, maláriás bennszülöttek fekszenek gyékényeken összezsúfolva. Millió légy szállong mindenfelé. Hulladék, féreg, elviselhetetlen szag, nyögés, jajgatás...

És fehér köpenyben... A „Tanár" úr Kvasztics!

Itt is zongorista és orvos volt egyszemélyben. A fejét vakarja és tehetetlenül néz körül. Mellette egy alacsony, hófehér szakállas, nagyhomlokú ember, drótszemüveggel. Zavaros tekintete nyugtalanul jár ideoda.

— Higyje el kollega, ez itt az ulcus pepticum egy tipikus esete... Lehet, hogy megoperálom az illetőt, — mondja éppen Kvaszticsnak.

— Kérem, ne tegye... — könyörgött az óriási sápadt Kvasztics és puffadt, szeplős kezeit összetette.

— Én vagyok a főorvos...! — kiáltja gőgösen és ránknéz. — Önök betegek?

— Nem, — feleli Senki.

— Mindegy, — mondja jóságos, megnyugtató hangon, — majd azok lesznek és én megoperálom önöket. Winter tanár vagyok!

Ez bolond! Kvaszticsra néztünk. Sóhajtva bólintott. Aztán odasúgja nekünk:

— Ma vagyok itt először. Borzalmas!

Winter tanár továbbment a vizitje során.

— Önnek mi baja?! — kérdezte az egyik jajgató néger beteget.

„Ön"-nek szólítja a bennszülötteket! Ki hallott ilyent.

— Semmi! — kiabálja rémülten a beteg. — Semmi baj! Simbu egészséges... Nem bántani!

A Simhu nevű szemén látszott, hogy magas láza van.

— Ki fogom húzni a fogait, — mondja mosolyogva az ősz tanár. — Magának gennyes góca van valahol és ez a fogától jön.

— Kérem kollega, — mondja Kvasztics, — ez tiszta malária... Tapintsa meg a máját...

Winter tanár jóságos mosollyal csóválja meg a fejét:

— Ez egy peryostitis áttétele... Azonnali extrahá-

ció még megakadályozhatja a szepszist... — és már továbbmegy. Kvasztics álmos, vöröses nagy szemei nyugtalanok lesznek. Aztán ránk néz...

— Igen, ez ilyen kórház. Mit csináljak, — mondja, mintha felelne valakinek, pedig nem szóltunk. — Jöjjenek velem...

Előrement és mi követtük. A barak elhagyott udvarára vezetett bennünket.

— Nem bírom soká! Ez a Winter őrült és operál! Egy konyhaasztalon! Rossz műszerekkel...! Öli ezeket a szerencsétleneket... Istenem...

Az ajtófélfának dőlt és megtörölte a homlokát.

— Dehát... nem tudják, hogy őrült? — kérdezte Senki.

— Tudják. De itt valami mesevilágot rendeznek... Mindenki élhet a mániájának. És ez a Winter mániákusan operál... Hagyjuk... A Török üzent maguknak.

— Az a gazember?! — kiáltottam, — aki miatt itt vagyunk!

— Na és — csodálkozva nézett rám, — maga nem mondta a Töröknek, hogy szeretnének kijutni az erődből?

— De mondtam... hm...

— És azt is mondta, hogy beszélni akarnak Francis Barréval?

— Ezt mondtad a Töröknek? — kérdezi Senki Alfonz.

— Igen, de...

— Hát kint vannak az erődből — mondja Kvasztics a szemközti deszkabódéra mutatva — és ott fekszik betegen Francis Barré.

3.

Összenéztünk. Most mi van? Az ördög vigye ezt a Török Szultánt, hogy sohse tudja az ember hányadán áll vele.

— Vigyázzanak. Én is résen leszek, ha jön valaki, kihívom magukat, — mondta Kvasztics és elsietett.

Benéztünk a kunyhó ablakán... Francis Barré ott feküdt az ágyon.

Megtaláltuk!

Amit vállaltunk, az sikerült! Lehet, hogy az éle-

tünkkel fizetünk érte, de sikerült. Lassan benyitjuk az ajtót... Ott állunk a betegszobában. Aránylag tiszta volt. Az, hogy ágy állt benne és a beteg egyedül feküdt, Francis Barré kiváltságos helyzetét mutatta.

Szegény ember nagyon-nagyon sokat szenvedhetett. Az arca már apró volt, mintha sírban fonnyadt volna ilyenné. Két pálcavékony karjából kiszögeltek a könyökök és fekete üregek mélyén kis nedvesség csillogott: két szem. Senki Alfonz az ágyhoz lépett:

— Barré...!

Az apró, sárgás, nedves arc, fáradtan mozdult, a beteg félhangosan felelt:

— Kik.. Önök?

— Légionáriusok. A huga megkért bennünket, hogy felkeressük magát...

— Ha vár... egy kicsit... elviheti a halálhíremet — feleli fanyar, de szelíd gúnymosolyával, a bölcs, megbékélt nagy szenvedőknek.

— Nem biztos, hogy kijutunk innen — mondja Senki Alfonz. — Ha mégis sikerülne, szeretném leleplezni ezt a gazságot, ami itt folyik...

— Oh... Ha megszabadul... az apám.., Yvonne elvezeti az apámhoz... Annak mondja el... Ő hatalmas...

Ugy látszik, sejtelme sem volt arról, hogy a huga is itt van.

— Ki az apja?

— Én nem vagyok Barré, hanem... De ezt majd Yvonne...

— Ne beszéljen egyszerre sokat. Fárasztja...

— Nem fáraszt... már úgyis vége... kérdezzen

— Ki ez a százados? Tud valamit róla?

— Nem százados. Velem lépett a légióba. Rakhmarban szolgáltunk öt év előtt. Pittmannak hívják... Skót... Együtt szöktünk... Ő, Thorze, meg én, Rakhmar oázisból... öt év előtt.

— Ez a Thorze hol van most? — kérdezte mohón Hopkins.

— Nem tudom... Három irányban szöktünk, hogy egyikre ne jusson üldöző... Thorzet elfogták... Engem is... A többit Pittmanntól tudom... Mert elmondott itt nekem őszintén sok mindent, amikor azt akarta, hogy... a cinkosa legyek...

— Hogy került ide századosnak ez a Pittmann?

— Egy sejkkel szövetségre lépett... úgyhogy tőrbecsalt légionáriusokat... Ez a sejk segítette a szökésben... Pittmann elért egy oázisba. A sejk révén, az arab lakosok mellette voltak... Az oázison éppen átutazott... a Kongó vasúthoz kiküldött katonai szakértő... Fleurien főhadnagy... A körözés alapján... — kifulladt, de újra kezdte, — el akarta fogni... Pittmann szökni próbált... A főhadnagy rálőtt, megsebezte... De a sejk arab hívei kiszabadították Pittmannt... és megölték a főhadnagyot... aki útban volt Igoriba... Akkor készítették a terveket a vasúthoz.. A főhadnagy jelentésétől sok függött. Pittmann eljött ide a főhadnagy írásával Igoriba... Akkor itt... csak mértek. Azóta itt él a főhadnagy nevében... Már százados... És itt... mindenki bűntárs lett... És a légionáriusoknak meseországot... varázsol...

— De miből? És mit csinál itt?

— Ezt... én sem tudom... Két évig csinálták a terveket... Büntetésből áthelyezett emberek voltak... Könnyen lehetett bűntársakat találni... valamihez.

— Nem is sejti, hogy mi a célja?

— Homályos... A vasútépítéshez sok, sok millió kell... és biztos, hogy csalnak, lopnak... de nem értem, mert azért... halad az építkezés.

Kimerülten lihegett.

— Kíván valamit...

— Én... már... semmit.

Kvasztics jött sietve.

— Menjenek innen, — szólt idegesen. — Jön a százados, avval a félszemű gazemberrel.

Gyorsan visszamentünk a kórházba.

— Mégsem jó, hogy idekerültünk, — mondta Senki Alfonz útközben Kvasztícsnek.

— Hol lenne jobb?

— Szeretném, ha kijutnánk a vasútépítéshez mert így semmit sem tudhatok meg.

— Majd beszélek a Törökkel.

Mire a százados jött, már ott szorgoskodtunk a szörnyű közös teremben.

4.

Vele volt a félszemű, a Török Szultán és néhányan, akik vagy mérnökök voltak, vagy csak úgy szerepel-

tek, mintha azok lennének.

A százados, akiről most már tudtuk, hogy Pittmann és szökött légionárius, kellemes arcú, mosolygós, jóindulatú embernek látszott.

— No mi az, tanár úr? — kérdezte tréfásan Wintert.

— Sok műtétem volt... Sok a dolog. Estére előkészítek egy extrahációt...

— Hát csak szorgalmasan. És ön?

Kvaszticstól kérdezte.

— Kérem százados úr... — a tanár felé nézett, aki távol volt — Winter tanár működését nem bírom elviselni.

— Ugyan kérem! Ő épp olyan orvos, mint amilyen zongorista ön.

— Az én játékom esetleg hamis, de senki sem hal bele.

— Mindegy. Ne zavarjuk egymás szórakozását. Itt mindenki azt teszi, amit akar...

— Ha nem tetszik, mehet a pokolba, — kiáltotta a félszemű. — ki hívta?

— Örüljön, — ripakodott rá a Török Szultán, — hogy az én révemen jól élhet! Oranban jó volt, ha lophatott! Nézd csak. Majd úgy jár, mint ez a három itt.

Odajött és belém rúgott. Most azonban jól tudtuk, hogy mindez csakugyan látszat.

— Amíg ez a három ember itt van, addig fegyveres őr álljon Barré ajtaja elé, — mondta a százados. — Éjszakára a munkásokkal hálnak.

— És golyót nekik az első gyanús jelre, — tódította a Török, — különösen ennek a köpcös gazembernek! — És belerúgott Tuskóba.

Hopkins elfehéredett a dühtől. A századossal együtt továbbmentek.

— Én mégsem bízom a Törökben, — mondotta Hopkins, amikor egyedül maradtunk.

Senki Alfonz igen komor arccal valahová a levegőbe nézett.

— Ki kellene jutni innen — ismételte. — Az építéshez... Ott van a titok megfejtése.

Kvasztics elsietett mellettük. És közben cédulát adott át Senki Alfonznak.

„Fijug!"

Mossstan nek. Tek ittenn marradni nemre zón. Ha-

már beszél. Tetek a Francival? Mittt akkkartog! Hova juttni??! Ha ruglakk is titttteket ne töröljettek vellle. Csak a látszadértt. Van.

Kivá ló tíztelettel:

Kvazdittsal üszennyeteg".

— Már megint kezdi, — mondja Hopkins. — Ez a levelezés is idegesítő szokás a Töröktől.

Sorra itattuk a nyöszörgő négereket. Irtózatos volt a karbolszagú, fojtogató hőség, vagy nyolcvan bennszülött beteg között, dögletes levegőben. És millió légy döngött...

— Ennek napozni kell, — mondta Winter az egyik betegre. — Vigyék a napra, — intett nekünk.

— Tanár úr! A napon most legalább hetven fok van! — mondta Senki Alfonz.

— Mindegy barátom... Ide sok ultraviolette kell. Ehhez maga nem ért. Csak vigyék, — magyarázta mosolyogva és rajtam végigszaladt a hideg.

— Nem visszük, — mondta Senki Alfonz. — Ez gyilkosság!

— Akkor én majd megoperálom magukat, — bíztatott nyájasan.

— A tisztelt nagynénjét és más, tetszésszerinti felmenőit! — felelte Tuskó Hopkins. Néhány kísérőjével éppen visszajött a százados, akiről most már tudtuk, hogy nem tiszt, hanem egy Pittmann nevű szökött légionáriussal azonos.

— Kérem! — jelentette dühösen Winter, — az ápolók megtagadják az engedelmességet.

— Százados úr! — védekezett Senki Alfonz, — csak azt mondtam, hogy nem vagyunk hajlandók egy beteg négert a hetvenfokos napra tenni! Ez gyilkosság.

A százados cigarettára gyújtott és mosolygott.

— Hát tanárom, — mondta Winternek, — itt kevés a megértés az Ön gyógyeljárásaival szemben. Mit csináljak?

A *százados* gonoszságában volt valami nagystílű fölény, ez bizonyos. Nem fújt fel mindent.

De most berohant a Török. Egyenesen hozzám siet izgatottan és megrúg. Miért mindég velem óvja a látszatot?!

— Gazemberek! Megdögöltök... Százados úr! Ez a három ember beszélt Francis Barréval!

— Micsoda?

Most igazán rávetettem volna magamat a kétszínű bitangra, de a félszemű és a másik mérnök revolvert rántottak.

— Várni — szólt rájuk a százados. — Mi volt ez?

— Most beszéltem Kvaszticcsal. Elárulta, hogy ezek benn voltak Barrénál!

Ilyen egy szemét. Tuskó arca lila volt. Ha most kezébe kapná a Törököt, a nyakát harapná át.

— Maguk beszéltek Francis Barréval?

— Igen! — felelte Senki Alfonz.

— Felkötni őket! — kiáltott a félszemű.

— Úgy van! — tódított a Török.

A százados unottan nézegetett bennünket.

— Itt nem végeznek ki senkit, — mondta aztán — kimennek a vasútépítéshez, de a „Teknőbe". — Szinte udvariasan kérdezte: — tudják, hogy mi a „Teknő?" Egy kiszárított holt ága a folyónak a sziklák között. Iszap, százezer döglött hal, siklók, piócák és férgek tömege. Árnyék semmi. És természetesen ott van a moszkitók és legyek főfészke. Hathetenként száz munkás megy váltásra. Vissza egy sem jön. Ez a „Teknő". Vigyétek őket!

Három őr közrefogott és búcsúzóul Winter megjegyezte:

— Hát nem lett volna jobb, ha a napra teszik azt a beteget?

— Nem! — mondta Senki, mire Winter mosolyogva legyintett:

— Ön bolond, uram. Operáltassa meg magát.

VI. FEJEZET.

1.

Közrefogtak az őrök és mi követtük őket. A bágyasztó, nedves forróságban minden lélekzetvételtől nyilalt és szúrt a tüdő...

Micsoda éghajlat!

Mintha abroncsot kovácsoltak volna a homlokunk köré és ez a szorítás összelapítaná a koponyát, úgy sajgott a fejem...

— Hová visznek? — kérdezte Senki Alfonz, mert nem az építkezés felé mentünk.

— A pályaudvari kirendeltséghez!

— Mi?... Itt az is van?...

Csupa új dolog kérem.

— Majd meglátják! Aki a „Teknőbe" megy dolgozni, annak beírják ott a nevét. Mert a Teknőben van az álomkór, a malária, meg a tífusz főfészke... Aki oda kerül, azt megjegyzik, hogy ne helyezzék később máshová véletlenül.

Szép kilátások!

Most elhaladtunk az egyik töltésnek szánt, úgynevezett teracement alatt. Jól látszott a munkatelep. Mocskos, büdös, deszkabarakok. Fojtó por szállongott a katlanszerűen kivájt sziklaoldalból. Kevés, poshadt víz, korbács, jajgatás, sebek, rothadó hal szaga a konyhaszerelvény körül, teljesen leromlott bőr és csont négerek és lent a Kongó partján krokodilok sütkéreztek undok nyüzsgéssel.

Már hosszú sávon kész volt a töltés. Egy keskeny résen kis vasúti híd szeli át a Kongót és feljebb síneket raknak egy elég nagy épületnél. Az a pályaudvar. Futólépések zaja hallatszik mögöttünk.

A Török Szultán jött sietve a félszeművel és vigyorogva elénk állt.

— Megállni! — Nagy kampós orra még csúfabb volt, mint egyébként. — Kikutatunk benneteket barátocskáim.

A félszeművel együtt a zsebeinket nézik. De ott nincs semmi terhelő. Ez úgy látszik, dühösíti a Törököt. Hopkins oldalán ott függött a messzelátó bőrtokja. Kinyitotta és elvette a köpcös szivarját.

— Itt nincs szivarozás! Itt el kell pusztulni, te kutya, te pofonütöttél.

— Hallgasson Boulanger, — mondta a hosszú félszemű, úgy látszik nagyobb úr volt, mint a Török. Az őrhöz fordult. — Két ember rájuk vigyáz állandóan, az első gyanús mozdulatra lőni.

— Igenis, főmérnök úr.

A vigyorgó Törökkel együtt elment. Bennünket őreink a pályaház épületébe vezettek. Már messziről rekedt, hülye nótázás hallatszott. Itt újabb csodálatos meglepetés várt ránk. Érthetetlenül tökéletes pályaudvar, amilyen talán még Oranban sincs. Szép, hatalmas épület. És sok zománcozott pályaudvari tábla:

VASUTI ÉTTEREM
mellette:
ÁLLOMÁSFŐNÖK
Azután minden falrészen külön:
IGORI! IGORI! IGORI!

Minek ebben az átkozott fészekben egy nemlétező vasúthoz ilyen állomás? Megint valami őrület. Rövidesen megkapjuk erre a kérdésre a választ. Egy pillanatig úgy éreztem, hogy elvesztettem az eszemet. Két társam is döbbenten állt!

Egy megafon tölcséréből hang hallatszott:

„Vigyázat... Vigyázat... Az algiri expressz négy óra negyvenkor beáll... Negyedik vágányon. Vonat indul: öt óra húszkor... Igori-Szidi Bel Abbesz-Stockholm-Tokió... Első vágány... Halló! Halló! Figyelem... Hét óra ötkor csatlakozás a rizspálinkához, egy üveg ginewer..."

— Ilyent még nem értem meg, — hüledezett Tuskó. Én sem, bevallom. Sehol egy sín. És mik ezek a menetrendszerű alkohol-járatok...

Visszajön az őr.

— Gyerünk! Egy-kettő.

Elindulunk. Egy ajtóhoz megyünk, amelyen ez áll kiírva:

PÁLYAUDVARI KIRENDELTSÉG!
IGORI!

— Mondja, ki énekel itt? — kérdeztem az egyik katonát.

— Az állomásfőnök.

— És miféle vonat indul...?

— Express a pokolba! Ne kérdezzen annyit!

A *„pályaudvari kirendeltség"* holtrészeg volt. Az a vékony kis káplár ült itt egy íróasztalnál, akivel a kantinban beszéltünk. Ő volt az *„Állomásparancsnok"*. Négy-öt tántorgó, hőségtől verejtékező katona ődöngött itt ingujjban.

— Na ti mákvirágok?! — sipította a kis káplár. — Most megjártátok... Hé! — és ahogy becsukta a száját, máris dúdolt.

— A *Teknőbe* kerülnek, — mondja az őr.

A káplár dúdol és hüvelykujjával hasunkat bökdöste sorban.

— Itt csupa hülye van... — súgta csodálkozva Hopkins.

Azután halkan zümmög és beírja egy könyvbe a nevünket. Az őrök elvezettek mindhármunkat.

... Mintha égne a föld, fullasztó gázpárák emelkednek egyre a pörkölő napsugarak nyomán a talajból. Zsíros íz, fülledt alkonyat telepszik a gutaütött, barátságtalanul sívár tájra...

Az állomásfőnök most kiesik az ajtaján és négykézláb mászva igyekszik felállni, de hiába, újra meg újra leesik... Ilyen részeg embert még nem is láttam. És aranygombos piros sapkában van, kék egyenruhában, de inge nincs...

Apró, kómikus alak, ráncos kis arca, mint egy citrom. A kerítésbe kapaszkodva, nagynehezen feláll és vigyorog...

— Öt óra... tízkor... nem jött a whisky... késése van... — holt részegen nézi az óráját. — Nyolc perc... késés...

— Majd megérkezik, állomásfőnök úr, — mondja az őr.

— Maguk... Maguk... izé... tolassanak innen.., gyorsan... Mert... öt óra húszkor... befut az első idegroham... — És kedvesen ránkvigyorog a póznát ölelgetve. — Olyankor lövöldözök... Nevem... Vaszilics Fedor... és valami Emanuel is... Várnában...

Továbbmegyünk. Mint valami őrült káprázat, olyan mindez, ebben az alkonyatban, amikor a nap duzzadtan süllyed az égen és égető sugarai, mint hosszú, vékony korbácsok, verik az átkozott Kongó-vidéket.

— Mindennek a Török az oka, — mondja Hopkins fogcsikorgatva.

Ez igaz.

De Senki elgondolkozva ráncolja a szemöldökét.

— Tudja az ördög...

— Hát nem ő árult el?

Senki Alfonz nem felel. Dörmög.

Váratlanul lövések hangzanak... Mi az?

— Öt óra, — magyarázza az őr. — A pályaudvarra beállt a dühöngés.

Hallottak már ilyet?

Azonnal munkába állunk, pedig már hatra járt. A *Teknő* egy kiszárított, holt ága volt a Kongónak, százezerszámra tele döglött halakkal, kolerás, fullasztó légkör nehezedett rá. A szúnyogfelhő percek alatt véresre csípett mindenkit és hemzsegtek rajtunk a piócák...

Itt nem bírhatja sokáig az ember.

— Mozogj a mindenségit!

Néhány kegyetlen hóhér verte a foglyokat és a négereket, tíz szuronyos őr felügyelete mellett... És a nap még mindég ott ég vörösen a dzsungel felett. Milyen gonosz lassúsággal hanyatlik le a fák közé, mintha tudná és élvezné, hogy minden perc kínszenvedés, amíg az útja tart.

A párolgó, iszapos folyóágy dúsan lehelte a halált és tízpercenként hullottak el ájultan a munkások. Ezeket verték, rúgták és ha semmi sem használt, egy órára árnyékba vitték őket. Aki még így sem bírta, az meghalt és kész.

Ez már a valódi Igori! Ahogy elképzelik messze helyőrségekben a légionáriusok a legszörnyűbb Compagnie-Discipline-t!

Egy mérnök zsinórral jelöli ki, hogy meddig kell egyenesíteni a partot. Ezt a részt csákánnyal vágtuk. Egy másik csoport az iszapot vitte taligán és a Kongóba döntötték...

Hét órakor egy kolompszerű harangozás jelére bementünk a barakba.

A férges, rothadó deszkájú barak sarkában félreültünk. Négerek voltak itt összezsúfolva, néhány fehérrel. Állati emberek, mind felsebezve a kőszilánkoktól, bekenve avas kókuszolajjal.

— Most nézzük a levelet, — mondta halkan Senki Alfonz.

— Miféle levelet? — kérdezi Hopkins.

— Hát, amit a Török Szultán a bőrtokba tett, amikor elvette a szivarodat.

— Az az alak ne levelezzen velem!

— No, no, azért csak nézzük meg.

Jellegzetes Török Szultán levél volt!

„Fiúg!
Iddőgőzben mek duddam: Ittenn. 1. nadj gasszsákot

gészülnek sinálni. Tsuppa. Életveszélyes alag. Ellsőő sorba Én. Merr mosst márr bizznag. De aszért sekideg Tinnegteg. x.? Mer felledeg vagyog. Ellintészsztem, amit Senkki Alfonc mondottt. Beszélni személylyezsen fogok. Attik viggy áz a tok. Maggatokkra. A Degnő rossz hej. De nem dudhattam hogy. — ide tesszz. De amitt Alfonc Gvazdittsnak mondott, most ginn vaggytok kétszerrmunkán ahhotty Alfonc akkarta!

Marraddtamm:
Giválló disz telettell."

— Megint kezdi a zavaros, piszkos ügyeit, — vélte Tuskó Hopkins.

— Én igazán azt mondtam... Kvaszticsnak, hogy jó lenne kijutni a kórházból a munkához. És... most kinn vagyunk...

— Szóval elárult bennünket a Török, vagy segítségünkre volt? — kérdeztem idegesen.

— Nem tudom... — mondja Senki és ő is nagyon ideges...

Most ki tudja, hogy hányadán állunk a Törökkel? Romlott hús a vacsora. A bennszülöttek bűze és ricsaja egyforma súllyal ül fáradt agyunkon.

Később végigdőlünk a foszlott gyékényen és elalszunk...

3.

...Sokat kiálltam életemben, de azt hiszem, amit ez a munka jelentett, a *Teknőben*, az túltesz minden szenvedésemen. Minden perc érezhető iszonyú súllyal mult... A hatalmas folyó a halált hordozta magán.

Valahol a közepetáján egy zöld zátony emelkedett ki a Kongóból. Cölöpökre épült kunyhó állt ezen. Délfelé átment egy csónak négy fegyveressel a vékony káplár vezetése mellett.

— Azt hiszem, ott őriznek valakit, — mondta Senki Alfonz.

A sziklás partot törtük csákánnyal, égetve fröcskölő szilánkesőben. Dél felé néhány mérnök tünt fel a közelben. Tuskó Hopkins egyszerre megragadta a karomat:

— Odanézz!

Odanéztem és kishíjján felkiáltottam...

Levin...! Az őrült szakácsmester ott állt a mérnökök között.

De milyen változáson ment át! Gondozott haj, borotvált arc, sárga bricsesz, mint a többin és parafakalap.

— Na, gyerünk! — kiáltotta egy káplár — és lecsapott ránk a bikacsökkel.

Gaz vadállatok! Tovább csákányoztunk. Levin, mint egy jelenés, eltünt a mérnökökkel. Súgva kérdezem Senki Alfonztól:

— Te érted?

Nemet intett és gondolkozott. Időnként a távoli hidat és a síneket nézte.

— Jó lenne előkeríteni Levin szakácskönyvét, — mondja aztán. Megbolondult? Mit akar a szakácskönyvtől?

A déli forróságban két óra pihenést kaptunk. Minden csontunk fájt. Szúrt. A vízadagot beosztani pokoli kínt jelentett. És a folyó... a halálfolyó, amint gőzölögve rohan a szűk mederben... Időnként hangos csattanás hallatszott, amint a közeli parton egy-egy krokodil összecsapta hatalmas állkapcsait.

— Pszt...

Mögöttünk egy bokorból intett valaki.

Levin!

— A mangróve fánál várom magukat, a *Teknő* felett.

Odamentünk a fához. Az őrök nem sokat törődnek a rabokkal pihenő alatt.

— Jöjjenek velem... gyorsan... Az őrt elküldtem valamiért.

— Mi történt magával? — kérdezi tőle Senki Alfonz.

— Erről nem beszélhetek uraim és ne is kérdezzék. De azért szívvel-lélekkel segítek maguknak, ahol lehet, mert örök hálára köteleztek, nemes barátságukkal.

Az igaz, hogy elásták volna élve a sivatagban, amilyen idegesek ezek a légionáriusok; ha nem állunk a pártjára.

— Nézze, — mondom, — a katonák itt mindig hű bajtársak voltak... és igazán...

— Nem, nem! Amit maguk tettek értem, azt nem lehet elfeledni! — feleli könnyes szemmel és megragadja Senki Alfonz kezét, — az életemet mentették meg...

— No, no... — szabadkozik Senki, — talán mégsem.

— De igen. Ha nem hoztak volna be pénteken halat a börtönbe, belehalok.

Mi?... Hallgattunk. Ez a rántott halért hálás, amit Manson-erődbe kapott tőlünk!... Azt talán el is felejtette, hogy a Szaharában az életét mentettük meg.

— Most jöjjenek velem, — mondta. — Gyorsan!

— Hová vezet?

— Csak jöjjenek, majd meglátják. A fontos az, hogy ne legyen baj belőle. Maguk hoztak halat nekem a börtönbe! Maguk a barátaim!

A sziklák mögött egy szerszámházikó állt, ide irányított bennünket Levin és miután beléptünk, nyomban eltünt.

A Török Szultán várt ránk és egy fiatal katona: Yvonne Barré.

Hopkins nyomban rá akarta vetni magát a Törökre, de lefogtuk.

— Ne fogjátok! Eresszétek csak a nyavalyást! — kiáltja barátunk, aki legalább olyan erőszakos, mint amilyen gyanús.

— Könyörgöm uraim... — rimánkodott a lány.

— Aki nem marad nyugton, annak betöröm a koponyáját, — állt közéjük Senki Alfonz.

Végre is annyira jutottunk, hogy beszéltünk néhány szót.

— Elsősorban... köszönöm... Nem is tudom, hogy mit mondjak, Istenem... Önszántukból jöttek ide, szegény Francisért.

És zokogott. A Török Szultán csendesen mondta:

— Francis Barré az éjszaka meghalt.

— Most már vége... — suttogta Yvonne. — Hiába volt... De látta... hogy gondolok rá... és barátai is vannak... ez bizonyára jól esett neki... És én újra nagyon... nagyon köszönöm...

És zokogott keservesen. Szegény...

Sokáig nem szóltunk. Letörölte a könnyeit... Szomorúan állunk. Lassan erőt vett magán.

— Most... maguk... miattam bajba jutottak, — mondta.

— Ez a legkevesebb, — felelte Senki Alfonz, — mi mindig veszélyes környezetben élünk. De önnek haza kell jutni innen.

— Én hazavezetem, — mondta a Török.

— Szeretném tudni, hogy mi a te szereped itt és hogy kerültél ide? — kérdezte csendesen Senki Alfonz.

A Török kissé piros lett.

— Eleinte üzletnek láttam... A levélmásolatban, amit küldtél, azt írta Francis Barré, hogy itt gazság történik és mindenkit megvesztegetnek mesebeli összegekkel... Erre összeálltam Kvaszticcsal. Gondoltam, hadd vesztegessenek meg mesebelien. Annyi pénzem még volt, hogy kis karaván szervezzek, amivel Igoriba jöjjek...

— Hiszen egy kis vagyont kaptál tőlünk, amikor a gyémántbánya ügy volt.

— Igen, — felelte rosszkedvűen, — de azt elruletozza az ember. Azzal jöttem ide a századoshoz, hogy Francis Barrét keressük a család megbízásából. És erre... Szóval úgy volt, ahogy írtátok... mesebelien vesztegettek...

— És miért leplezted le Yvonne Barrét, amikor megérkezett?

— Hogy ne csináljon ostobaságokat. Azután ez a Fonál kikutatta a csomagját és női holmikat talált. Hogy a százados bizalmát elnyerjem... inkább én árultam el Yvonnet.

— Az igaz... hogy a káplár kutatott a holmimban... Ő maga mondta... — jegyezte meg Yvonne.

— Szóval, te velünk vagy?

— Igen. Csak muszáj a látszatra vigyázni. Ha én gyanus leszek, akkor vége.

Hopkins sóhajtott. Tudhattuk volna, hogy ha megmagyarázza, akkor még kezet is csókolhatunk neki a disznóságaiért.

— Ide figyelj. Mi tudjuk, hogy ezt a századost Pittmannak hívják és szökött légiós, aki megölt egy tisztet. Erről tudj meg valamit.

— Jó... utánanézek

— És tudd meg, hogy mi van ott a szigeten, szemben?

— Valakit őriznek. Nem tudom, kit.

— Oda szeretnék jutni...

— Majd megpróbálom és...

Nem fejezhette be. Senki Alfonz rekord ügyességgel elkapta a Török nyakát, a falhoz csapta és belerú-

gott, azután két olyan pofont adott, hogy a nagyorrú arcát elöntötte a vér...

Yvonne felsikoltott és mi sem értettük.

Miért?! Hiszen most már igazán bebizonyította, hogy ártatlan! Le akartuk fogni, még Hopkins is, dehát ki tudja Senki Alfonzot lefogni?

Ugy verte a Törököt, mint a répát. A ruháját letépte, pofozta, rúgta és végül kihajította a kunyhóból.

Mintha a földből nőtt volna ki, odaért az őrjárat. Lövésre kész puskák között álltunk.

A Török ronggyáverve, szédelegve állt.

— Mi történt? — kérdezte az egyik katona.

— Meg... támadtak... — hebegte feldagadt ajkai közül, — azonnal hívjátok a századost... Megkeserülöd kutya...

Erre még egy pofont kapott, hogy valóságos szaltóval esett egy bozótra...

A százados éppen a közelben volt. Jött a félszeművel együtt.

— Maguk? Megint maguk?

— Százados úr! — üvöltötte a Török, akinek nem volt már emberi vonás az arcán, — ezekkel nem fog bírni! Életveszélyes szaglászók!... Most végleg leleplezlek... Az imént kicsaltam egy titkot belőlük! Azt mondják, hogy maga Pittmann és szökött katona! Ugy tettem, mintha mellettük lennék!... Francis Barré elárulta, hogy ön szökött légionárius...

Yvonne felsikoltott. Oh, a gazember! Miért nem vertük agyon.

Hopkins felordított:

— Kutya!

— Lövesse le őket! — mondta a félszemű. — Itt nem lehet habozni!

— Ugy van! — kiabálta a Török. — Dögöljenek meg az ilyen kutyák, ha nem vigyáz, hát kiszaglásznak mindent!

— Azt hiszem, — mondta a százados, — a helyes eljárás, ha elvitetem ezeket is a szigetre. Halálítélet nincs. Aki megtud valamit, az a szigetre megy. Van olyan jó, mint a halál.

Miközben megyünk az őrjárattal a folyó felé, megkérdezem Senki Alfonzot:

— Honnan tudtad előre, hogy a Török mégis áruló?

— Nem tudtam, hogy áruló...

— Akkor miért ütötted?

— Láttam az őrjáratot közeledni... és a látszat miatt.

— De miért kellett olyan szörnyen összeverned?

— Hogy még jobban a bizalmukba férkőzzön.

Kérem! Nagyon helyes álláspont. A módszert a Töröktől tanultuk.

4.

A csónak őreinkkel együtt ismét visszafordul, miután hármunkat partra tett.

— Miért nem öltük meg a Törököt? — dühöngött Hopkins.

— Nem tudom, hogy bűnös-e? — felelte idegesen Senki Alfonz. — Azt mondtam neki, hogy a szigetre akarunk jutni. És ide juttatott...

A fene ezt az alakot.

A mocsaras sziget cölöpépítménye előtt állunk. Valamikor egy kegyes férfiú élt a kunyhóban, önkéntes számüzetésben, hogy megtérítse a bushmaneket.

Ma börtön, amelyből nincs szökés.

Sok ezer börtönőr veszi körül a rabokat. Krokodilok hemzsegnek a vízben. Másodpercenként felbukkannak, a zavaros bugyborékoló folyóból.

Egyszer naponként átjön a csónak, élelmet tesz le a kunyhónál és az egyik őr benéz az ajtón!

A kunyhóra egy táblát erősítettek ezzel a felírással:

FIGYELMEZTETÉS!
A kunyhót elhagyni tilos!
Aki kilép, azt a túlsó partról az őrök lelövik!

Egy figyelmeztető lövés máris eldörren. Gyorsan belépünk. Köralakú kis helyiségben vagyunk. Néhány durva pad is van benne. Bennszülöttek hallgatták itt a misszionárius miséjét. Az asztalon olajlámpa, a falon egy Mária-kép, régi szakadt, de még kivehető a szűzanya arca. Az egyik padon egy fogoly ül. Ruháját penész lepi, borostás és fogyott is valamit. Nini! Hisz ez Potrien!

— Halló! Sergeant! — kiáltja vídáman Hopkins, — micsoda öröm! Megtalálta már a bokavédőjét?

Potrien felnézett. Megvetően, nyugodtan.

— Maguk, hogy kerültek ide? — kérdezi.

— Kerestük a mi kedves őrmesterünket, mert nem bírjuk maga nélkül.

— Tartsák meg az ostoba tréfáikat.

A padlón egy sikló futott végig gyors zörrenéssel. Undok, nedves, rossz szagú hely volt ez a kunyhó.

— Tudja mit, — mondta Senki Alfonz, — mesélje el mon chef, hogy magát miért zárták be és akkor mi is elmeséljük, hogy miért vagyunk itt.

— Mit kell mesélni? Látták, ha van szemük, hogy valami nincs rendben. A százados, meg az a félszemű civil nem egyenes úton járnak. Felhivattak még az érkezés napján az irodába és azt ajánlották, hogy ne törődjek semmivel, kapok húszezer frank havi „zsoldot" és jó dolgom lesz. Amikor ezt visszautasítottam és látták, hogy kivel van dolguk, egyszerűen áthoztak ide.

Nagyon elkeseredettnek látszott. Nem a hemzsegő bogarak és hangyák miatt, nem is a mocsaras, büdös sziget fullasztó légköréért.

Elkeserítette, hogy a légióban ilyesmi lehetséges.

De mi az, ami itt történik?

Ő sem tudta, mi sem. De az bizonyos, hogy itt nagy dolgok történnek. Tuskó Hopkins önkénytelenül az oldalán függő tok felé nyúlt. De a szivarokat elvette a Török Szultán. A fene ezt a „látszat" dolgot.

A lámpa alig pislogott, a faggyúban sercegő rongydarab felett döglött moszkitók borították vastagon a kifeszített drótháló.

— Jó estét.

Sovány, beteges külsejű, ősz ember állt az ajtóban. A másik szobából jött. Potrien nyomban felugrott.

Azután mi is feszes állásba vágtuk magunkat. A szakadt, elnyütt vászonruhában még jól látszott a rangjelzés.

Egy tábornok volt, aki belépett!

— Csak maradjon őrmester, — mondta a magas, ősz ember mély, de fáradt hangon. — Itt nincs helye a formaságoknak. Ki ez a három ember?

— Kettő közülük megkapta a becsületrendet és jól verekszenek... De én nem bízom bennük.

— Ez azért van, mon sergeant, mert öregszik, — mentegetődzött Senki Alfonz.

— Maga ostoba! Duron tábornok előtt áll!

Duron tábornok! Akit állítólag megöltek a bennszülöttek!

A tábornok felvette az ízzó, füstölgő faggyúmécsest és végignézett bennünket.

— Miért kerültek a büntetőtáborba?

— Én az őrségen állva, a fegyveremet letettem és cigarettával a számban vártam az ellenőrző patrult.

— Igy volt, — mondta Potrien. — Azt hiszem, megőrült kissé.

— Nem. Egy Francis Barré nevű katonának húga levelet írt, hogy keressük meg a bátyját. Megtudtuk, hogy idekerült Igoriba és elhatároztuk, hogy utána jövünk. Ezért mind a hárman elkövettünk valamit, hogy idekerüljünk.

A generális meredt arccal nézett rá.

— Maga... azért dohányzott az őrségen... — Hallgatott. Egy hatalmas vörös patkány lappangott a kunyhó hátterében és a csendben élesen neszelt lihegő fuvása. — És... maguk is .. Francis Barré miatt jöttek?... Szánt szándékkal? Igoriba? — fordult felénk a tábornok.

— Én a puskámat eldugtam, hogy együtt legyünk a barátommal Igoriban is.

— Én megragadtam az alkalmat, hogy ha már elkövetek valamit, hát legalább kellemes legyen a bűntény és egy régi ellenségemet kihajítottam az ablakon, amelyet sajnos, nem nyitottam ki előzőleg, mert úgyis állandó kereszthúzat volt. Ez az illető természetesen azonnal gyengélkedni kezdett.

— De nem a kereszthuzat miatt, — magyaráztam az ügyet Duron tábornoknak, — hanem az üvegszilánkok és a kövezet felsértették.

A tábornok nem figyelte, amit beszéltünk. Az elgyötört, sovány férfiarcon most átmelegedett a pergamentszerű bőr. A szemei különösen csillogtak. Keményen összezárta az ajkait és nyelt. Valami keserű szóríthatta a torkát.

— Maguk ismerték Francis Barrét?

— Személyesen nem. Yvonne Barré, a húga írt nekünk és elhatároztuk, hogy utána járunk ennek a szerencsétlen fiúnak.

— Egy ismeretlen hölgy kérésére idejöttek, szándékosan??...

— Érdekelt bennünket a dolog és — mondta Senki Alfonz a jelszavunkat, — oly mindegy, hogy hol kerül halálos bajba az ember.

— Őrmester! — mondta Duron, — hihető, amit ez a három ember mond?

— Én kérem annyira sem becsülöm ezeket a világcsalókat, mint a kilőtt puskagolyót, de azt őszintén meg kell mondani, hogy nagyon egymás után követték el a vétkeket és elég érthetetlen volt az őrségen a cigarettázás, meg a többi...

A tábornok sorra megfogta a vállunkat és megrázott bennünket egyenként:

— Talán meglesz egyszer a jutalmuk érte... hogy nem hagyták el a szerencsétlen, idegen Francis Barrét.

— Sajnos, — mondta Senki Alfonz, — hiába volt minden. — Szegény ember tegnap délután meghalt.

A tábornok nyitott szájjal, meredt szemmel állt.

— Meghalt... — suttogta. — Szegény... szegény Francis...

És a szemében összefutott valami zavaros csillogás.

— Tábornok úr ismerte Francis Barrét? — kérdeztem.

— A fiam volt... — felelte csendben.

HETEDIK FEJEZET

1.

... Fülsiketítő kvartyogással millió béka zengte éjszakai dalát. Néha egy kellemes hangú állat ninnyogott és a kunyhó minden deszkája sercegett a rágcsálóktól.

Micsoda döglesztő szag, halálosan bágyasztó, fülledt langyosság. A tábornok besüppedt arcán a koporsó sárga színe ült, a lerakodó párák nyúlós, zománca alatt. Hiszen mondta Francis Barré, hogy nem ez az igazi neve... hogy katonai összeköttetésük van... De ki hitte volna, hogy ez a nyomorúságokban annyit szenvedett közlegény egy ilyen katonai hatalmasság fia... Érthetetlen.

Soká hallgattunk. A tábornok a padlóra meredt. Talán fél órát is voltunk ebben a kegyetlen, gyásszal

telített csendben. Azután furcsa, fojtott hangon beszélni kezdett:

— Nyolc év előtt a fiam beleszeretett egy leányba... aki ellen kifogásaim voltak. Azért... mesélem el most, hogy talán megszabadul valamelyikük... Tudják hát a valót és meséljék majd... Ne legyen semmiféle undok feltevés... Szóval Francis hiába próbálta beleegyezésemet megkapni. Egy napon eltűnt otthonról. Csak mostanában derült ki, hogy Barré álnéven a légióba állt. A Colomb-Bechar-i büntetőtáborban sem fedte fel kilétét. Nem akart szégyent hozni rám. Évek mulva Mansonból írt Yvonnenak, de azután ismét eltűnt. Én régen megbántam, hogy ellene voltam a házasságnak... Elhatároztam, hogy felkutatom és hazahozom Francist. De féltünk a botránytól, hát a leányom, mint Barré húga kereste a nyomát és ő maga is az Yvonne nevet használta, ha eljárt a fiú ügyében.

— Mademoiselle Yvonne Barré .. tehát a tábornok úr leánya?

— Igen. Yvonne Duron. És Francis, aki meghalt... Francis Duron...

Tenyerébe támasztotta homlokát. Nem zavartuk meg a csendet. Vergődve mászkáló krokodilok cuppanása hallatszott alattunk, a kunyhó cölöpei közül és a békák elnémultak egy másodpercre.

Ilyenkor a fában őrlő bogarak nyikorgása vette át a vezérszólamot és egy-egy loccsanás alattunk mert a dagály hullámai elöntötték a szigetet.

— Egy hét előtt értesültem, hogy Yvonne elkövette ezt az őrültséget... Idejött... Istenem...

— Azt hiszem, — mondta Senki Alfonz, — hogy Duron kisasszony ellen nem terveznek semmiféle gazságot, csak tusznak tartják.

— Adja az Isten, hogy úgy legyen... magamért már nem aggódom. Ez a százados, valami furcsa emberszeretetet hord magában a lelke mélyén... Megengedte a lányomnak, hogy felkeressen egyszer...

— Különös alak, — jegyeztem meg.

— Igen. . — bólintott a tábornok. — Nekem szivarokat is küld naponta... Havannát...

Erre Hopkins nyomban felvett egy szivarvéget és a látcsőtokba tette.

— És a tábornok úr, hogy került ide?

— Amisz-Bakharban tartózkodtam hivatalos ügy-

ben, amikor megjött a leányom értesítése, hogy Francis Igoriban van.

— Én írtam, — mondta Senki Alfonz. — Egy Levin nevű katona poggyászában volt Francis Barré levele, amit az az ember olvasatlanul eltett. Mi hárman betörtünk a raktárba és megszereztük.

— Hát mégis maguk voltak! Most lelepleztem! — kiáltotta Potrien. Tuskó megvetően legyintett:

— Ez legyen a legnagyobb bűnügy, amit Igoriban leleplez.

— Ivonne levele nem hagyott nyugodni. Elindultam Igoriba! Jól ismerem az utat, csukott szemmel eligazodom ezen a vidéken. Az őserdőben foglyul ejtett bantu kísérőimmel együtt. A hadvezetőségnél bizonyára ügyesen valószínűsítették halálom hírét azzal a megjegyzéssel, hogy a gyilkos törzset megbüntették. A leányom most már hiába várt értesítést. Nem jött hír sem Franciséról, sem rólam. Kétségbeesésében idejött. Ő is csapdába esett.

— Csak azt szeretném tudni, hogy mit csinálnak ezek itt? — mondta Senki Alfonz.

— Az ügy lényegéről nem beszélhetek, — sóhajtotta Duron tábornok. — Sok minden homályos előttem, de tudom, hogy mi a főmotivum. Nagy csapás Franciaországnak. Valóságos katasztrófa lehet.

— Azért zárták ide tábornok urat, mert ismeri a szélhámosságukat?

— Nem sejtenek semmit. Ez a százados úgy látszik, nem gyilkoltat meg senkit, de ha tudná, hogy ismerem a kártyáit, talán kivételt tenne. Én ugyanis, mielőtt fogságba kerültem, az utolsó pihenőnél, körüljártam kísérőim nélkül a vidéket. Beszéltem néhány barátságos főnökkel és a Magró-hegységről végignéztem a vasúti munkálatokat messzelátóval... Ők azt hitték, amikor fogságba kerültem, hogy nem láttam semmit. — Benyúlt a zsebébe és egy faggyúval lepecsételt borítékot vett elő. — Itt a jelentésem. Ebben egy új panambotrány van! Franciaország világra szóló kompromittálását zártam a borítékba. De nem hiszem, hogy valaha útnak indíthatom innen.

— Ha ezt a levelet beadná valaki a legközelebbi erődbe, az megfelelne a célnak? — kérdezte Senki Alfonz.

— Nem! Ezt a levelet a gyarmatügyi miniszter, a

vezérkari főnök, de Surenne kormánybiztos, vagy hasonló, egészen kivételes ember veheti csak a kezébe. Egy új, Stavisky-ügy készül itt, aminek nem szabad kipattanni. .

— Szóval... Innen Marokkóig kell jutni a levéllel?

— Ugy van. És minden segítség nélkül, mint szökevénynek. Hogy ezek itt ne gyanítsák a valót. Mert ha megsejtik, hogy leleplezték őket, akkor hiába volt minden. Csak az segíthet, ha lecsapnak rájuk és elfojtják az egész ügyet itt a dzsungelben.. — Csontos, nagy kezét összeszorította keményen.

— De miért nem adhatná át valaki, aki esetleg kiszabadul innen, az első afrikai erőd egyik tisztjének?

— Akkor száz kézen megy át. És sok afrikai erődben szolgál büntetésből áthelyezett tiszt, gyenge jellemű, lebukott ember... És... Nos . szerintem még fenn a fejnél is van bűntársuk.. Olyan nagyszabású a csalás, annyi pénz felett rendelkeznek. . Húsz olyan embert ismerek a köztársaságban, akiknek nyugodt lélekkel adnám a kezébe ezt a jelentést.

— Kár... — jegyezte meg Senki Alfonz, — hogy mindössze húsz olyan ember él a köztársaságban, akinek excellenciád a kezébe adná ezt a levelet.

— Miért?!

— Mert azt hiszem, hogy én nem vagyok a húsz között és ez a két alak sem, akikkel megvert az Isten, hogy állandóan a nyakamon lógnak.

— Hogy érti ezt?

— Mert mi szívesen megkísérelnénk elvinni a levelet Marokkóba. Nem, fiúk?

— Miért ne? — mondta a köpcös vállatvonva és tömpe, vörös orra megvetően vibrált egyet.

— Oly mindegy, hogy merre megy az ember, — jegyeztem meg szellemesen.

— Nézzék csak.. — mondta a tábornok. — Ha nem sikerül, amit terveznek, vagy útközben elfogják magukat és éppen az én jelentésemből kerül a nyilvánosság elé ez az ügy, az nagy csapás lenne nekem.

— Mademoiselle Duron, — felelte Senki Alfonz — olyan kedves volt, hogy a Három Testőrhöz hasonlított bennünket.

— Elsősorban engem, — jegyeztem meg szerényen.

— Ki volt a Három Testőr? — kérdezte Potrien. — Én minden régi katonát ismerek a gyarmaton.

Szegény Potrien. Mit tud az irodalomról egy ilyen öreg őrmester? Még azt sem hallotta, hogy a Három Testőr régi história! Húsz éve is elmúlt, hogy megtörtént.

— A Három Testőr, — mondta Senki Alfonz, — elhozott Buckingham hercegtől egy gyémántot. Az életüket kockáztatták és nem közölhették az üldözőkkel, hogy mi járatban vannak.

— Hát kérem, ilyet mi már csináltunk, — legyintett Hopkins. — Az életünk kockáztatásával elhoztunk egy gyémántot, sőt még zsebórákat is és nem mondhattuk el az üldözőknek, hogy mi járatban vagyunk. Megjegyzem, azért sejtették...

... Virradt. A szürkés égbolt egy mozdulatlan darabja a végtelen, titokzatos közönyével nézett be az ablakkeret szakadt moszkitóhálóján át.

Mindenféle apró mozgások... A szoba sarkában, a szalmatetőn... És csuromvíz a ruhánk... Pedig forró éjszaka volt, egy csepp sem esett. De a levegőben a penész nedves forrósága úszik és átitatja a vásznat.

Nehéz sóhaj itt minden harmadik-negyedik lélegzetvétel, de csak nem hengeredik le a láthatatlan kő a mellkasról. A tábornok két tenyerébe hajtja a fejét. Mély halántékgödrei fínom, elefántcsont színűek. A halál árnyalata ez. Megtörli nyirkos homlokát és sóhajt.

— Azt hiszi, kiszabadulhatnak innen?

— Gyerekjáték. Akad itt annyi ép deszka, hogy egy tutajt készítsünk. Az erőddel szemben, a Kongó túlsó partján nincs semmi, csak őserdő. Oda átjutunk, ha kinyomjuk a kunyhó hátsó falát, csak a krokodilokkal szemben kell kissé erélyesnek lenni, azután gyerünk észak felé, a folyó mentén.

— Hogy... nekem nem jutott eszembe! Tutaj...! Hát persze!

— Tábornok úr nincs abban az állapotban, hogy nagy útra induljon. Potrient is itthagyjuk excellenciáddal, mert nem maradhat egyedül.

— Talán maguk közül maradjon, itt valaki hé! Én mégis csak jobban elvezetek egy kis csapatot!

— Nézze őrmester úr, — szólt szeliden Hopkins. — Egy bizonyos koron túl...

— Idehallgasson, én képenvágom, maga csirkefogó, — förmedt rá az öreg.

— Az a helyzet, mon chef, — mondta a tábornok, —

hogy ez a három ember összeszokott. Jól megértik egymást.

— Ezt tudom, — bólogatott szomorúan az őrmester. Csakugyan tapasztalhatta, hogy értjük egymást.

A tábornok még habozott.

— Komolyan vállalkoznak rá, hogy elviszik a jelentést Marokkóba, de Suranne kormánybiztoshoz?

— Excellenciád kiadja a parancsot és mi végrehajtjuk, vagy meghalunk, — mondtam. — Ha néhány tényked ésünk esetleg bírói eljárást is vont maga után olykor, mint katonák beváltunk.

— Azt hiszem én is... — mondta a tábornok. — És most... pihenjünk...

2.

Sajnos, a legtöbb fa már rothadt volt. De itt is, ott is akadt egy deszka, amit megkímélt az idő. Ezeket lefeszítettük.

Már korán reggel égetően tüzelt a nap és a kunyhó falai úgy ontották az éjszaka beszívott nedvesség gőzét, hogy a szétmálló törzsek furcsa szagától görcsösen köhögtünk. De azért elhelyeztük a kiválogatott deszkákat egy szomszédos szobában. Csak azután feküdtünk le a fárasztó éjjel után a padlóra. Véresre mart testünk már érzéktelen lett a nyüzsgő rovarok ellen, csak a pókcsípés dagadt sebe égetett sokáig, gyulladtan, kéken. De azért aludtunk, verejtékezve, súlyos, rossz alvással és arra ébredtünk fel, hogy a Török Szultán rugdos bennünket sorjában.

— Hé! Bitangok! — ordította.

Néhány katona állt körötte, arrébb Yvonne, kissé riadtan és távolabb Levin teljesen felpofozva. Mi történhetett az öreggel? Elverték, az bizonyos.

— A leány itt fog maradni az apjánál! Ez az alak meg veletek.

És a látszat kedvéért belerúgott Hopkinsba. Hopkins a látszat kedvéért úgy vágott hozzá egy asztalt, hogy a Török kiszakította az ajtót és a kunyhó elé esett.

Ez a Tuskó, amennyire lehetett, segített a Töröknek a látszatot, úgy-ahogy, fenntartani.

A katonák négyen álltak ott fegyverrel, de mielőtt

bármit tehettek volna, Potrien rájuk szegezte a pisztolyát.

— Aki nem takarodik rögtön, azt lelövöm. En avante!

Az arca piros volt és vékony bajusza támadóan meredt kétfelé, mint feltüzött szuronyhegyek. Az öreg Potrien minden bogara ellenére, férfi volt a talpán, ez látszott.

— Csak gyertek ki, — ordította a Török Szultán a katonáknak. — Jelentünk mindent a századosnak. Kiváncsi vagyok, ki mer lelőni! Maradjatok kint! Bemegyek egyedül!

— Ha maga egyedül jön, nem bántjuk, de hagyja kint a katonáit és beszéljünk tisztességesen, — kiáltotta Potrien, — mert lelövöm.

— Ne merjen rálőni! — súgta gyorsan Hopkins és a megrúgott lábát tapogatta... — Ez az ember a barátom, a fene egye meg.

Török belépett. Most magunk között voltunk a katonák kint álltak. Kissé vérzett az arca meg a homloka.

— Ez aztán a látszat... — mondta diadalmasan. — Ugy bíznak már bennem, hogy azt hiszik, én vagyok a legaljasabb rabló.

— Ezt bizonyítanod kellett? Nem volt elég rádnézni? — kérdezte hitetlenkedve Senki Alfonz. Aztán bemutattuk a Török Szultánt a tábornoknak: — Boulanger úr, a Török Szultán, gyanús barátunk.

A tábornok, aki eddig a leánya mellett állt, egyik karjával átkarolva az ijedt Yvonnet, odalépett a Török Szultán elé.

— Maga... nem az ő emberük?

— Már nem... Bevallom, azért jöttem Igoriba, hogy ezt az üzletet lehetőség szerint kihasználjam. De most már látom, hogy sajnos a tisztességes oldalon kell harcolnom, ami ritkán jövedelmező.

— Miért küldték ide önt és Levint? — kérdezte Senki Alfonz Yvonnetól.

— Kérem, — kezdte siralmasan Levin és harsányan kifújta szögletes, tülök orrát. — Itt nem jól főznek. Egy minősíthetetlen burgonyát a szakács fejéhez vágtam, úgy érzem, hogy teljes joggal.

— A tárgyra ember!

— A szakács nem bírta kiheverni a sérelmet. Bosz-

szúból kihallgatta a beszélgetésemet Mademoiselle Duronnal.

A Török folytatta:

— Én a szobám padlóján egy hallgatódzó lyukat fúrtam, ez a nyílás a százados előszobájához vezet. Ma ott vár a szakács és meséli egy barátjának, hogy ez a piszok Levin összejátszik a leánnyal és a három spionnal, akiket a szigetre vittek. De most ő feljelenti. Erre elsősorban Levinhez rohantam. Szegény megjárta alaposan. Nagy verést kapott.

— Kitől?

— Tőlem. Ha már baj van, legalább erősödjön a helyzetem, mert csak a bizalomkeltéssel nyerhetünk. Ha nem teszem, a szakács jelentése alapján amúgy is kiderül minden, de én is gyanus lettem volna esetleg.

— Maga nekem így is gyanus, — mondta nyíltan Potrien.

— Mit akarnak? — mondta sértődötten a Török. — Maguk nem gyanúsak, de valamennyien itt ülnek, tehetetlenül.

— Eddig ezt elismerem, nem lehet semmit rábizonyítani, — mondta Senki Alfonz. — Azután, akár hogy is van, bíznunk kell benned. Egy fontos jelentést, a tábornok levelét fogjuk magunkkal vinni. Ha gazember vagy, úgyis hiába...

— Fütyülök rád! Mindig a magam útjait jártam, most is azt teszem és végül én fogom elvinni a levelet.

— Idehallgass Török. Most kezedbe teszem a nyakunkat, mert én bízok benned. Mi kinyomjuk a kunyhó hátsó falát és tutajjal menekülünk. Azt hiszem Levin, magára számíthatunk.

— Uraim, én önökkel megyek, ha kell a pokolba is. Ehetetlen a koszt. Mansonban csak rossz ételeket főztek. Azt még kibírom. De itt jó ételeket rosszul főznek és abba meg kell halni. Tegnap feladtak egy negyvenöt dekás bécsi szeletet...

— Elég!

— Elég, de rossz, mert dohos a morzsájuk.

A Török Szultán megrúgta Levint, ezuttal nem a látszat kedvéért.

— Lemegyünk a folyóparton, — folytatta Senki Alfonz — és ahol a Kongó felső szakasza eléri az őserdőt, ott átvágunk a Szahara felé.

— Hm .. ez nem rossz.

— Próbálj fegyvert, iránytűt és tartalék élelmet idecsempészni. Nehéz lesz?

— Fenét. Nem törődnek itt semmivel. Majd kieszelek valamit.

— Te is jössz?

— Én a magam útján járok, ezt jól tudjátok!

— A leányomat is magukra bízom, — mondta a tábornok. — Először csalódnék az emberismeretemben, ha rossz kezekbe kerülne maguknál.

— Amíg én élek excellenciás uram, — felelte Senki Alfonz szokatlan lelkesedéssel, — addig egy tiszteletlen szó sem érheti Mademoiselle Duront.

— És én! Talán még a sírból is eljönnék, hogy védelmezzem, — mondtam egy remekíróhoz méltó elszántsággal.

— A hangosfilmeket talán hagyjuk későbbre, — szólt közbe Hopkins az ő bárdolatlan módján — Most arról van szó, hogy holnap éjszaka útnak induljunk.

— Nagyon jó, — helyeselt a Török, — anyagszállítmány érkezik a vasútépítéshez és ilyenkor általános a zűrzavar, nem törődnek majd veletek. Szerbusztok — és indult.

— Várj, — mondtam, — a bizalom...

És úgy vágtam szájon, hogy magával szakította az ajtót, azután nagy robajjal a várakozó katonák közé repült.

Ha áldozatok árán is, de a látszatot óvtuk. És valamennyiünk közérzete javult most, hogy rendszeresen verhettük a Török Szultánt.

3

Délután a tutajt készítettük. A deszkákat egymáshoz kötöztük és mindenfelől kihúzogatott rozsdás szögekkel is megerősítettük. Hitvány kis tutaj volt, de a túlsó part mindössze néhány méter. Talán addig nem zúzza szét a folyó sodra és a mederből kiálló sziklák?

— Mit csinálnak, ha a maguk Török Szultánja nem hoz élelmet és főként térképet?

— Megyünk akárhogy is! — mondta Senki és ragyogó szemmel nézett a lányra.

Azt hiszi talán, hogy eltérítheti tőlem Yvonnet?

— Én majd rajzolok maguknak térképet, — mondta a tábornok. — Meglehetősen ismerem a terepet, — és mosolygott. — Meg kell próbálni mindent a magunk erejéből, mert ha nem tudnák kérem, én egy Monte Kristó vagyok.

Szóval a Duron név sem igazi! Vagy Monte Kristó a név és Duron csak olyan nemesi cím, mint a Vicomte? Nem érdeklődtem, mert az ember, ha művelt író, jobb leplezni a tudatlanságát. Estére elkészült a tutaj.

Már csak erősítgettük itt is, ott is. Yvonne Senki Alfonzzal beszélgetett és mosolygott. Az volt az érzésem, hogy felőlem érdeklődik. Igyekeztem kissé felhősen szomorú, érdekes arckifejezéssel ránézni, de ez a barom Tuskó Hopkins, aki a tutajt kalapálta, mellettem, olyant csapott véletlenül a hüvelykujjamra, hogy felordítottam.

— Marha! Egy író kezét teszed tönkre?!

— Hát akkor ne bámészkodj, mint valami bágyadt púpos teve, — mondja ez a közönséges alak Mit álljak oda egy ilyennel? Most a tábornok szivarcsutkáit gyűjti a látcsőtokba. És bagónak rágja. Milyen műveltsége lehet ennek, aki azt sem tudja, hogy úriember nem vesz fel szivarcsutkát, vagy ha mégis, akkor nem rágja, hanem szívja?! Különben is megveszett ezzel a látcsőtokkal. Egész nap fényesíti, zsírozza, mintha díszszemlére készülne vele. Levint nem engedi a közelébe, amióta ez kijelentette, hogy fínoman cserzett bőrdíszműből szükség esetén tűrhető ranout tud készíteni.

Különben is Levinnel a régi bajok ismétlődnek

— Ön kicsoda? — kérdezte a tábornok, amikor leült közénk.

— Tábornok úr — jelenti férfias leplezéssel e tragikus ténynek, — én Levin vagyok... Személyesen!!

— Hm... igen?.. — A fínom modorú tábornok kissé zavarban volt. — Mintha már hallottam volna... De nem emlékszem ..

— Örülök, hogy tréfál velem tábornok úr, — mondja egy kigúnyolt mártir mosolyával.

Az excellenciás zavartan nézett ránk. Igazán szégyelte, hogy nem ismeri Levint.

— Hogy is mondjam... rémlik előttem, de mégis... ha megmondaná.

— Rajta urak! — fordult felénk öntelt, diadalmas mosollyal. — Mondják meg őexcellenciájának, hogy ki is hát Levin?!

Valamennyien nagy zavarban voltunk. Végül az őrmester szitkozódva ugrott fel és rárivallt Levinre.

— Mondja meg végre, hogy ki maga?! Tudja meg, hogy a kutya sem sejti!

— Gúnyolódásuk nem sért. Az irígységet megszoktam, — felelte megvető kacajjal és hátrasimította ősz fürtjeit.

Azontúl nem szólt senkihez. Egy távoli sarokban ült, gőgösen, elfordított fejjel és hallgatott.

Ugy látszik, hogy sohasem tudjuk meg, ki volt ez a nagyszerű ember.

Kénytelen voltunk lepihenni, mert a faggyúmécs lángja a folyó bogárvilágának zömét a kunyhóba vonzotta és valamennyiünkről csorgott a vér. A tábornok és a leánya sokáig suttogtak a szomszédban.

Én nem tudtam aludni. A férgeket már megszoktam valahogy, de Ivonne képét szüntelenül magam előtt látom a sötétben.

Hogy is írta második levelében?

„... Vajjon ez a nagy író méltónak találna magához?... Milyen érdekes ember lehet...“

Ez a Senki Alfonz is sokat forgolódik.

— Mi bajod? — kérdeztem suttogva.

— Semmi...

— Mondd .. Beszélt rólam?

— Kicsoda?

— Yvonne.

— Hát... Beszélt.

— Mit mondott?

— Hogy... kedves fiú vagy.

— És?

— Mit és? Azt mondta, kedves és szeretetreméltó vagy! De hagyj aludni, mert odavágok valamit.

Dühönghetsz, jó fiú. Tudom, hogy honnan fúj a szél... Engem szeret!

Csoda?

2.

Reggelre elkészült a térkép. Kitünő munka volt. A tábornok egész éjjel dolgozott a faggyúmécs mellett a rovarok dacára.

— Itt a nyílnál könnyen átjutnak a Kongón, ahonnan csak egy rövid őserdei út választja el a Szahara délfelé kiszögelő csücskénél Nemasz-Rumba oázist.

— Kitűnő — ámuldozott Senki Alfonz. — Ön igazán egy Monte Krisztó.

— Ki az, hogy folyton emlegetik? — kérdezi Tuskó Hopkins, ez a műveletlen. Szégyeltem, hogy ilyen barátom van.

— Monte Krisztó rab volt If várában, — magyarázza Yvonne.

— Az melyik helyőrség? — kérdezi Potrien.

— Marseille közelében volt valaha. Ott tartották fogva Monte Krisztót és egy öreg abbét, aki mindenféle holmit készített a cellájában A lepedőjére írt, az ágy lábából vésőt csinált...

— A Sing-Singben ilyesmi nem fordulhatott elő, — szóltam közbe, — kímélni kellett a felszerelést.

— Ez régen volt — mondta Yvonne.

— Ugy van — bólintott Hopkins — ez az új igazgató most rendet csinált.

— És mi lett a fegyencekkel? — érdeklődött Tuskó.

— Amikor Farria abbé meghalt, Monte Krisztó a halott helyére feküdt és a tengerbe dobták egy zsákban, a tetem helyett. Ott aztán felvágta a vásznat és elmenekült.

.. Ez bizonyára a tábornok apja lehetett, az öreg Monte-Duron. Ezért mondja a leánya, hogy „Te egy Monte Krisztó vagy".

— És most — mondta Senki Alfonz — itt a Kongó mellett mi újra eljátszuk a régi történetet. A Tábornok úr is elmondhatja majd, ha kiszabadult, hogy tért visszza a halotti lepelből mint Monte Krisztó. És büntetni fog!

Megbolondult ez a Senki Alfonz? El akarja játszani ezt a „történetet"? És a Tábornok épp úgy tér vissza halotti lepelből... Csak nem akarja a tábornó-

kot lepelbe vagy zsákba varrni? Ha a Kongóba dobják, megeszik az öreget a krokodilok.

Hülyeség! Szerettem volna még a néhai, idősebb Monte-Duronról kérdezősködni, de gondoltam, nem öröm, a tábornoknak, hogy az öreg fegyházban ült, minek feszegessük? Nem?. .

De ez a dolog a zsákkal nem ment ki a fejemből. Tuskón is láttam, hogy idegesíti valami. Odajött hozzám.

— Te jónak tartod, hogy ezt az öreg urat a vízbe dobják? — kérdezte halkan.

— Tiszta marhaság Senki Alfonztól. Nem értem, miért változtatott az eredeti terven, hogy tutajra ülünk és a tábornokot itthagyjuk Potriennel!

— Ezt mondom én is. Egy ilyen öreg urat a folyóba dobni... És hová a csodába usszon a Kongón?

— Nem is szólva a krokodilusokról.

— Azt hiszem, — mondta Levin, aki mellettünk ült, — én értem, hogy mit terveznek A Tábornok bizonyára súlyos beteg és nem akarják, hogy szenvedjen, hát bebeszélték neki ezt a hülyeséget. Most majd kíméletesen áttólják egy zsákban a másvilágra.

Ez elég kézenfekvőnek látszott.

— A mindenit... — dörmögi Potrien az ablaknál. — Ez mit keresett itt...

Mi is kinéztünk a sivár vidékre. . Egy csónak távolodott a szigettől és mintha a sovány káplár ülne benne.

— Ha hallgatódzott, elvesztünk — mondta Senki Alfonz.

— Azt hiszem, csak az ennivalót hozta korábban, — jegyzi meg a tábornok.

Csakugyan ott volt a nagy batyu a küszöbön. Ettől megnyugodtunk.

— Itt az ideje, hogy felkészüljünk az indulásra — mondta Potrien.

Sietve végeztük a hátralévő munkát.

Lassan alkonyodott már. Ideje volt, hogy kifeszítsük a kunyhó hátsó falát, mert a tutajt csak itt lehet vízre bocsátani. Senki Alfonz nekifeszült. De meg sem lazíthatta még, amikor kivágódott az ajtó, vagy negyven ember rohant be a félszemű vezetésével és ránkvetették magukat Mondanom sem kell, hogy keményen védekeztünk. Potrient valaki fejbevágta egy lécccel...

Hopkins két emberrel lekaszált nyolcat és minden kezeügyébe eső tárggyal csapkodta a támadókat. Nekem csak az egyik pad jutott, de Senki Alfonz a kunyhó hátsó falát hozta... Hiába! Sokan voltak és egyre többen jöttek. Yvonne sikoltva vergődött a félszemű markában.. Néhány perces küzdelem után ott feküdt tehetetlenül. Még a lányt is megkötözték.

Akkor belépett a százados, a félszemű, a főmérnök, a kis sovány és...

És a Török Szultán!

— Na, jó madarak — mondja a Török, — segítek nektek a szökésben, ahogy ígértem! Most végre leszámolok veletek! Százados úr! A Tábornok zsebében egy pecsétes levél van, amit ezek ki akartak csempészni innen!

Ő maga húzza ki a Tábornok zsebéből a levelet és átadja a századosnak.

.. Oh, uraim, de szívesen meghalnék, csak még egyszer a kezembe kerülne a Török Szultán vékony nyaka és rettentő ádámcsutkája...

4.

— És most lelőni őket, mint a kutyákat! — kiáltotta a félszemű.

— Én döntök! Érted?! — mondta csendesen a százados és végigmérte, nagyon hidegen.

A félszemű elhallgatott. Ugylátszik, a nyájas százados meg tudta alapozni a tekintélyét itt.

— Tegnap megint jól beugrattam őket — röhögött a Török Szultán — Mindég újra beadom nekik, hogy velük vagyok és csak látszatból kémkedek... Erre elárulták a szökést, meg a levelet!

Szinte szétrobbantam a dühtől!

— Először a levelet akarom olvasni — mondta a százados idegesen.

Feltépte a pecsétes borítékot és átfutotta az írást. Azután megvetően mosolygott.

— Az hiszi, tábornok úr, hogy ez árthatott volna? Veszélyesebbnek hittem önt. Még ha eljuttatná ezt a levelet oda, ahová szánta, akkor sem érne célt vele. Mindössze magát kellene eltüntetni és néhány gyanús nyomot. Nem. Ezért nem lövöm önöket főbe Itt nincs kivégzés. Elég lesz, ha ezt a tutajt megsemmisítem, mert

ujabb tíz szál használható deszka nincs ebben a kunyhóban.

...A tutajt szemünk láttára négy katona elvitte és a Kongóba dobták. Ezzel lezárult mögöttünk az Igoriból kivezető út véglegesen!

És éppen a Török Szultán csapta be mögöttünk az ajtót. Oh, add uram, hogy egy percre eljátszadozhassam a torkával. Azután szívesen meghalok

— Gyerünk — mondta a félszemű a századosnak. — Tudja, hogy várnak az anyaggal.

— Majd én vigyázok — mondta a Török Szultán.

— Százados úr, most már az életemről van szó, mert ha egy pillanatra megszabadul valamelyik a három ember közül, akkor nyomban megöl... Ez tegnap rámtámadt! Most lekvittelem!

Akkorát rúgott belém, hogy csak úgy döngött.

A százados visszahúzta:

— A kegyetlenkedést nem szeretem! Maga itt marad velük Boulanger. Ha befejezték az áru rakodását, fegyveres őröket küldök át és ezentúl egy pillanatra sem maradnak egyedül.

— A nyakunkat törik még, meglátja! — dörmögte a félszemű

— Maga rémeket lát.

A Török előhúzta a pisztolyát.

— Lövésre kész fegyverrel várok itt. Mert ezek megkötözve is veszélyesek.

A százados és a félszemű, a katonákkal együtt elsiettek és csónakba ültek. Láthattuk a nyitott ajtón át.

— Na hogy vagytok? — fordult pökhendien felénk a Török.

Ugy vergődtem tehetetlenségemben, hogy húsomba vágott a kötél.

— Uristen! Csak egy pillanatra letéphetném ezt a rongyot.

Csodálkozva nézett rám.

— Hát miért nem szólsz? — kérdezte, azután eltette a pisztolyt, odajött hozzám és elvágta a kötelet ..

Értik?!

Talpra ugrottam és ott álltam... Előtte!

— Most... most... — lihegtem.

— Most csukd be az ajtót, mert a folyóról esetleg belátnak a szobába

Aztán sorra elvágta a köteleket. Végül Hopkinsét ...és Senki Alfonzét is!

Hárman álltunk szorosan mellette, hogy mozdulni sem tudott. Potrien reszkető kézzel előhúzta a revolverét.

— Azt hiszem — suttogta egészen különös arccal Senki Alfonz — most nem lesz időd magyarázni.

— Mit van akkora szátok? — kiáltotta durván. — Azt hiszitek, félek hármatoktól? — és elővett a belső zsebéből egy konyhakést. — Na gyertek! A mindenségit!

— Te piszok! — mondta Hopkins és elindult

— Na gyere!

A tábornok és a lány közbeléptek. Senki Alfonz cigarettára gyujtott és hűvösen nézett a szeme sarkából.

— Nyugalom! — mondta a Tábornok.

— De csak jöjjenek! Lássuk!... Ezek mindíg erősek...

Tuskó nagyot rúgott feléje, mert ketten fogták a Tábornok és Levin.

— Hát beszélj! — mondta Senki Alfonz.

— De ne beszéljen ez a piszok! — hörögte viaskodva a köpcös, — mert megmagyarázza és megint elmarad az agyonverés!... Eresszenek!

— Na, eresszék! A mindenit! Majd megmutatom, hogy ki a piszok!

— Nyughasson! — viaskodott velem Potrien.

Tökéletes zűrzavar volt.

— Csend! — mondta Senki Alfonz. Szünet támadt. A spanyol szinte nyájasan, suttogva mondta a Töröknek:

— Beszélj...

— De a mindenit! Nekem ne mondja senki, hogy piszok! Engem még nem vittek rendőrök a fürdőbe!

— Csend legyen! — mondta Senki Alfonz. Egy mozdulat... A leggyorsabb pillantás sem követhette... egy kiáltás és a Török Szultán kése nála volt.

— Beszélj, de gyorsan... nagyon gyorsan...

— Mit beszéljek, na?! Tegnap este átküldték a káplárt csónakon, hogy éjszaka hallgatózzon. Ezt a szobám padlóján át hallottam, ott lyukat fúrtam. Biztos voltam, hogy beszéltek majd a szökésről... Ha én is gyanús leszek, vége mindennek.

Lerohantam és beszéltem Kvaszticcsal. Azután...

felmentem a századoshoz. Meg kellett előzni a Fonált, mert esetleg rólam is kihallgat valamit. Azt mondtam a századosnak, hogy tárgyaltatok velem és én látszólag belementem, mellétek álltam. Elmondtam a szökést, a tutajt... Mit akarsz?

Senki Alfonz előtte állt Nyugodtan. Arcát a Török arca elé tartotta. Szinte szótagolva mondta:

— És... a levél... Miért adtad át a tábornok úr levelét?

— Ezt gondolod?

Benyúlt a zsebébe és elővette a levelet, öt sértetlen pecséttel, felbontatlanul!

NYOLCADIK FEJEZET

1.

Ez... nagy mutatvány volt.

A tábornok boldogan kapott a jelentése után.

— Ez az!

Először életemben láttam, hogy Senki Alfonz meglepődik valamin.

— Hát mit adtál oda?

— Amit már készen tartottam és gyorsan kicseréltem

— De miféle levelet adtál át?

— Kvasztics írta tegnap azt a levelet. A tábornok tudatja benne, hogy fogva tartják itt és gyanús neki, hogy túl rendesen bánnak a fegyencekkel. Az igaz, hogy a vasút épül, de négerek dolgoznak és a rabok uralkodnak. Azonnali vizsgálatot kér.

— Ez nagyszerű, — suttogta a tábornok. — Igy nem tudják a gazemberek, hogy ismerem a csalás lényegét és benne maradnak az egérfogóban, akkor is, ha maguk szöknek...

— Közben visszajött a káplár, de elkésett a szenzációval. Persze, mindent hallott, még azt is, hogy a tábornok térképet csinál és Csülök lopja a Hopkinstól a tábornok úr szivarvégeit, mert itt létére nem akar kérni ilyesmit.

— Mondtam, hogy ne hagyjuk magyarázni, — dühöngött Hopkins, — mert még majd kezetcsókolhatunk neki!

— Ha hagyom...

— De hogy szökhetünk meg? Nincs tutaj...

— Kinek kell tutaj? — kérdezte a Török és füttyentett...

A másik szoba hiányzó falán át behallatszott a víz harsogása, de most halk kiáltással valaki felelt a füttyre.

...A vizen egy nagy bárka tűnt fel, megrakva mindenfélével és Kvasztics Fedor, a rovottmultú hajóorvos ült a lapátok mellett.

Yvonne nagyot sikoltott örömében és megölelte a Török Szultánt.

Most mi volt ez megint? Hogy ismerje itt ki magát az ember ezzel a csavargóval?

— Félek hogy egyszer elkésel a magyarázattal, — mondta Senki Alfonz.

2.

A Török Szultán napról-napra több holmit akasztott magára. Sípot, térképet, iránytűt, látcsövet, lepkegyűjtőt és természetesen látcső tokot.

Az iránytűt és a térképet nekünk adta. Felajánlotta a lepkegyűjtőt, de erről lemondtunk.

— Még rakodnak, — mondta. — Most menjetek.

— Mit rakodnak?

— Egy kis iparvágányt húztak fel idáig valamelyik hajózásra alkalmas szakasztól és onnan szállítják az építkezéshez szükséges anyagot meg minden egyebet, amit Matadiból küldenek. Egyszer havonta jön ez a kis vasút...

— Siessenek, — mondta a tábornok. — Nem szabad kockáztatni semmit...

Potrien levetette a kabátját. A Török Szultán letette a sípját térképét, lepkegyüjtőjét és látcsőtáskáját, hogy szintén ingujjra vetkőzzön. Hopkins a lepkegyüjtőt és a látcsőtokot nézegeti titokban, hogy esetleg megtalálja a szivarjait. De a Török látcsőtokjában igazi gukker volt.

A csónakot Potrien és a Török Szultán szorosan fogták a cölöpkunyhó oldala mellett, mert a víz sodra iszonyúan erős volt. És kedves krokodilok csapkodtak körülöttünk.

A tábornok megölelte a leányt. Én beszálltam elsőnek. Tuskó Hopkins, ahogy megbeszéltük, elvette Pot-

rien revolverét, sőt magára akasztotta az őrmester katonai érdemkeresztjét is, végül a féltve őrzött üres látcsőtokot, amelyben a tábornok szivarcsutkáit őrizte.

— Siess te lajhár, — ordította a Török.

Hopkins is a csónakba ugrott, végül Yvonne és azután elengedték a szorító kezek, megbillentünk... A Török egy hosszú léccel a kunyhó szélén állva, tolt bennünket a folyó sodra felé, mert evezni még nem lehetett. Végre nekilendült a csónak...

— Szerbusztok, — kiabálja a Török Szultán és a felszabadult hosszú léccel négy-ötször úgy vágta fejbe Tuskó Hopkinst, hogy csak úgy zengett a deszka.

— Csak látszat, — nyugtatta meg az üvöltő köpcöst. A következő pillanatban a folyó elkapta a csónakot.

3.

Alaposan megragadtuk az evezőt, hogy a szűk mederben veszettül csapkodó, rohanó Kongó ne penderítse ki a ladikunkat a folyó közepére.

Kiálló szirtekbe döfködtük kétoldalt az evezőt, hogy elkerüljük a hajótörést és a part felé irányítsuk a csónakot.

A telihold fényében, mint üvegtörmelék ragyogott a sok hirtelen feltünő pikkelyes fej, amint kibukkan és eltünik a kavargó örvénygyűrűk között.

A sziklák körül magasra felcsapódó tajtéktornyok jelezték, hogy ez a világ legzabolátlanabb folyója.

Az egyik evező homokzátonyba hatol és eltörik. A csónak megfordul a középpontja körül... Senki Alfonz evezője jobbra-balra csap, mint a villám, hogy a másik lapátot is pótolja.

— Végünk, — súgja Kvasztics.

Ha kisodródunk a folyó közepére... akkor ott vesztünk... De szerencsénk van. Nagyot zökken a csónak .. Megfeneklettünk.

— Zátony?

— Nem. A parton vagyunk. De most ellepi a dagály, — mondja Senki Alfonz. — Egy órán belül lefut alólunk a víz...

— Leviszi a csónakot...

— Feljebb toljuk.

Nekidől az evezőnek és benyomja a mederbe. A

csónak recseg... feljebb csúszik a homokpadra... még, még... Arányos, nyúlánk alakja kimagaslik a feszülő evezőn. Most megint olyan, mint valami óriási macska, mintha gummiból lenne minden izma, izülete. Nem feszül, hanem nyúlik az erőfeszítésben. Nem ismerek hozzá hasonló legényt, rajtam kívül...

Visszaül és mosolyogva Yvonne felé fordul.

— Hogy bírja eddig az utat?

— Idefelé rosszabb volt! A forró Szaharán át...

— Azt hiszem, visszafelé még forróbb lesz a Szahara, — felelte Alfonz és megtapogatta a zsebét, ahová a hatalmas lepecsételt borítékot tette. Várjuk az apályt. Kellemetlen, forró éjszaka volt. Az őserdő felől gazdátlannak látszó szempárok villantak meg a sötét háttérből és harsogott a víz.

Közben Kvasztics megismerkedett Levinnel.

— Engedje meg, nevem doktor Kvasztics Fedor. Zongoraművész.

— Örvendek. A zeneakadémiai doktorátust mindig nagyon értékeltem.

— Nem függ össze a két cím. A zenétől független az, hogy doktor vagyok. Egyetemet is végeztem.

— Mit végzett még, doktor úr?

— Kényszermunkát. Ne vegye megbántásnak, de ön elfelejtett bemutatkozni.

Levin csodálkozó mosollyal fordult felénk:

— Nem mondták neki, hogy én Levin vagyok?

Hopkins nyelt.

— Még nem mondtuk. Majd most, — felelte gorombán. És szárazon odaszólt Kvaszticsnak. — Ő Levin.

Meglepő dolog történt. Kvasztics egy pillanatra felugrott a csónakban.

— Ön Levin? Istenem! — kiáltotta mindkét kezét nyujtva. — Csakugyan Levin? Ez lehetséges?

Levin könnyes szemmel rázogatta a sápadt, morfinista orvos nagy, szeplős petyhüdt kezét.

— Igen! Igen! barátom! Én Levin vagyok.

— Oh! Milyen szerencse.

És megölelték egymást!

Megkövülten néztük a jelenetet. Kvasztics Fedor tudja a Levin-titkot? Hát ez mégsem elmebaj? Levin csakugyan volt valaha, valahol más is, mint ápolatlan és falánk?

— Oh, hogy önt itt kell látnom, — siránkozott

Kvasztics. — A nagy Levint, akiről annyit hallottam.

— Bizony barátom! — felelte Levin és sóhajtott.

— És mi juttatta ide?

— Cherchez la femme.

(Cherchez la femme, helyesebben: keresd a nőt. Egy „Lohengrin" című regényben fordul elő, ahol a lovag nőt keres magának, majd hattyú lesz és énekelnek. *A szerző.)*

— Sohasem hittem volna.

— Én sem, — sóhajtott Levin és meghatottan szorongatta az orvos kezét, — valamikor másképp indult a pályám.

— Kedves nővére Ruszcsukban lakik még ma is?

— Miféle nővér... Én árva gyerek vagyok.

— Tessék?... Maga nem volt a cári balett kosztűmtervezője?

Levin felsikoltott.

Azután eltaszította Kvasztics kezét. Ugy látszott, idegrohamot kap.

— Dehát... miféle Levin ön?

— Elég...! Éretlen tréfálkozásban leli örömét! Nem képes arra, hogy önérzetemben sértsen, mert alantas ösztöneiből fakad.

És nem szólt többé...

Az éjszakában lassan mult az idő. Egyre súlyosabb, légtelenebb forróság feszült a folyó fölé. Ködbe mosódott a holdvilágfény és a színezüst sugarak füstszerű, fénytelen sugárzással lappangtak az emelkedő páratömb között.

Izgalmas félórát töltöttünk a csónakban. Ha felfedezik a szökést, akkor nem menekülhetünk. Egérfogóban ülünk. A negyvenötfokos éjszakai hőségben dideregtünk. A csont, a tüdő, a gyomor fázik, az izületek hasogatnak és zúg a halánték...

— Hajtsa a vállamra a fejét és próbáljon aludni, — mondja Senki Alfonz és a leány szó nékül engedelmeskedik.

Ez talán az én jogom lenne, de itt a csónakban nem lehet most helyet cserélni. A visszavonuló víz hangosat csobban, Yvonne már félálomból felriad.

Senki Alfonz átkarolja és megveregeti a vállát. A lány újra ráhajtja a fejét és elalszik...

Lassan virrad. Szárazra kerül a hajó. A halotttehérré vált, mozdulatlan partot végig, ameddig csak a

szem ellát, krokodilok lepik be undok nyüzsgéssel.

4.

Elhatároztuk, hogy első napon olyan gyorsan megyünk, ahogyan csak lehetséges. Sajnos, Levin, de különösen a hatalmas, kövér Kvasztics, nem bírták az iramot. Viszont Yvonne nagyszerű lány. Büszke vagyok a vonzalmára. Ugy jön velünk egyenletes, gyors tempóban, hogy egy kiszolgált légionárius is megirigyelheti.

— Gyerekkorom óta sportolok, — mondta, amikor dícsértük. — Bárcsak szegény Francis is ilyen lett volna. De ő költő akart lenni.

— Az írás nehéz mesterség, — jegyeztem meg találóan, mint e foglalkozás nagyrahivatott ismerője. — Sok műveltséget, fáradtságot és tintát igényel.

Délben zápor zúdult ránk. Valósággal fájt a vastagsugarú felhőszakadás pacskolása és a harsogásban saját szavunkat nem hallottuk. De mentünk.

Levin mindenfelé elbukdácsolt, botlott, zuhant, mert a vízfüggönytől elvakultan fáknak, bozótnak ütköztünk. A poggyászban található egyetlen vízhatlan ponyvát Yvonnere terítettük és mi valamennyien áztunk a roppant zuhany alatt, amely túlharsogta a hangunkat.

— A mindenit, — lihegett Levin, — mikor szerelik fel a légionáriusokat esernyővel?

— Ha lehetséges is az ilyesmi, még mindig kérdéses, hogy a szökevény rabok és különösen civil tettestársaik számíthatnának-e erre a kedvezésre, — üvöltötte a víz morajját túlerőlködve Kvasztics.

— Önnel nem beszélek. Otromba kigúnyoló.

— Esküszöm, hogy nem tudom ki ön és legszebb napja lenne az életemnek, ha közölné!

— Elég! Távozzon mellőlem! Ne kényszerítsen arra, hogy ön miatt elhagyjam a dzsungelt!

— Csak szeretné, — jegyezte meg kedélyes ordítással Tuskó Hopkins.

Estére elértük az első folyókanyart. Az eső egy pillanat alatt elállt. Itt, a félelmetes ellentétek vidékén, mindent az átmenet hiánya tesz elviselhetetlenné. Alkony nélkül lesz este, mintha egyetlen gigászi lámpa húnyna ki az égen.

Egyetlen vízhatlan ponyvánkat leterítettük és a térképet tanulmányoztuk, összevetve a tábornok vázlatát a Török Szultán katonai térképével.

— Most körülbelül itt vagyunk, — mutatta Senki Alfonz.

— Észak felé néhány nap alatt elérjük a Szaharát.

— Kérdés, hogy Fort Lamyból üldöznek-e Itt van — mutatott a térképre Senki Alfonz. — Ha szerencsésen elkerüljük Fort Lamyt, akkor Namasz-Rumbánál pihenhetünk. Nincs helyőrség.

— Reméljük, hogy több vaj van az Igoriak fején, semhogy köröztessenek.

Levin ülve aludt. Kvasztics széles, fehér holdvilág arca közömbös és fáradt volt, mint mindig. Legfeljebb sóhajtott olykor, mert nélkülözte a morfint, amihez Winter tanár mellett ismét hozzájutott.

— Ha köröznek, — vélte Hopkins, — baj lesz.

— Akkor is sikerülni fog! — mondta bizakodóan Yvonne.

Senki Alfonz azonnal lelkes lett:

— Ugy van, akkor majd kifőzünk valamit.

— Két tojást, — motyogta Levin, aki a *főzés* szóra felriadt.

... Három óra pihenés után folytattuk az utat. Élelmünk volt annyi, hogy tíz napra beosztva, szűkösen elég legyen. Csak erővel is bírjuk. Délben elértük a hidat. Függő, köves anyag volt, korhadt és foszladozó háncskötél fonatokkal erősítették meg. Alatta, negyven méteres szakadék mélyén rohant a Kongó.

— Először Yvonne megy át. Csak egy ember lehet egyszerre a hídon...

Yvonne bátran elindult. A középről mosolyogva visszanézett. Azután áthaladt. A híd néhány fonata elszakadozott.

— Itt baj lesz! Ez nem bír ki ötünket — mondta Hopkins.

Most átment Levin, kissé rezgő térdekkel. Ahányszor a híd mozdult, a hajába markolt és felsikoltott. Szinte ritmikusan tette ezt.

Ő volt az első férfi, akit sikoltozni hallottam. Olyan ideges volt, mint több híres filmszínésznő. A híd fonott végei most nem hasadtak tovább. Ki tudja, hány éve nem járt ember ezen a vidéken és ezen a hídon.

— Gyerünk, — mondta Hopkins Kvaszticsnak.

— Csak menjetek. Én vagyok a legkövérebb és ha leszakad a híd, akkor szegény leány ott marad azzal a világhírű hülyével.

Ilyen fiú volt ez a hatalmas, petyhüdt Kvasztics, aki mint egykori hajóorvos, rovott multja előtt igazi úr lehetett. Egy úr, ha börtönviselt, akkor is úr marad, mert a börtön nem mossa el a nemeslelkűségét. *((Szemelvény a szerző személyes tapasztalataiból.)*

— Hát akkor először menj át te, — mondta Senki nekem.

— De...

— Csend! Neked Yvonne mellett a helyed.

Ebben igaza volt! Átmentem, egyenesen, gyorsan. Sajnos, láttam a híd közepéről, hogy ismét levált kissé az egyik csomórakötött háncsfonat a kavicsos part faláról...

Kibírja ez Tuskó Hopkinst, a Tanár urat és Senki Alfonzot.

Már jön a köpcös. Jól látja, hogy válik le a híd egyik fonala erős szakadással, de jön rendületlenül szuszogva, hetykén, félrecsapott kalappal. Mire átér, már csak öt-hat csomó tartja a hidat. És odaát vitatkoznak. Mit beszélnek annyit?... Yvonne mellettem áll, a karomat fogja és a túlsó partra mered.

Szent Isten!

Kvasztics jön! Senki Alfonz előreküldi! Ha leszakad a híd, három hét gyalogút, amíg találkozhat velünk egy újabb hídnál.

Feszült pillanatok. Mint valami szobor, a fák közül egy mozdulatlan antilopfej lesi az eseményeket távolról.

A hatalmas ember jön... Nyugodt és dölyfös járással... A hid szakad... Átjött, de csak két fonat csomóra kötött háncs tartja már a hidat.

Ezen nem juthat át ember.

— Várj! — kiáltottam át, — majd kitalálunk valamit és... Ne!

Ugrik... Hatalmas léptekkel, egy... kettő... három... Ez valami földöntúli súlytalan futás, ahogy rohan szökelve felénk.

Itt van! Átért!

Yvonne keze úgy szorítja a karomat, hogy a veszélyes pillanat dacára, boldogan dobban meg a szívem. Szeret!

Senki Alfonz épp, hogy elkapja, mert a lány megtántorodik...

— Yvonne... Nincs semmi baj, — mondja nevetve. — És tessék erőt venni magán. Ez jó jel volt. Velünk a szerencse

— De erről majd máskor beszélgetünk, — vág bele szokott durvasággal Tuskó Hopkins, — szeretnék már Marokkóban lenni...

5.

Tovább megyünk a dzsungel belseje felé, háttal a folyónak, amerre az iránytű pontosan északot jelez. Senki Alfonz és Yvonne messze előre mennek. Mi kissé hátramaradunk.

— Azt hiszem, még nem üldöznek, — mondja Kvasztics és az elhagyott folyó felé néz.

Tuskó Hopkins a bőrtokba nyúl. Ettől természetesen semmiféle veszély nem választhatta el. Kivesz egy messzelátót belőle. Mi ez?!

— Megtekintem azonnal, — mondja. — Ugyanis amíg a Török nekivetkőzött, hogy Potriennel a csónakot hozza, elloptam a tokját látcsövestől és otthagytam neki az enyémet. Ezzel tartoztam a szivarokért!

És a szeméhez emeli, de azonnal vigyorog.

— Ilyen hencegő pasas! Nincs üveg a látcsőben. Pléhdarabokkal fedte le a nyílást. Az csillogott messziről, ha a szeméhez vette.

— Elloptad a Török messzelátóját? — kérdeztem.

— Csak látszatot keltettem.

— Micsoda?

— Azt a látszatot keltettem benne, hogy az otthagyott üres bőrtokom az övé. Igy sikerült kicserélnem és enyém lett a látcső. Neki maradt a sok szivarvég.

Mennyi látszat-ügy volt ebben a kalandban!

Este Yvonne lázas lett. Hasonlóan Levin és én. Dideregtünk kinin nélkül. Mert azt nem bírt szerezni a Török. Lehetetlen volt a helyzetünk.

Én azért mentem és Yvonnet egy rögtönzött ponyvából készülth ordágyon Tuskó és Senki Alfonz vitték, ha végkép kifáradt, de Levin mindent elejtett, bukdácsolt, énekelt és állandóan egy zászlóalj kuktának vezényelt a trópusi láz önkívületében.

— Vigyázz!... Tepait elő! Pulykát tölts!

Kvaszticsot bíztuk meg Levin állandó hurcolásával, ha végkép nem bírt talpraállni. Mert itt aztán nem volt megállás! Ha a dzsungelben elfogy az élelem, akkor harangoztak mindannyiunknak. Tüskén, bokron át, a földön vonszoltuk Levint egy-egy bokájánál fogva, amikor Kvasztics kifáradt, ketten. Közben pogygyászt is cipeltünk, de mindegy! Csak előre mindig, a légió jelszavával, ami őserdőben és sivatagban az örök direkció:

„*Marchez ou crevez!*"...

Menni, vagy meghalni.

Amikor beljebb értünk a sűrűbe, kezdődött a kézitusa a dzsungel tüskéivel, iszalagjaival, vastag kúszó rotangokkal, a toronymagas, torz, elefántvastagságú törzsek alján. Örökös félhomályban, ahová sohasem süt a nap és minden növény kacskaringós, lidérc-nyomásszerű alakzatokban nő, fojtogatja egymást a dzsungel özönlő flórája összeszövődve és a megölt ellenfél elsárguló testén végigfut a magas felé, ahol a fényt sejti.

A süppedő, átható szagú erdőalja titokzatos rovarokkal, csúszómászókkal van teli. Verjük, vágjuk az indát, bokrot, összehajló ágakat, hárman, mert ehhez Kvasztics is gyenge. Ehhez még egy átlag jó erőben lévő légionárius sem elég, csak három ilyen, mint mi.

És ha kivágtuk, véres bőrrel, halálos erőfeszítéssel az utat, akkor hurcoljuk magunkkal a többit. Levin már nem szól. Sárga arcán két vörös folt, mint odahullott nagy festékpettyek. Piszkos, ősz haja a homlokán át sötét szemgödrére hullik és csak liheg.

Egy tisztáson, ahol megpihenünk, Kvasztics a bokáját nézi Levinnek. Duzzadt kissé.

— Ez szívgyöngeség, — mondja az orvos. — Azt hiszem, nem bírja már.

Hogy jön a szív a bokához? Részeg ez a Kvasztics?

— Akkor táborozzunk, — mondja Senki.

— És... mi lesz velünk, ha elfogy az élelem? — kérdezi Tuskó.

— Mit tudom én? Itt hagyjuk tán meghalni, mint egy kutyát? Velünk volt.

— Hm... Igazad van.

— Nem kell soká táborozni, — mondja csendesen a Tanár úr és tapogatja Levin pulzusát.

— Mi van?

— Agonia. Praemortális állapot. Szóval elkészült.

Yvonne távolabb fekszik a sátorlapon dideregve. Hopkinst valami ismeretlen rovar megcsípte és most egy nagy, kék csomó gyülik a tarkóján.

Senki Alfonz lehúzza Yvonne csizmáját és a lábát maszírozza. Körüttünk nyomasztóan szűkre szorul a dzsungel sötét, félelmesen sűrű alja. Néma, mozdulatlan, titokzatosan sűrű...

— Végy... egy deka... vajat... — suttogja Levin és nyögve sóhajt. — Én... Istenem... A nagy Levin... most az egyszer jól... megégette a nyelvét!... Nna! Köszönöm!...

Szinte értelmesen néz körül csillogóan fényes, vizionáló szemével és keserűen nevet.

— Mi van... cimbora, — mondom keserű torokkal.

— Uram! Most nincs semmi... A nagy Levin... megeszi, amit főzött... Pfúj... de kozmás egy élet volt... És Uram Istenem... Desszertnek.., ezt az elátkozott Kongó... földet... szervírozták...,

Visszahanyatlik és hörög. Megitatjuk. A szűkös vízadagot most nem mérecskéljük. Iszik, amennyit akar. Még a nyakán is lecsurog.

Azért mégis furcsán ülünk, még Hopkins is... No nézd csak... a bogaras, vén Levin annyira a szívéhez nőtt az embernek. Miért?

Velünk volt... Nagy szó az itt kérem, ha valakire elmondják, hogy: „Velünk volt...“ Benne van minden...

Nagyon magasan, a mesebelien óriás fakoronák felett, ritkás rész lehet, mert most egy csillag kandikál le, mintegy feleletül a nyomasztó aggodalmakra, hogy íme, ilyen magas, fényes és örökké egyforma tünemények is vannak felettünk, amilyen a csillag! A csillagok bizonyára valami jó megoldást, boldog, végső meglepetést tartogatnak, ha az élet igen céltalan, szomorú, sivár és főként már fogyóban van.

Kvasztics felhúzza Levin szemhéjját. Odavilágít a zseblámpával és egy rejtélyes szót mormol.

— Methastasis... — és hozzá teszi a másik szaknyelven is. — Kialszik a mécsese...

Hajnalban eltemettük, a Kongó mellett, az őserdőben Levint. A híres, nagy Levint. És most úgy látszik,

sírba vitte a titkát, amit gőgös mosollyal, egy főherceg sértett önérzetével őrzött meg, ha érdeklődtünk.

6.

Fort Lamy már nem lehetett messze. És igyekeztünk nagy ívben elkerülni az erődöt. Pedig fogytán minden és Yvonne állandóan lázas. Én is didergek a dzsungel nyomasztó hőségében.

— A leányt Fort Lamyba kell szállítani — mondja nekem Senki Alfonz.

— Én is azt hiszem...

— Kvasztics! Maga szintén nehezen bírja. Vigye el a leányt Fort Lamyba, jelentkezzen önként.

— Miért kell engem mindig bezárni?

— Nem lesz baja. Ez egy tábornok leánya, — mondom. — Yvonne, Monte-Duron tábornok leánya.

— Mit mesélsz? — kérdezi Senki. — Mi az a Monte?

— Ha a tábornok apját ilyen néven dobták a tengerbe, akkor őt is így hívják.

— Micsoda hülyeség ez?

Most Tuskó Hopkins is kitört.

— Én is úgy tudom! Te beszéltél erről, amikor a tábornokot majdnem a vízbe dobtátok egy zsákban.

Senki Alfonz ránknéz, azután nem szól semmit. Ugylátszik, ő is belátja, hogy igazunk van. Csak szeret vitatkozni és oktatni.

— Maga meg akarta ölni a tábornokot? — érdeklődik Kvasztics.

Senki Alfonz érthetetlen okból kifolyólag ordítani kezd:

— Ha nem hagyjátok abba nyomban ezt az ostobaságot, akkor fejbeütök valakit.

— Te mondtad, — üvölt vissza Tuskó Hopkins. — Ne nézz hülyének mindenkit!

Senki szó nélkül otthagy bennünket. Persze, most kínos neki az eset.

A leányt felváltva visszük ketten. Nem gyengült le nagyon, csak lázas. Ha kininünk lenne, akár folytathatná is az utat velünk. De így nagyon elerőtlenedik a láztól. Vágjuk a dzsungelt, visszük a leányt és támogatjuk Kvasztics-ot. Meddig bírjuk ilyen hitvány felszereléssel?

— Állj! — kiáltja Senki Alfonz. Az indának feszülő kések lehanyatlanak. — Emberek.

A csoda! Emberek, itt a vadonban? De ennek a Senki Alfonznak a szeme és a füle igen finom műszer.

— Várjatok, — mondja és már hasrabukva, elkúszik a folyondárok alagútja alatt. Elmúlik jó tíz perc. Yvonne látta a jelenetet Szólni is akart, de ez a Senki Alfonz olyan gyors, mint a mókus, vagy inkább, mint a leopárd. Most a lány mellkasára szorítja a kezét, mintha a szívdobogását fojtaná le és abba az irányba néz, amerre Senki Alfonz eltünt... Végre egy zörrenés... Előtünik újra a spanyol.

— Katonák táboroznak itt... Egy műszaki osztag gyakorlatozik. Négy sátorral vannak.

— Na és?

— Odaviszi Kvasztics Yvonnet.

— Nem megyek, — mondja a leány.

— Nincs ellentmondás kérem! Itt én vagyok a főnök. Első a levél.

Yvonne elmosolyodik.

— Téved. A levél már jó helyen van.

Senki Alfonz a zsebéhez kapott és előhúzta a pecsétes borítékot.

— Itt van!

— Az nem a jelentés. Mialatt maguk útra készülődtek, Monsieur Boulanger megsúgta nekem, hogy az igazi borítékot ő vette magához.

Dermedten összenéztünk.

7.

— Azt mondta, — folytatta Yvonne és mi döbbenten ültünk, — hogy ő este a kis anyagszállító vonattal szökik és a Kongó halászkikötőjéből hét nap alatt Matadiban van. De magukkal nem akar vitatkozni. Ha akarja az apám, elviszi a levelet, de csak akkor, ha becsület szavunkat adjuk, hogy maguknak nem szólunk. Én három napra tettem ígéretet. Most már megmondhatom.

Senki Alfonz felbontotta a borítékot.

A Levin tanítványai által nyomtatott szakácskönyv hullott ki belőle és egy levél.

„Ketfess Fijugg.

Én dippennneteg nem! pisszom. Sem nem sengibben sem nem pissszok. Márrr eggyszer nem hall. Gaddatokk Rám. Di erőszakkossog vagyttog. Tsüllögg. Assz

a be. kébszellt hüjje ecccer máár. Egy fontos írást. ki. Áttod 1. Hölty pozorgánnak. Eszérrt én visszem a tá. Borrnokbejelentéss? ét. Vassút assz bisztosapp mindd. dudaj. Este. Ha a 100-ados és a ½ szemmüs alsszig. Én bucclog. Vasúttal. Iborfággányon. Sokx-encsét negteggis.

Kiválló disztelettel:
Jól gittóltam velleteg.“

Ugy ültünk, mintha fejbeütöttek volna.

— Kár volt titkolni. Én is helyeseltem volna, — mondta Senki Alfonz. — Ha elmondja a Török, hogy mit akar. Az ő útja gyorsabb és biztosabb.

Yvonne szeme felragyogott.

— Boldog vagyok, hogy nem haragusznak.

Ez túlzás, mert Tuskó Hopkins úgy rágott egy pálmahajtást, mintha a Török Szultán nyaka lenne.

Yvonne hízelegve megcirógatta züllött és köpcös társunk gondozatlan állát.

— Nézze... nem volt már idő újabb vitára... Aranyos Hopkins, maguk nem a levelet viszik. Sokkal nagyobb dolgot művelnek... A három testőr feltámadt, hogy odaálljon önzetlenül egy gyenge, szerencsétlen nő mellé.

Hopkins a símogatás következtében vörös lett, pislogott és törülgette a verejtéket a homlokáról.

— Hiszen — mondta, — nem is azért, de ez a Török, ez... mindig valami homályos úton jár... ennek mindig valami extra jut.. az eszébe...

És köhögni kezdett, mert véletlenül lenyelt egy darab pálmát.

— Ha így áll az ügy, — mondta Senki Alfonz, — azt is bevallhatom, hogy nem sok remény volt rá, elve eljutni a levéllel a rendeltetési helyre.

— Ez biztos, — mondta Hopkins. — Ezt én is tudtam.

— Tehát, miután a levél nincs nálunk, most valamennyien jelentkezünk a katonáknál és megvárjuk, hogy mit hoz a sorsunk. Azt hiszem, nincs mitől tartani, különösen, ha a Török Szultán símán továbbítja a tábornok jelentését.

— Magam is így látom, — helyeseltem rövid, de érett megfontolás után.

— De engem ne áruljanak el, — mondta Yvonne.

— Duron tábornok leánya nem szeretné, ha társadalmi köreiben híre menne, hogy négy férfivel járta a dzsungelt. Mert csak én tudom, hogy a három nemes testőr volt körülöttem és egy lovagtársunk.

Lovagtársunk éppen aludt és kerek feje a mellére csüngve, lengett jobbra-balra. Elindultunk kissé kedvetlenül. A tisztás felé ritkultak a fák, símán mehettünk. Egyszer csak Hopkins oldalba bökött:

— Te érted ezt a dolgot a három testes őrrel? — kérdezte halkan.

— Hm... az úgy van, — dühös lettem. — Te nagyon műveletlen vagy, Tuskó! Az ilyet tudni kell.

— Ezt a trükköt szegény Levintől tanultad.

— Azt hiszed, nem tudom?

— Azt.

— Hát jó. A Három Testőr egy színdarabban fordul elő, ami arról szól, hogy egy nemes hölgy atyját bezárják és három jó házból való altiszt összead a zsoldjából kosztra és lakásravalót, amíg az öreget jó magaviselete miatt a letöltött büntetés kétharmada után, feltételesen szabadlábra helyezik, de minden héten jelentkeznie kell a rendőrségen... Ezt a színdarabot azonban te nem ismered.

— Ezt? — mondta gúnyosan. — Ezt együtt játszottuk! De mi van a gyémánttal, amit elhoztak Londonból, meg a zsebórákkal?

— Az a főtárgyalás-jelenetben van, amikor az atyja elé kiteszik a bűnjeleket. Ezt tudnod kellene.

Rövidesen egész közelről hallottuk a hangokat, azután egy poszt lépett elő.

— Halt! Qui va la!

Öt perc mulva ott álltunk az egyik sátorban. Műszakiak gyakorlatoztak itt, két tiszt volt egy kis osztaggal. Huzalokat szereltek a tisztáson és egyik pálmáról a másikra telefonáltak egymásnak.

A tiszt közömbösen fogadott bennünket. Szökevények Igoriból. Szegények. Szép kis útjuk lehetett. Körözésről nem tud, pedig ő a rádiós tiszt. Csak Yvonne lepte meg nagyon.

— A hölgy? Hogy került hozzátok?

— Eltünt öcsém után mentem, aki Igoriban volt fogoly.

— Ugy?... Ön természetesen nem fogoly. Parancsol teát? Fáradjon... a sátramba.. .

— Szeretnék a barátaimmal lenni, amíg lehet...

— Ugy?... Na mindegy... Reggelre itt lesz értük az őrjárat, addig velük lehet... Én nem akarom büntetni őket... Ugyis sok bajuk lesz.

Nem hittük volna, hogy így ér véget az expedíciónk. Egy kis sátorba kerültünk és posztot állítottak a bejárathoz. Kaptunk kinint, teát, még cigarettát is... De igen szomorúan üldögéltünk.

Valamelyik fáról egy recsegő hang hallatszott.

— Halló!... Halló!... Műszaki kiképzőcsoport, Jerome tizedes... Simon adjutant megbízásából!... Szökevények jelentkeztek Igoriból. Őrizetbe vettük őket. Három katona, egy polgári személy és egy leány... Simon adjutant... Őrjáratot kérünk... Igen...

Jól tudtuk, hogy legkésőbb hajnalra itt az őrjárat.

— És ha... a Török Szultánt üldözik Igoriból? — kérdeztem.

— Nem mehetnek vonattal utána, mert az egyetlen kisvasúton ő szökik. Biztos útja van.

— És ha... sürgönyöznek? És kikutatják? Akkor a tábornok jelentése elveszett!

Yvonne mosolygott.

— Az ravasz fickó. Jól eldugta az írást. A látcsövébe tette és ott lóg a bőrtokban az oldalán! Két csillogó bádogdarabbal zárta el a látcső nyílást.

KILENCEDIK FEJEZET.

1.

Képzelhetik.

Tuskó Hopkins csuklani kezdett és minden csuklás után úgy kimeresztette a szemét, mintha belülről telifújnák levegővel.

Előttem elsötétedett a világ.

— Mi van magukkal? — kérdezte Yvonne ijedten.

Nem! A zörgő, suttogó, rekedt hang, amelyik megszólalt, nem Tuskóé volt. Csak az ő szájából jött.

— Az írás... — hápogta. — Nálam van!

Akkor már valamennyien talpon voltunk. Yvonne falfehér lett. Senki Alfonz szokása szerint nyugodt volt.

— Üljünk le szépen. Reggelig van időnk. Hopkins végy erőt magadon és mondj el mindent.

Figyelmesen hallgatta a történetet a látszat-távcsővel és az üveg helyett beillesztett fémdarabokkal...

— És... megnézted már?

— Nem...

Remegő ujjakkal szedte ki a távcsövet. Talán mégsem?!

Egy drámai perc...

Azután ott feküdt előttünk a levél, a tábornok jelentése!

Nagy csend volt.

Ha megsemmisítjük, akkor a bűnösök tovább folytathatják azt a bizonyos szörnyűséget. Ha megtalálják nálunk, akkor illetéktelenek kezébe kerül egy fontos államtitok és nem teljesítettük a parancsot.

Yvonne a kezeit tördelte.

— Én vagyok az oka...

— Ugyan kérem... — nyugtatta meg Senki Alfonz. — Nincs még baj. Reggelig három ilyen fickó, mint mi, sokat tehet... Csináltunk mi már nagyobb hecceket, úgy-e fiúk?

Akárhogy is van, ez az ember tud lelket önteni a társaiba. Kissé visszatért a remény. Hopkins arca már újra emberi lett, amennyire általában az volt...

— Kérdés, hogy egy embert fejbe tudunk-e ütni úgy, hogy egy mukkot se szóljon, — mondta suttogva Senki Alfonz.

Hopkins idegesen vállat vont.

— Miféle gyerekségeket beszélsz? Ugy ütök fejbe bárkit, ahogy parancsolod.

— Helyes... Yvonne, ön katona leánya. Csak akkor érhetünk célt, ha nem válogatunk az eszközökben.

— Bízhat bennem... Nem leszek gyenge...

A sátor hasítékán keresztül láttuk, hogy sötét van. A katonák régen vacsoráztak már és mélyen alszanak a fárasztó gyakorlat után.

— Bajtárs, — szólt ki Senki Alfonz az őrnek, — ez a szegény leány itt nagyon rosszul van...

Nagybajuszú, szuronyos-puskás katona lépett be.

— Mi kell?

Senki torkonragadta. Az aránylag kis fehér kéz egy pillanat alatt úgy tapadt a katona nyakára, hogy pisszenni sem tudott. Nyomban bíborszínű lett, a fegyveréhez kapott... De Hopkins revolverének agya máris koppant a fején.

Lehanyatlott.

Kvasztics felriadt álmából, meglátta az újult őrt és körülnézett fáradtan.

— Csak menjetek nyugodtan... — mondta. — az őrt megvizsgálom és ellátom kötéssel.

— Az nem elég, — súgta Tuskó, — a száját is tömje be, ha már ápolás alá veszi.

Senki Alfonz magára kapta a katona puskáját, derékszíját és sapkáját, azután a sátor elé lépett, hogy az őr árnya ott legyen, ha esetleg kinéz valaki.

Hopkins és én már tudtunk mindent. Kicsúsztunk hason a sátorból. Sötét. Valahol a közös sátor végén lámpa ég, előtte gúlában a fegyverek.

Néha egy fel-alá járó poszt árnya látszik. Senki Alfonz sziszegve mondja:

— Ha leütöm az őrt, a gúlákba rakott puskákhoz... azonnal!

És elindul az őr felé. Ez látja az árnyat, azt hiszi, hogy a másik őr... Odébbsétál. Senki mögéje ér és szabályosan lecsap a puskatus... Nyögés, zuhanás...

Máris felrugjuk a fegyvergúlát és ott állunk hárman, szuronyos puskával a kézben... Csend. A katonák a sátorban nem ébredtek fel nehéz álmukból. Legalább tizennégyen vannak. De fegyvertelenül. És mi puskával.

— Most figyelj! Nem kímélhetünk senkit, de lehetőleg ne haljon meg egy sem. Azért, ahol egy fejet látsz... üss rá!

— Mit akarsz?

— Ezt!

Két nyisszentés! Elvágta a sátor merevítő köteleit...! A hatalmas ponyva lezuhan az alvókra és Senki elfut.

Hová?

Nincs idő tünődni, mert az álmukból felriadó katonák vakon vergődnek, itt is, ott is kidudorodik a ponyva alól egy fej.

És ahol kidudorodik, oda lecsapunk a puskaaggyal, Hopkins vagy én. Az óriási ponyva a pánikban egyre jobban köréjük csavarodik... Ketten kigurulnak alóla... Egy rúgás... egy csapás... legalább nyolc embert ütöttünk le. Egy altiszt kicsúszik, pisztollyal a kezében vaktába lő, de máris eszméletlenné teszi a puskaagy...

Most már hárman is kiszabadulnak és ott a negyedik rohamkéssel... Kettőt elintéz a puska agya, az egyik rámveti magát és felborulunk, ezt oldalról Senki Alfonz fejbecsapja... Hopkins egy jelzőpóznával lekaszál még kettőt és...

— Elfogytak... — lihegi a köpcös.

Tizenhat ájult, vagy harcképtelen katona feküdt a földön tíz perc mulva. Ez a trükk a ponyvával zseniális volt. Az ellenfél kétharmad részét úgy ütöttük le, hogy biztonságban voltunk.

Mindössze egyetlen lövés dörrent, az altiszt adta le az imént.

Senki Alfonz egy összekötözött tisztre mutat. A földön fekszik.

— Elmentem a hadnagyért, az külön sátorban aludt.

Ez mindenre gondol!

— Gyorsan csomagoljatok fel vizet, élelmet és amit lehet. Öt öszvér is van.

Most már elsőrangú felszereléssel mehetünk tovább. Van kinin is bőven, élelmiszer és teherhordó állatok, kötszer, függőágy, sátor és minden, amit a legjobban felszerelt gyarmati hadsereg egy osztaga magával visz az őserdőbe.

— A maradékot semmisítsétek meg, hogy az üldözőknek vissza kelljen menniök az erődbe felszerelésért. Ez huszonnégy órai egérút.

Siettünk. Felcsomagoltunk mindent, ami kellett.

— A kábelt és a huzalt ne dobd ki, — mondta Hopkins, amikor az egyik öszvérről le akarom csatolni a szerszámtáskát. — Azt el lehet adni, ha északabbra jutunk. Nincs pénzünk.

Ez igaz. A táskát tehát dróttal, szögecsekkel, fejhallgatókkal, szerszámokkal meghagytuk, mert Hopkins reméli, hogy értékesíthetjük.

Yvonne jött rémült arccal, alig bírt szólni és egész testében remegett.

— Mi az? Mi történt?

— Kvasztics... — hebegi fogvacogva.

A sátorhoz mentünk. Ott ült a „Tanár úr", ahogy aludt, mellére lógó fejjel, egy nagy vörös folttal az inge baloldalán...

Holtan!

Az altiszt egyetlen lövése az alvó Kvaszticsot ta-

lálta. Pont szíven. A hatalmas, ősz, előkelő „Tanár"-hoz méltó úri halál volt ez, amelyről az alvó nem is álmodott egy másodperccel előbb, amikor kilőtték az ostoba golyót.

Vagy nagyon is okos golyó volt, amelyik ezt a jobbsorsra született embert álmában és gyorsan átsegítette egy egészen más világba, amely esetleg jobb is, mint a miénk?

Ki tudja ezt?...

— Bolond egy... dolog... — mondtam nagyon szomorúan, mert ezt a finom embert... ezt szerettem. És a többiek is azt hiszem. Egyet s mást végigcsinált velünk és mindig csendes volt, mindig nyugodt és jómodorú.

— Eltemetjük, — mondta Senki Alfonz.

És hiába volt élet-halálról szó, hiába tudtuk, hogy menetel már Fort-Lamyból az őrjárat; szépen eltemettük Kvaszticsot, csak úgy, ahogy Levint. Egy kicsit álltunk ott csendben, amíg Yvonne imádkozott. Lehet, hogy mi is mormogtunk valamit és Hopkins tömpe, vörös orrán megrándult a bőr, mintha viszketne...

Megint elhagyott bennünket egy ember, aki hozzánk tartozott.

Velünk volt!

2.

Mivel rendszeresen szedtünk kinint és Yvonne az egyik öszvérre ült, gyorsabban, jobb kedéllyel folytattuk az utat. Igyekeztünk az időt kihasználni, amíg az erődből érkező őrjáratnak vissza kell menni élelemért. Ez az üldözés amúgy sem aggasztott bennünket. Kis csapatot nem küldhetnek a fegyveres szökevények után.

De a rádió elébünk vághat! És a hadsereggel fogócskát játszani a Szaharában nem bíztat sok kilátással.

Azért csak előre! Lesz, ami lesz!

Több, mint két hete, hogy úton voltunk. Ujabb tíz nap mulva kibukkantunk az erdőből és megpillantottuk távolról az első dombhullámot.

A Szahara! Most jön a sivatagi út, a küldetés lehetetlenebbik része.

— Hogy fogunk átjutni szerinted a Szaharán Oránig? — kérdezte Hopkins.

— Mit tudom én? — felelte Senki Alfonz.

— Nem is gondolkoztál a dolgon?

— Öregem, ha mi nagyon gondolkoznánk azon, hogy mit lehet tenni és mit nem, akkor most nyakkendővel kereskedhetnénk valami nagyvárosban és nem lenne becsületrendünk.

Ebben sok igazság volt. Yvonne mosolyogva fordult felénk:

— A Három Testőr nem gondolkozik.

Megint kezdi!

— Kérem, mademoiselle, nem mondaná meg, hogy mi van ezzel a három fegyőrrel, akiket időnként felemlít? — kérdezte idegesen Hopkins.

— Egy világhírű regény hősei, akik életüket kockáztatták egy hölgyért. Olyan emberek lehettek, mint maguk.

— Hol voltak bezárva?

— Nem zárták be őket, hanem nagy kitüntetést kaptak.

— És mindenki énekelt, — fejeztem be az írók szokása szerint a történetet. — Én ilyesmiben jártas vagyok.

— Te egy hülye vagy, — vélte Hopkins, azután Yvonnehoz fordult: — és a gyémánt, a zsebórák, meg az ezüsttálcák ügyét, amit Londonból hoztak, eltussolták?

— Ugyan, hagyjátok már abba! — mondta dühösen Senki Alfonz.

Ennek nem tetszik, hogy más ember is művelt.

Az őserdő szélén, de a fák védelme alatt tábort ütöttünk. Távolról feltünt Namasz-Rumba oázis néhány árva pálmája és hitvány sárkunyhója.

— Meg kell kísérelni, hogy bemenjünk az oázisba, mert teve nélkül nem jutunk messzire a Szaharában, — mondta Senki Alfonz.

— Valamelyikünk előre megy, — ajánlottam. — Ha valami baj van, a többi még mindig menekülhet.

— Én megyek előre, — mondta Senki.

— Ezt kikérem magamnak! — üvöltötte Hopkins. — Itt ne játszunk fővezéresdit! Ne képzeld olyan úrnak magadat, hogy csak egyszerűen előre mész!

— Hát mit akarsz?

— Húzzunk sorsot, — és elővett egy pénzdarabot, — az megy, aki kettővel szemben veszít. — És feldobta.

— Fej! — mondta Senki és nyert.

Hopkins újra dobott. Én is nyertem. A köpcös szó nélkül eloldotta az öszvért, amelyen a huzalok zörögtek és felült rá.

— Figyeljétek azt a sárga, hegyes tetejű házat az oázis végében. Ha ott megállok és intek, akkor jöhet az egyiktek, nincs veszély.

Hopkins elkocogott a szamáron. Idegesen hallgattunk sokáig... Már csak ketten voltunk. Vagy nem lesz baj a köpcössel?

Eltelt egy félóra... A sárga, hegyestetejű háznál semmi...

— Baj van, — jegyzi meg Senki, kissé halk hangon.

Yvonne a zsebkendőjét tépte a fogával.

— Ha egy óra múlva sem jön elő, akkor nagy ívben elkerüljük az oázist, — mondja a spanyol.

— Itt hagyjuk Tuskót? — kérdeztem elhülten, mert ilyesmit Senki Alfonzról tételeztem fel a legkevésbé.

— Igen! Ha kell, engem is itthagyunk és Yvonnet is. Ha remény van rá, hogy egyikünk élve eljuttatja a levelet a vezérkarhoz, akkor ez az egy teljesíti a parancsot, a többiek élete árán is. Vagy más a véleményed?

Megint csak igaza van. Lassan eltelt az óra.

— Készülődni, — mondta Senki és felállt. Az arca igen komor volt, de habozás nem látszott rajta. Csak a szája remegett meg néha.

Elkerüljük az oázist és szegény Hopkinst sorsára hagyjuk.

Ej, ez keserves élmény, talán a legkeservesebb mindazok között, amelyeket a világ minden táján megértem. Mert mije van a magunkfajta embernek más az életében, mint egy-egy igazi jó cimborája...?

Hát van ilyen, hogy elhagyjuk örökre a goromba köpcöst?...

Nehezen emelkedik a mellkasom, mialatt felteszem a nyerget az öszvérre... Senki a sátorlapot szereli és merően néz le a kötélre. A szája körül vértelen, halvány a bőr. Azután odajön hozzám, a vállamra tesz az egyik kezét. Nézzük egymást.

— Így van öregem, — mondja rekedten. — Vállaltuk. Holnap te következel, vagy én...

— Igazad van.

Megszorítjuk egymás kezét.

— Oda... Odanézzenek! — kiáltja Yvonne. Aztán Senki Alfonz is felkiált...

...A Szahara sárga izzásában a hegyestetejű vályogkunyhó mögött tömzsi alak jelent meg és integet egy vödörrel.

TIZEDIK FEJEZET.

1.

Namasz-Rumbában aznap különös események játszódtak le. Még ötven év mulva is remegett a törzs elöljárójának a szakálla, ha elmondta egy-egy átutazó csodadoktornak vagy rablóvezérnek.

Tíz óra felé egy goromba, köpcös légionárius érkezett öszvéren, mindenféle szerszámmal a nyeregtáskájában.

Baluz, az oázis elöljárója, éppen hálószobájában pihent. Vagyonos ember volt, amit a vak is láthatott, mert fekhelye mellett egy kérődző tevén kívül két kecske, több kakas és egy kos tartózkodott. Nem csekély mintagazdaság errefelé.

Koradélelőtt egy reszkető tevehajcsár rohant be.

— Baluz! Vége Namasz-Rumbának! Oda az oázis! Egy rumi katona eljött és megöli a pálmákat.

Baluz felugrott és a riadt állatok hangzavarától kísérve, rohan a szörnytett színhelyére.

Amit ott látott, attól kishíjján meghalt... Allah nagy és olykor gonosz csodákat művel. Az egyik pálma tetején kövér katona ül, mint valami ruhás majom, két fekete gömb lóg a fülére egy vaskarikáról. A pálma törzsébe nagy szögeket vert, óh átkozott legyen! És a finom hajtásokat drótokkal görbítette, törte, keresztül-kasul. A pálma koronája csupa huzal és a másik pálmán ugyancsak szög és drót és fehér holmi, ami a fába szúrva feszíti a drótot...

A majmok remegve átkarolják egymást az egyik közeli fán, ijedten figyelik az eseményt és az oázis döbbent lakossága szájtátva áll.

— Uram! — kiáltja az elöljáró, de a köpcös rumi int, hogy hallgasson és a nyaka alól egy kis fekete tölcsért húz a szájához:

— Halló! Halló!... — kiabálja. — Itt rádió Na-

masz-Rumba és a mellékállomások. Bemondjuk a lóverseny eredményeket, utána a londoni Savoy Hotel uszodájából hanglemezeket közvetítünk szerény jutalék fejében. Ismétlem: tizenegyóra húsz perc.

...A lakosság ekkor arcraborult és imádkozott. Baluz felszólt a fára:

— Mit művelsz itt, katona úr?

— Te vagy a törzs feje? — kérdezi gorombán.

— Ez nem törzs, uram...

— És nem fej, — mondja beleegyezően. — Ide hallgas! Azt a datolyapálmát ott ki kell vágni! Egy antennát állítunk fel helyébe.

— Uram...

— Csend! — felveszi a hallgatót és figyel. — Halló! Az összeköttetést felszereltem... Hopkins műszaki beszél a kettes pálma tetején... Tíz perc mulva közlöm őrnagy úrral, hogy hová küldjék az osztagot... Egy erdei megfigyelő van a közelben... Igenis...

Közben Baluz a csendőrökhöz szaladt Kettő volt itt az arab goumierek testületéből, e pillanatban mezítelenek és alszanak.

— Uraim! Ébredjetek! Rumi katona jött és öli a pálmákat.

A káplár figyelmesen meghallgatta.

— Te bolond Baluz! Ez a sivatagban gyakorlatozó csapatok rádiósa. Most ide is szerelnek vonalat és Namasz-Rumbának lesz rádiója.

— De uram, a rádión nem terem datolya, nem ad árnyat. Nekünk jobb a pálma.

— Hiába mondod, mert ez olyan, mint az oltás. Ha nem hagyjátok csinálni, akkor sok katona jön és mindenkit megvernek.

— Végünk van...

— Ezt akkor is mondtátok, amikor mindenkiből kiszivattyúztak egy kis üveggel vért. Most felöltözök és odamegyek, de észnél legyetek, mert nem jó, amikor egy katona helyett ötven jön és gépfegyvert is hoznak.

Baluz rohant a fához. A nép közben elszéledt és néhány hegyes karóval tért vissza. A katona kis szögeket vett ki az ajkai közül és a fába verte, közben dúdolt.

— Mindenki takarodjon a kunyhóba, — ordította Baluz. — Ne merjétek a katona urat bántani, mert akkor gépfegyverrel jönnek.

— És ágyúval, — jegyezte meg mosolyogva a köpcös. — Itt áll két hadosztály az őserdőben.

A lakosság eltisztult.

A katona fütyürészve lejött a fáról, a legszebb pálmához ment, szakértelemmel végignézte a törzset, azután elővett a zsebéből egy félméteres vaséket és a kéregre illesztette.

— Uram, — nyöszörögte Baluz, — miért éppen Namasz-Rumbában csinálnak a pálmákból rádiófát?

— Mert az őrvezető egy disznó. Sumbi oázisnál kellett volna szerelni, de azok megvesztegették az őrvezetőt, pénzt adtak, ennivalót és tevéket, hogy gyorsan tovább jusson. Mert van ilyen aljas, megvesztegethető ember is...

— És... téged... uram, nem lehet megvesztegetni...?

A köpcös szeme villant egyet és szembefordult Baluzzal.

— Azt próbáld meg!!

— É... én nem tettem még ilyent...

— Mindegy. Azért csak próbáld meg. Menni fog. És ment. Volt némi készpénz is itt, ennivaló, teve...

— Jól van... Akkor tovább megyünk. Csak katonás búcsúzást kérek.

— Az milyen?

— Meghajolsz kelet felé és a rádiósnak pálinkát adsz...

— Érdekes... — felelte zavartan. — És mi történik azzal, aki nem ad pálinkát?

— Ugyszólván semmi. Hozzávágnak egy vödröt, meg ilyen... De megölni nem szabad.

Baluz elsietett és egy félliter pálinkával tért vissza, amit a katona egy hajtásra kiivott.

— Nagyon jó. Nem is kell több kóstolót adni. Ennél maradok, — mondta és megrugdosta az elöljárót.

Azután jött a csendőr.

— Mit kíván?

— Ezt a rádiót kellett volna felszerelni. Egy másik műszakival jöttem, ő az erdőben várja, hogy meglegyen az összeköttetés.

A csendőr figyelmesen nézte a huzalok zagyva hálózatát. Ismerte az ilyesmit.

— Én mit tegyek, uram? — ajánlkozott a csendőr szolgálatra.

— Énekeld el velem együtt, hogy *„Páris, tiéd a szívem!“*

Néhány hangtól eltekintve, a dalt aránylag rövid idő alatt megtanulta az őrmester, de mivel oktatás közben szintén részeg lett, ő is belerúgott néhányszor az elöljáróba.

Később megérkezett a műszaki katona társa és ez is nagyon jókedvű volt, bár a törzselöljárót ő is sokat rugdosta.

Ez úgylátszik, szokásba jött.

Azután ittak és énekeltek hajnalig.

Allah nagy...

2.

...Hajnalban gyors ügetéssel igyekeztünk tovább, hogy a nagy forróság beállta előtt sokat haladjunk.

Tevén folytattuk az utat. Négy tevét kaptunk a rémült lakosságtól.

Tuskó olykor énekelt, Senki olykor fejbevágta.

— Mi volt? — kérdezte.

— Rizseshús és pálinka.

Kissé nehéz volt Tuskó Hopkinssal beszélgetni, mert lépten-nyomon énekelt. Minek iszik az olyan ember, aki nem bírja a szeszt? Énekel és nevet.

— Beszélj! Mi volt? Köröznek?

Alig bírt felelni a nevetéstől, csak integetett, míg végül kinyögte.

— Végünk!

— Te, én lelöklek a tevéről... És téged is...

Ez nekem szólt. Eszembe jutott a szép párisi nóta és harsányan daloltam. De ez a Senki Alfonz olyan ideges. Pedig hát igazán nincs ebben semmi. Az ember dalolgat a Szaharában. És ha eszembe jutott a kecskeszakállas elöljáró, hát nevettem. Komikus figura...

Végül is, amikor Senki Alfonz már revolverrel hadonászott az orrunk előtt, elmondtunk nagyjából mindent. A csendőröknél már láttunk egy jelentést, amivel ezek nem sokat törődtek, hogy valahol az őserdőben hihetetlenül vakmerő támadás történt. Három fogoly szökevény lefegyverzett egy szakasz légionáriust és elszökött a fölszerelésük nagy részével. 20.000 frank jutalom annak, aki élve, vagy halva kézrekeríti az elvetemült fráterekt. A jelek szerint a sivatag felé mene-

kültek... Különös ismertetőjel: egy hölgy is van a társaságukban.

— Ez súlyossá teszi a helyzetet, — mondta Senki Alfonz.

— Reménytelenné, — sóhajtott Yvonne.

— Remény mindig van, — vígasztalta igen kevés meggyőződéssel a leányt Senki Alfonz.

Közben a nap közeledett pályáján a déli magassághoz és a perzselő hőség elviselhetetlen lett. A szemünket kínzóan ingerelte a sárga por visszfénye. És végig sehol egy folt, amely változna. Egyforma, kékesfehér ég, a látóhatárig vonuló drappszínű hullámok és a nap rekkenő, gyilkos, sárga izzása. Egy homokdomb árnyékában megpihentünk. Kitettük az iránytűt és a térképet.

— Most körülbelül itt vagyunk, tíz mérföldre Namasz-Rumbától, — mutatta a térképen Senki Alfonz. — Ha keményen haladunk, reggelre elérhetjük Azumbart... Itt majd ismét kitalálunk valamit, hogy vizet és élelmet szerezzünk.

— De ebben az oázisban már elfogják azt, aki bemegy maguk közül.

— Majd talán éjjel... valahogy...

Hallgattunk. Nem sok remény van arra, hogy átjussunk Azumbaron. Elkerülni nem lehet. Víz kell és élelem...

— Itt északra egy oázis van helyőrséggel, — magyarázta kitérően Senki Alfonz. — Bu-Gabendi erőd. Ezt kikerüljük és Colomb-Becharnál már vasút van.

— Csak nem akarsz az Afrika Vasúttal menni? — ámuldozott Hopkins.

— Nem bírjuk máskép. — És egy gyors pillantást vetett a lányra. — Az Atlaszon is át kell menni. Majd megkíséreljük okosan... Elég erős Yvonne?

— Oh, teljesen jól vagyok.

— Akkor továbbmegyünk. Jobb, ha a déli hőségben haladunk. Nehezebb, de az üldözők éppen ilyenkor pihennek.

És a 60 fok feletti gyilkos napon ügettünk tovább.

Most már egyre óvatosabbak voltunk. Senki Alfonz állandóan előttünk járt, Tuskó kissé elmaradt. Négytagú karavánunk mint valami előírásszerű menetoszlop, elő- és utóvéddel folytatta az utat. Miután én a középen voltam, beszélgethettem végre Yvonne-al.

— Ismerem a barátomhoz írt levelét, — mondtam velemszületett megnyerő szerénységgel.

— Igen? Akkor nagyon kétségbeesett állapotban voltam...

— El tudom képzelni, végre is művész vagyok, akiben sok a megértés.

— Igazán? Valamilyen hangszert játszik?

Tessék? Ez megint valami leplezése az érzelemnek?

— Kedves Yvonne, felesleges, hogy érzelmeit leplezze, — mondtam azzal a szárnyaló egyszerűséggel, amit kollégáim *csevegésnek* neveznek műveikben. — Nekem Senki Alfonz megmutatta az ön második levelét is.

— De hiszen én csak *egy* levelet írtam azon kívül, amit *Thorze*-nek címeztem.

— Bocsánat, de talán nem jól emlékszik... Egy második levelet is írt Senki Alfonznak, amelyben rólam tesz említést... A művemről...

— Igen... igen... Mit is festett Mr. Fowler?

— Én író vagyok! Azt hittem, hogy ön tudja ezt, Yvonne!

Csodálkozó, kerek szemmel nézett rám.

— Nem. Igazán nem tudtam.

Ördög és pokol! Éppen azon voltam, hogy Senki Alfonzhoz rugtassak kérdőrevonni, amikor Hopkins nagyot kiáltott, lehasaltatta a tevét és ő is a homokba dőlt. Nyomban követtük példáját. Valamit láthatott. Idegesen hasaltunk a porban tevéink mellett.

A távoli dombok mögül most előtünt egy csapat szpáhi. Gyorsan, elszórt rajvonalban ügettek, a vezetőjük távcsővel kutatta a Szaharát.

Ezek bennünket keresnek...

De elég messze voltak és idejében észrevette őket Hopkins. Megúsztuk. Amikor az utolsó szpáhi is eltünt, Senki Alfonz azonnal nyeregbeült.

— Siessetek! Most nagyon gyorsan nyargalunk egy órát, hogy mire ez a csapat visszatér, mi már túl legyünk a látóhatáron.

— Helyes.

Őrjítő iramban erőszakoltuk a tevéket, majdnem egy teljes óráig. Egyszer csak Yvonne előredőlt a nyeregben.

— Állj!

Hopkins még idejében elkapta, különben lezuhan.

Elájult... Csoda, hogy eddig bírta. De már túl voltunk a csapat visszatérő útján. A leány élettelenül végigdőlt a porban. Dörzsöltük a kezét, lábát, rumot töltöttünk a szájába és nem takarékoskodtunk a maradék vízzel, borogatást kötöttünk a fejére. Vagy lesz mód ellátni magunkat Azumbarnál, vagy úgyis vége De Azumbar még messze van és igen kevés víz maradt.

— Fiúk, A délután folyamán egy-egy korty jut rátok, — mondta Senki Alfonz, miközben a leány aludt. — Ezt a teljes kulacsot Yvonnenak tartalékoljuk. Nehéz lesz, de majd csak kibírjuk.

— És te?

— Én majd bírom víz nélkül is.

— Ezt kikérjük magunknak, — ordította Tuskó Hopkins. — Itt nem lehet hencegni! Te sem vagy több, mint mi! Vedd tudomásul!

— De ha nekem nem kell víz!

— Akkor a te részedet a homokba öntjük! — dühösködött a köpcös.

— Én meg nem iszom, az biztos, — mondtam mérgesen.

Igy aztán ő is kapott a vízből. Hamar elfogyott. Yvonnenak fogalma sem volt róla, hogy már csak az üres kulacsot emeljük a szánkhoz a hőségben, mert nem akarjuk, hogy rájöjjön az igazságra. Pokolian szenvedtünk, de a leánynak még egy teljes fél liter vize volt, amikor feltűnt a távolban Azumbar oázis barátságos, sötétzöld pálmafoltja.

Már alig suttogtunk, mert bedagadt a torkunk és felhasadozott a nyelvünk. De azért időnként a szájunkhoz emeltük az üres kulacsot.

— Este letáborozunk itt, — mondta idegenszerű, érdes hangon Senki Alfonz.

A leány frissen leugrott, de mi kissé lassan kászálódtunk és a kulacsom véletlenül leesett, de úgy, hogy elgurult a teteje.

— A víz... — kiáltott Yvonne és utána kapott. De csodálkozva látta, hogy semmi sem ömlik a porba... Tágranyílt szemmel felemelte a kulacsot. Mi nem mertünk egymásra nézni. Bedugta az ujját és megtapogatta a zománcot. Persze, csont száraz volt. Ránk nézett azzal a meleg, szomorú pillantásával. A két szeme átnedvesedett lassan.

— Maguk... nekem adták... az egész... vizet?

— Hát ez csak annyiban, — mondtam. — Hm... Ugyanis...

Nem jutott az eszembe semmi.

Megfogta két kézzel a kezemet. Ugy nézett.

— Ezt, hogy lehet leróni valaha... amit maguk tesznek értem?... — Senki Alfonz egy teve-nyereggel babrált és Hopkins valami olyasmit morgott, hogy majd alkalmilag benyujtjuk a számlát és dühösnek látszott, de Yvonne odament hozzá és megfogta gondozatlan, borostás arcát:

— Maga igazi lovag és testőr, akármit morog.

— Ezt kikérem magamnak, ezekkel a testőrökkel folyton! — kiáltotta, de Yvonne megcsókolta hirtelen, mire a köpcös tűzpiros lett és csuklani kezdett zavarában.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

1.

Este valahogy be kellett osonni az oázisba. Most nem került a sor „fej vagy írásra". Namasz-Rumbánál Tuskó Hopkins vállalta a nagy kockázatot, tehát rajtunk a sor. Senki Alfonz, meg én tesszük majd tiszteletünket. Hopkins ezt először igen erélyesen „kikérte magának" (egyszersmindenkorra), de azután mégis csak belenyugodott.

Yvonne odajött és megölelt engem.

— Vigyázzanak...

— Erre most nincs idő! — mondta Senki Alfonz. — Gyerünk.

Megnéztem, hogy rendben van-e a revolverem. Ezalatt Senki megcsókolta Yvonne kezét. Egy teljes percig tartott a jelenet és a leány végig simított a haján.

Hohó! Erre van idő?!

Amikor az oázis felé mentünk, szóvátettem a dolgot.

— Mondd... mit meséltél te nekem Mansonban Yvonneról, meg egy levélről, amiben rólam ír?

— Hogy én?... Tessék?...

— Azt mondja, hogy csak egy levelet írt neked.

— Igazán? — kérdezi meglepett csodálkozással. — Nahát, ezek a nők!

— Beszélj nyíltan. Becsaptál? Rászedted a barátodat?

— Ostoba vagy! Azt hiszed, Yvonne az a fajtájú leány, aki első pillanatban beismeri, hogy érdekled őt?

— Micsoda?

— Iró létedre tudnod kellene, hogy az úri hölgyek mennyire tartózkodóak.

Irólétemre ezt természetesen jól tudtam...

— Azt képzeled, azonnal bevallja a szerelmét és a nyakadba borul? Tudd meg, hogy ma délután heves szemrehányásokkal illetett, mert kifecsegtem féltett titkát.

— Igazán?

— Igen! Nem szép tőled, hogy ezt a vallomását ilyen indiszkréten firtattad.

Szégyeltem, hogy mindezt Senki Alfonztól kellett hallanom. Magamtól is rájöhettem volna. Ilyesmit egy írónak tudni kell.

— Gondolod, hogy kacérkodik velem?

— Azt nem. De szeretne kiismerni, mielőtt a szívébe fogad.

— De mintha veled olyan kedveskedő lenne...

— Szép kis író vagy, még sohasem hallottad, hogy egy nő féltékennyé akarja tenni, akit szeret? Ha engem szeretne, akkor hozzád lenne kedves.

Ez igazán kézenfekvő.

— Most már hasaljunk le, — ajánlja Senki Alfonz. — Nagyon közel vagyunk.

A sivatag éjszakai csendjét csak az oázis körül ólálkodó hiénák undok sikoltozása verte fel, amint itt is, ott is előtüntek, kettesével, hármasával ügetve. Azumrában, úgy látszott, minden csendes. Valahol egy muezzin üvölti az éjféli szurát. Elérjük kúszva az első sárputrit. Óvatosan, a falhoz lapulva megyünk tovább. A szomszédos kunyhó előtt egy arab ül és mormol valamit. Egyhanguan folyton mormol és időnként arcra borul.

— Te... — súgja a spanyol. — Itt halott van a házban.

— Na és?

— Akkor lehetne valamit csinálni... De biztosat kell tudni.

Belestünk az oldalablakon. Mécs lógott a tetőtartógerendáról és az asztalon egy koporsó feküdt...

— Várj... — csak ennyit mondott és szokása szerint nyomban cselekedett. Bemászott az ablakon. Én a

falhoz lapulva a kunyhó másik falába vágott ajtót figyeltem. Az ajtó előtt ült az arab és imádkozott. Ha megfordul, hogy a házba menjen, akkor leütöm. De ez vén ember volt és Senki Alfonz kisebb zajt üt, mint egy lopódzó macska. Néhány perc mulva valaki megérinti a vállamat. Egy burnuszos állt mögöttem! Már éppen ütni készültem, amikor a halovány éjszakai világításnál felismertem Senki Alfonzot.

— Mi ez?

— A halott burnusza, — mondta.

Az elmondottak után nem hihetik, hogy sok csillapító szert használtam életemben idegesség ellen, de most megborzadtam.

— Remélem, — súgja Senki Alfonz, — nem nyitják ki többé a koporsót és azt is remélem, hogy nem volt fertőző beteg a néhai. De ha pestises lett volna, akkor sem volt más választásom.

— Mit remélsz ettől?

— Látod ott azt a kis zászlót? Az a csendőrség. Onnan szerzünk mindent, ami kell. Hasalj le és várj.

Otthagyott. Mit tehettem volna mást? Lefeküdtem a földre. A spanyol kopogott a zászlós kunyhó ablakán. Rövidesen megjelent egy csendőr.

— Uram! — siránkozott Senki valami furcsa arab tájszólással. — Hat mérföldet futottam idáig... Az egész karaván leölték... Azt hiszem senki sem él rajtam kivül... Én halottnak tettettem magamat és addig feküdtem, amíg eltüntek a rablók, a messzeségbe.

— Hej Baldur! Razim! — kiabál hátra az arab csendőr, azután Senkihez fordul: — Kik voltak a rablók?

— Beduinok... Én félvér vagyok, de a többi mind arab, akit leöltek...

Közben kijött a másik két csendőr álmosan.

— Támadás történt a sivatagba... Baldur, te velem jössz... Hol van az a hely?

— Hat mérföld keletre... A Wadinál...

— Tudom már.

Két arab csendőr ellátta magát élelemmel és vízzel. Tevére kapott és elvágtatott Kelet felé, a Wadihoz, amit Senki Alfonz a térképen látott, hogy megnézzék, él-e még valaki a karaván lemészárolt tagjai közül. A rablóktól nem kellett tartaniok, mert ezek sohasem tér-

nek vissza a végrehajtott támadás színhelyére, ahol a holtak lelkei tanyáznak.

— Honnan jöttetek? — kérdezte a hátrahagyott csendőr.

— Timbuktuból, — felelte Senki, — oh uram, adj nekem egy pohár vizet és hagyj lepihenni.

— Gyere be. Kaphatsz vizet odabenn és egy pokrócot is.

Bementek a házba.

Gyorsan utánuk siettem. Mire beléptem, Senki Alfonz már kötözte az alélt goumiért.

— Siessünk, — mondta.

— Miért? A két csendőr hajnalig nyargal oda és délután lesz, mire visszatérnek.

— De addig messze akarok jutni. Szedj össze, ami élelmet találsz és tölts meg két tömlőt vízzel.

— Nézz!

Meglepetten mutattam egy ujságra. Az első oldalon rólunk volt szó. Ott állt a nevem, hatalmas betűkkel. De nem mint írót említettek.

Vagy tíz nagy cím volt a hír felett.

„HÁROM EMBER A GYARMATI HADSEREG ELLEN"

„A MŰSZAKI OSZTAG VAKMERŐ TÁMADÓIT NEM SIKERÜLT ELFOGNI!"

„NAMASZ-RUMBÁNÁL PÉLDÁTLAN SZÉLHÁMOSSÁGGAL FELSZERELTÉK MAGUKAT!"

„HÁBOURN KÉPVISELŐ INTERPELLÁCIÓT JEGYZETT BE!"

„Húszezer frank jutalom a kézrekerítőnek!"

„Elfogták őket?..."

Ijedten olvasni kezdtem. Szent Isten! Csak nem fogtak el bennünket? De nem... Megnyugodva értesültem, hogy ez még nem történt meg. De a hírlap olyan gúnyos hangon írt a gyarmati hadseregről, amely három kalandorral szemben szinte tehetetlen, hogy nagyon elkeseríthette a szaharai karhatalom illetékeseit.

Hát ilyen port vert fel az ügy. Még a gyarmatügyi miniszter is nyilatkozott. Hogy nem nyilatkozhat addig, amíg a vizsgálat anyagát várja.

Valami recseg...

— Mit csinálsz? — kérdezem.

— A rádiót összetörtem. Van leadójuk. Ez már különb oázis, mint Namasz-Rumba.

— Azt elhiszem, — mondtam. — Itt a csendőrök rumot is isznak.

És eltettem az üveget.

Senki Alfonz ruhaneműket, fegyvert és mindenfélét kötött egy batyuba.

— Gyerünk! Eredj előre! Én még körülnézek, — mondta Senki, — de nem akarom, hogy a leány és Hopkins aggódjanak, azután a köpcös szomjas lehet.

A ház mögött kiegészítettem a holmit két tömlő vízzel, felraktam mindent a tevére és a sűrű felé elvezettem az oázisból. Rövidesen ott voltam a táborhelyünkön. Tuskónak még a tevéről nyujtottam a rumot. Fél üveggel azonnal felhajtott.

— Ez kissé megnyugtat, — mondta elégedetten.

Yvonne görcsösen megragadta a karomat.

Hát mégis szeret!

— Hol a barátja? — kérdezte izgatottan.

Csakugyan úgy tesz, mintha Senki Alfonz érdekelné.

— Semmi baj, azonnal itt lesz!

— Hol szereztétek a tevét? — kérdezte Hopkins.

— Kidoboltattuk éjjel, hogy akinek eladó tevéje van, az jelentkezzék, mert szökött légionisták érkeztek.

— Hülye.

Elhallgattunk. Az oázis felől egy tevés alak közeledett és több teve követte. Bizonyára ő az... De nem! Gomb csillan a sötétben!

Egy goumiére közeledett!

2.

Hopkins és én egyszerre rántottuk elő pisztolyunkat.

— Lehasalni! — kiáltja Yvonnak a köpcös.

De a leány felsikolt:

— Ő az... Tegyék el a fegyvert! Ő az... Igen... Ő...

Most már mi is felismertük. Senki Alfonz volt a Goumiére!

— Hahó!

Egyenesen Yvonnehoz rohan, amikor leugrik a tevéről. Mind a két kezét megcsókolja, Yvonne nevet és a könnyei jönnek, igazán jólelkű leány.

— Ezt honnan szedted? — kérdezi Tuskó Hopkins, az egyenruhára.

— Levetkőztettem a goumiért mielőtt a takarmányverembe tettem.

— És most?

— Ha előbb jutunk Timbak oázisba mint Azumbárból az átutazásunk híre, akkor remélek.

— Könnyen lehet. Délben érnek vissza és nem jó a rádiójuk. Ha reggel elmennek a legközelebbi oázisba az üzenetet leadni, az legalább két nap!

— Én is ebben bízom. Jöjjön, Yvonne! Csüggedt, vagy bízik?

— Egyiket sem. Csak azt tudom, hogy maga mellett a pokoltól sem félek... Illetve maguk mellett.

Bizonyára kizárólag rám értette ezt, de nem akarta megbántani őket. Fínom lélek.

Napszálltáig pihentünk a sivatagban. És pedig *„légelhárító táborozással"*. Senki Alfonz szabadalma a sűrűn feltünt vadászgépek ellen, amelyek bennünket keresnek és rádióösszeköttetést tartanak fenn az üldöző csapatokkal. A *„légelhárító táborozás"* így történik: Leterítünk magunkra egy ponyvát, amelyet vastagon beszorunk sivatagi porral. Ugyanígy teszünk a tevékkel. Kissé kényelmetlen, de amikor alacsonyan felettünk elbúg egy repülőgép, olyankor nyugodtak vagyunk. A pilóta csak sárga homokot lát. Éjszaka azután őrületes vágtatásban tovább. Két vezeték tevénk volt és így folyton cserélhettük a kimerült állatokat. A víz és élelem bőségesen kitartott.

Versenyfutás egy csendőrrel aki valamerre útban van, hogy rádióhírt adjon le rólunk. Yvonne-t akármilyen erős leány volt, az út alaposan megviselte. Nem szokta meg, hogy így vágtasson, de most tartania kellett magát.

— Csak egy kicsit még, — suttogta Senki Alfonz.

— Még... bírom... — lihegte félig ájultan.

Az utolsó mérföldet már úgy tettük meg, hogy kétoldalt támogattuk a nyeregben, ha megbillent.

De másodnap hajnalra feltünt Timbak. Yvonnet leemeltük a nyeregből. Végigfektettük és az arcát mos-

tuk. Ettől magához tért kissé, de teljesen kimerült.

— És most?

— Elsősorban lekefélem magamat — felelte Alfonz. Kiderült, hogy ruhakefét is hozott a csendőrtől, akit elhelyezett a takarmányveremben. Ritka szép szál csendőr volt ez a Senki Alfonz. Még tán én sem lettem volna különb az egyenruhában.

— Most veszélyes játékba fogunk. Minden atttól függ, hogy mikor tért vissza és mennyi időbe tartott, amíg a két csendőr rádióhoz jutott.

— Beszélj.

— Üljetek le. Yvonne igyon néhány csepp rumot és figyeljen.

Senki Alfonz elmondta a tervet és mi szótlanul ültünk sokáig.

Ez volt a legkockázatosabb terv, amelyet valaha megkíséreltek ebben a világrészben.

3.

Timbak oázisban nagy szenzációra virradt a lakosság. Hajnalban megjelent egy szál goumiére és megkötözve vezette a három szökevényt, akik izgalomban tartották már napok óta a világrészt.

Micsoda szerencsés fickó!

A kimerült légionárius szökevények megadták magukat. Önként jelentkeztek a portyázó útját végző sivatagi csendőrnél. Most megtörten, szomorúan ülnek a csendőrtanyán, ahol Timbak öt tagú helyőrsége teljesít állandó szolgálatot.

Az egyik szökevény még fiatal suhanc, a másik a körözvényekből unalomig ismert köpcös kis ember, a harmadik okos, csinosarcú fogoly, (az írókat annyira jellemző, felhős mélabúval a homlokán).

Az oázis népe, húsz főnyi arab lakosság odacsődül az ablakhoz. A híres szökevények, csendben, szomorúan ülnek.

A köpcös megtörten fordul a káplárhoz, pálinkát kér és valami szivart, Isten nevében.

Adnak neki, hiszen nem haragszik itt rájuk senki, szegény bolond légionáriusok, lesz nekik úgyis nemulass, az erődben.

— Szerencsés fickó vagy, — mondja a helybeli kö-

vér csendőrőrmester irigykedve jóképű kollegájának, aki a szökevényeket hozta. — Hol van a leány, aki a körözvényben szerepel?

— Azt mondják, meghalt két nap előtt.

— No, az nem csoda! Hát ezt jól kifogtad!

— Eh! Lehet egyszer húszezer frankja a szegény csendőrnek is... Igyatok fiúk! Van itt vendéglő?

Egy lóarcú beduin jelentkezik az ablakból.

— Én vagyok a vendéglős, rumi urak. Van a sátramban egy kosaras üveg ráki nevű pálinkával...

— Ide vele...

— Addig lépj érintkezésbe Aut-Aurirt helyőrséggel, — mondja az egyik csendőr társának, a kövér őrmesternek.

— Igaz. Parancsunk van, hogy minden adatot a szökevényekről jelenteni kell a legközelebbi erődnek.

Közben a köpcös a másik helybeli csendőrhöz fordul és valami ennivalót kér, (ha Istent ismernek) de elkínzott sóhajtással hozzátette, hogy hideg juhhúst nem eszik.

Adnak szegénynek. Majd Aut-Aurirban megjön a bőjtje...

— Itt a pálinka! — kiáltotta a vendéglős, aki olyan volt, mint egy ló.

— Igyunk, sergeant, — bíztatja kollégáit a szerencsés.

Azután közölték az erőddel, hogy a három szökevényt egy csendőr megkötözve behozta Timbakba. Az erőd parancsnoka gratulált és elrendelte, hogy azonnal indítsák útnak megkötözve a foglyokat. Ha sietnek, estére odaérnek.

A foglyok megtörten ülnek. Hallják a beszélgetést, nem szólnak...

... A köpcös Isten nevében egy napilapért könyörög, de az őrmester sürgetve kiabál:

— Gyerünk! Gyerünk előre!

Azonnal tevére szálltak és az alaposan megkötözött foglyokkal indul a menet. A szerencsés csendőrön kivül, a kövér őrmester és a két közlegény, kisérik a rabokat.

A lakosság ünnepli őket és kendőket lobogtat.

Az üveg pálinkát megvették a vendéglőstől, aki egészen olyan volt, mint egy ló.

Pokoli hőség volt, de a csendőrök vidáman beszélgettek! Nagy nap ez! Még ittak is néhány pohárral út-

közben és az őrmester egy operaáriát énekelt, különleges baritonján.

A köpcös Isten nevében kérte, hogy ezt ne tegye.

— Kutya egy forróság, — mondja az egyik. — Nem csoda, hogy a leány meghalt.

Nem is sejtette, hogy az egyik megkötözött rab ott mögötte a leány. Yvonne helyettesítette Senki Alfonzot.

— Pihenjünk egy órát — mondta a szerencsés goumiére, — legalább, amíg dél elmúlik.

— Sietni kell, — jegyzi meg kevés szigorral a káplár.

— Eh! Délben még a katonák sem menetelnek.

Leszálltunk a tevékről. Senki Alfonz, a *szerencsés* portyázó, hozta a pálinkás üveget és amíg a három csendőr elfordult, beleöntött egy keveset a szunyogcsípés ellen használt ammóniákból. Pedig a ráki úgyis elég erős ital.

Táborozás közben azután ettek és bőségesen itták a pálinkát. Csak Senki Alfonz töltötte ügyesen a porba az övét.

... Este a három goumiért jelentkezett Aut-Aurirban az erőd parancsnokánál. Ott volt a három szökevény is. Aléltan hortyogtak. Egyiknek a szája habzott.

— Igy találtam rájuk, mon Commendant, — jelentette a káplár. Valószínűleg csak pálinkájuk volt már és kínzó szomjuságukban kiitták.

Átadta a foglyok iratait. Minden egyezett. A három szökevény Igoriból!

A katonaorvos szerint alkohol, vagy más mérgezésük van. Legalább huszonnégy óra, amíg kihallgathatják őket.

— Derék legények vagytok! Ez a három ember sok gondot okozott nekünk, — mondta a parancsnok.

Megvendégelték a három csendőrt. Még a tevékre felügyelő sápadt kölyöknek is adtak vacsorát, azután kifizették a jutalmat nekik, 20.000 frankot és a csendőrök sietve elindultak vissza Timbak felé.

Egy dombhajlás mögött, de ezt már nem láthatták az erődből, a csendőrök leszálltak a tevéről és táncraperdültek.

Ilyen még nem is volt a Szaharában!

Körbetáncoltak, nevetgéltek, ölelgették egymást, sőt a tevehajcsárt is és ugrándoztak, mint a bakkecskék.

Azután nyeregbeültek és sebes galoppban nekivágtak a sivatagnak.

4.

Huszonnégy óriág nem keresnek, az biztos. Addig a részeg csendőrök, akiket saját ruháinkban kiszolgáltattunk az erődnek, aludni fognak.

Sebesen ügettünk. Legalább Colomb-Becharon, az első jelentékeny helyiségen túl legyünk, úgy hogy elláthassuk magunkat mindennel.

De a fáradt tevék egyre kevésbbé bírták az iramot. Kelet felé már látszott a töltés, ott vezet a szaharai műút, amely valahol az Atlasz lejtői mentén beletorkolik a *Nagy Karaván* útba és a Szahara vasút mellett folytatódik észak felé.

Senki Alfonz hosszan néz a távolba:

— Gyerünk! — mondja azután. — Ott közeledik valami délről.

Amilyen gyorsan a fáradt tevéktől csak tellett, nyargaltunk. Amikor felértünk a töltésre, már látszott, hogy egy túrakocsi rohan az úton messziről.

A vezető egyszercsak észreveszi, hogy három goumiére áll az autó útjába. Ősz angol úr ül a kormány mellett. Stoppol.

— Mit akarnak?

— Egy rablót üldözünk! A törvény nevében lefoglaljuk a kocsiját, Colomb-Beacharban visszakapja a csendőrségen.

— De kérem, én Lord Geoffrey vagyok...

— Mindegy, hogy kicsoda. Ez törvény. Egy másodpercig sem várunk tovább.

Most megjelent egy ifjú tevehajcsár is a töltésen. Az angol tétova mozdulatot tett az indító felé, de az *őrmester* revolvert rántott:

— Ha begyujt sir, nyomban lelövöm.

— Yes. Akkor hát vegyék át az autót.

— De ön kiszáll.

— Mi?... Hát hogy jutok Colomb-Beacharba?

— Öt teve áll rendelkezésére a töltés mellett, de egy pillanat sem. Üldözünk valakit és az idő drága.

A Lord leszállt és a tevékhez ment...

A legnagyobb csodálkozására a hajcsárfiú is beült az autóba és a csendőrökkel együtt elrobogott.

— Most mi lesz? — kérdeztük szinte egyszerre Senki Alfonztól.

— Meglátjuk, csak legyünk túl Colomb-Beacharon, mielőtt a helyettünk elfogott goumiérek magukhoz térnek.

Akármilyen bajban voltunk és akármilyen pácban ültünk itt azzal a tudattal, hogy a pár órás szünet után újult erővel, még dühödtebb hajtóvadászat indul meg, mégis büszkén robogtunk szembe a bajjal! Hány ember jutott volna el idáig a Kongótól?! Annyi üldöző repülőgép, katonaság, csendőrség és a sivatag minden veszélyén keresztül?

Délután már fogytán volt a benzin, de talán elég lesz...

A benzinóra alig nulla felett állt.

Távol fehér, elszórt házak, zöld pálmakoronák foltja között: Colomb-Bechar! A város mögött egy dombon az erőd. Ha Timbakból világgá kürtölték, hogy elfogták a három szökevényt, ami valószínű, akkor itt senki sem törődik velünk.

Ugy állt meg hirtelen fékezéssel a kocsi, hogy előre borultunk. Egy rongyos, polgáriruhás arab mellett stoppoltunk.

— Hé! Hol van itt a benzinkút?

— A város előtt. Ott túl azon az aluljárón. Csak kiabálj uram, mert süket a benzines.

— Köszönöm.

Továbbrohantunk, bár a motorház furcsán zörömbölt és félő volt, hogy besül a dugattyú, mert olajat is alig jelzett az óra. De elértük még szerencsésen a tankot. Senki Alfonz olyant ordított, hogy oroszlánnak vélhették távolról.

— Kezelő! Hej!

Ősz anyóka jött elő. Irtózatos üvöltözés után elegendő benzint és olajat vettünk, azután tovább...

Csak előre!

— Ép elég nyomot hagyunk magunk mögött... Mi lesz, ha megint köröznek? — kérdeztem.

Hopkins vállatvont és a szájsarkába irányította nyelvével tűrhetetlen szagú szivarját.

— Akkor megint szerzünk három foglyot. Ilyesmi egy ideig megnyugtatja őket és lassan szép pénzt gyűjthetünk.

Yvonne nem szólt semmit. Senki Alfonz mellett ült elől és időnkint a feje odahanyatlott a spanyol vállára. Még fáradtan is leplezni akarta érzelmeit.

... Most! Beértünk Kolomb-Becharba! A város még forgalmas. Este nyolc óra lehet. Ha Timbakból megjött az értesítés, akkor az autóban ülő három goumiéret hamar lefülelik. De nem jöhetett. A megmérgezett timbaki csendőrök még mélyen alszanak celláikban. Most gyorsan át a városon... Yvonne elájul.

Stopp.

— Kiszállni, — mondja Senki Alfonz és megállítja a kocsit.

— Gondolod?

— Eh! Pihenünk akárhogy is. Egy óra időnk talán van még.

Az autón érkező három goumiért nagy feltünést keltett. Rövidesen jött egy csendőr.

— Mi van?

— A sivatagban találtuk az autót — mondja Senki Alfonz. — Ez a suhanc volt mellette. Azt mondja Lord Geoffrey tulajdona. A Lord otthagyta, hogy a kölyök őrizze és elment a puskájával. Nem tért vissza reggel óta. A fiúnak azt mondta, hogy Ain-Szefrából érkezett a kocsin.

— Hm... Kellemetlen. Öt napja sincs, hogy erre áthaladt a lord. Jó barátja a kormányzónak.

Kutattuk a környéken, de sehol sem akadtunk nyomára. Vizet nem vitt magával, tehát baj érte, az bizonyos.

— Mit akarsz csinálni? — kérdezte a *kolléga*.

— Bevisszük a kocsit Ain-Szefrába.

A fogadóban Yvonne lefeküdt egy szobában. Enni sem bírt a kimerültségtől. Mi vacsoráztunk az ivóban. Tempósan, nyugodtan, ahogy a csendőrök szoktak.

Senki Alfonz a világosság felé tartotta a poharát, olyan ráérően ivott.

Hopkins visszaküldte a húst, hogy jobban süssék ki. Én napilapot kértem. Ez állt a címlapon:

„Elfogták a három szökevényt!
A példátlan ügyes kalandorok az egész hadsereget
orránál fogva vezették.
Ki felelős a blamázsért?“

A cikkből kiderült, hogy a sajtó napok óta kizárólag velünk foglalkozik. Az emberek fogadásokat kötnek. A nép titokban a mi oldalunkon van. Imponál a három elszánt ember. A gyarmatügyi miniszter pozíciója megingott, számos áthelyezés, egy párizsi mulatóban kuplét énekelnek rólunk. Ez az igazi sláger.

Hát ha még tudnák, hogy itt vacsorázunk!

Uj jelentés:

De Suranne márki a marokkói főhadiszálláson.

— Neki adjuk át a levelet — mondja Senki Alfonz.

Most öt katona jön be. Légionáriusok. Hangosan beszélnek, bort rendelnek. Közöttük egy tömzsi, bajuszos egyén.

— Azt mondom, barátaim, hogy ez a három ember legény a talpán, — mondja az egyik.

— Bár elszöktek volna! Én szívből kívánom! Ilyenek megérdemlik!

— A Kongótól Timbakig jönni! Lefegyverezni egy osztagot! Kézitusában... Becsapni fél Afrikát.

— Azt mondom neked, Thorze, hogy a jó katona nem szökik meg.

5.

Thorze!

Tuskó Hopkinsnak kidülledt a szeme. Ez a 71-es! Aki helyett szolgál!

Senki Alfonz megfogta a karjánál, mert a köpcös felemelkedett.

— Pszt! Maradj ülve! Őrült! Most többről van szó.

A katonák tovább beszéltek. Az angolbajuszos, úgylátszik ez volt Thorze, ellenkezett.

— Nincs igazad! Én is szökevény voltam valamikor és mégis jó katona vagyok! Kitüntettek Szudánban. Legutóbb, amikor még az I. századnál szolgáltam Padomirban is kitüntettek. Ki a jó katona, ha nem én?

— Miért kerültél a Meknesi II. századhoz?

— Amikor Szenegáliába mentünk, Dakarban megsérült a lábam és a kórházba kerültem. Miután egészsé-

ges lettem, egy csonka osztaggal együtt a tankhoz kerültem és innen beosztottak a meknesi századhoz...

Tuskó Hopkinsnak a legnagyobb önuralomra volt szüksége. Végre! Itt az igazi Thorze, aki miatt szolgál és nem szólhat.

De várjunk csak!

— Fiúk! Van egy tervem! — mondja Tuskó.

— Nos?

— Ezt az autót jól ismerik és a nyomunkban lesznek nemsokára.

— Nos?

— Ha egyikünk feláldozná magát, akkor a többiek nyomát elveszítenék. Én elindulok az autóval és ti menjetek tovább. Amíg engem elfognak, az legalább félnap.

Meghatottan néztünk rá.

— Hopkins! — mondta Senki Alfonz — most ismertelek meg igazán. Nemes, hősi jellemed van!

— Az biztos. És amellett semmi baj sem érhet, — feleli.

— Hogy-hogy?

— Hát itt ez a Thorze, aki a 71-es volt az oráni zászlóaljban, tehát én nem lehetek Thorze 71-es az oráni zászlóaljból. Viszont mint civil, senki sem bánthat azért, hogy a csúf Kongó vidékéről a festői Orán felé igyekeztem. Loptam én? Csaltam? Raboltam?

— Igen! — feleltük egyszerre ketten.

— Na jó... De azt ők nem tudják, az nem a Kongónál volt, hanem még magánzó korombar.

Felkeltettük Yvonnet és öt perc mulva röpült az autó.

TIZENKETTEDIK FEJEZET

1.

Alarm!

Még kint sem voltunk a városból. Vagy a lord érkezett meg Colomb-Bacharba, vagy az elfogott csendőrök kijózanodtak és már rádióztak.

Hopkins ült a volánnál. Előre dűlt, a gáz pöfögve tódult a gépbe és eszeveszetten száguldottunk az éjszakában... Ép, hogy elhagytuk a várost.

Az egyik forduló után csikorgott a fék és megálltunk.

— Mars ki! — mondta Tuskó.

Gyors kézfogás... Kiugrottunk a kocsiból és a műút melletti árokba futunk... Az autó elzúg Hopkinssal az éjszakába.

Siettünk úttalan utakon át, a mezőkön. Tíz perc mulva látjuk, hogy katonai autók rohannak a távoli műúton, lovak patája csattan... Kérdés, hogy meddig bírja Hopkins.

Most a város felől egy vonat fütyül. A fényszóró messze világít az éjszakába...

— A vonat... — mondja Senki. — Ez átmegy az Atlaszon... Marokkóba...

— No és?

— Gyerünk...

De nem a város felé rohant, hanem a Colomb-Bechar-i kőbánya felé, ahol ilyenkor minden csendes. Nappal dolgoznak csak a robok, az iszonyú hőségben. Itt néha tehervonat áll, amelyben rakodnak.

Egy kis őrházból kezelik a szemafort és a váltót.

— Várjon, — mondta Senki Alfonz Yvonnenak. — Te gyere.

Bekopogtatunk a bakterhez, azután szépen elhelyeztük megkötözve egy sarokba.

Tilosra állítottuk a szemafort és kisiettünk. Senki Alfonz néhány szóval megnyugtatja az ideges, fáradt leányt.

Ez ugyan az én feladatom lett volna, de nem akartam itt vitatkozni. Jó fél órát vártunk. A távoli töltésen nyoma sem volt az üldözőknek. Hopkinsnak előnye van és az ötliteres kocsit kitünő állapotban vettük át.

Jön a vonat. Lassít... azután megáll és pöfögve vesztegel.

A gépész és a fűtő kihajolnak, de máris felugrottunk a mozdonyra. És revolvert szegeztünk nekik.

— Indíts! Előre!

Itt, a Szaharában nem tréfálnak a támadók és ezt jól tudta a fűtő és vezető. Yvonnet is felsegítjük a lépcsőn... A gépész babrál a fogantyúkon.

— Mit akarnak? — kérdezte a fűtő.

— Az atlaszon átjutni. Mi a Kongótól szökünk! Hány megálló van addig?

— Maguk azok?! Hej fiú! Ugy fűtsd a mozdonyt, mintha a pokol lenne!... Hát maguk azok?...

Örömmel végigmustrált minket, miközben sebesen dolgozott a fogantyúkon és a vonat rövidesen úgy vágtatott, hogy szinte kiugrott a sínből.

A fűtő a kezünket szorongatta.

— Fiúk, — mondta, — minden igazi francia nektek szurkol! Micsoda veszett fickók vagytok!

— Most még elfogták a vonatot!

A népszerűség hatalmas szövetséges! Most már minden egyszerű ember a mi pártunkon van, örül, ha segíthet nekünk és osztozhat a népszerűségünkben.

Yvonne először leült, azután végigdőlt a szénahalmazon és elaludt.

A fűtő és a mozdonyvezető úgy dolgoztak, hogy ha az afrikai vonat sebességi díjat nyerhetne, akkor az óceánjárók kék szalagja a lokomotív kéményé dísztené. Borral kínáltak és előszedték a hazai ennivalót. Híres rablók élvezhettek ilyent, akiket valamiért szívébe fogad a nép. Egy Robin Hood élhette át ugyanezt, korának mozdonyvezetői között.

Hajnalban már az Atlasz szikláin kúszott fel a vonat és délelőtt a hegység tetején jártunk.

Felváltva aludtunk, mert népszerűségünk dacára résen voltunk...

Délután már az Atlasz keleti lejtőjén haladtunk lefelé! Ha Marokkóba eljutunk De Surennehez, nyert ügyünk van!

— Megállni! — mondta Senki Alfonz, — de csak annyira, hogy leugorjunk.

A gépész lassított és mi leugrottunk. Yvonnet Senki Alfonz a karjaiban tartotta.

A leány ugrás közben is aludt.

A vonat nyomban továbbrobogott. Körül mindenfelé kis községek látszottak a hegyoldalban. És távol... Istenem! Marokkó!

— Itt elbúcsúzunk Yvonne, — mondta Senki. — Most már nem vihetjük tovább. Magának Marokkóban rokonai vannak, hívja fel innen telefonon őket, használja most már a Duron nevet...

— És maguk...

— Megyük tovább.

— Fiúk... az Isten... az Isten...: — nem tudta folytatni. Elfutotta szemét a könny.

Senki Alfonzot megölelte Azután hirtelen hozzámlépett, két kézzel megfogta az arcomat és a homlokomat, megcsókolt.

Szóval mégis! Szeret!

2.

Egy szőlődomb közepén megpihentünk.

— Most ezt a ruhát kell eldobni! Ha befut a vonat Marokkóba, akkor a környékén mindenfelé kutatnak.

Távolabb egy kis házikót láttunk. Arab pásztor lakhatott benne. Körül juhok.

— Gyerünk! — mondta. — Előre!

A pásztor egy csősz barátjával iddogált. Bekopogtunk hozzájuk és miután megkötöztük vendégével együtt, elhelyeztük az asztal alatt. Majd az út két oldalán elindultunk Marokkó felé.

Én a csősz ruhájában, Senki Alfonz mint pásztor, vagy negyven juhval. Tíz percig sem haladtunk, amikor messziről katonaság tünt fel. Előttük robogott a rendőrség riadóautója.

Azonnal a földre hasaltam. Senki Alfonz nyugodtan ment és negyven juhot terelt maga előtt.

Oda se néztek, olyan képtelen gondolat volt, hogy ez valamelyik szökevény lehet... Már alig néhány száz méterre voltunk a várostól, amikor beláttuk, hogy hiába minden. A Marokkóba vezető utakat a rendőrség és katonaság tartotta megszállva.

Amerre a szem ellátott, mindenfelé fegyverek, szuronyok. De azt sem csodálta volna senki, ha három ember miatt a köztársaságban elrendelik az általános mozgósítást és kihirdetik az ostromállapotot.

Az útmenti autócsárda előtt két kocsi vesztegelt, de odabenn nem volt senki. A kocsi tulajdonosait a rendőrségre vitték, igazolni.

Távolabb még egy kocsi állt az úton, a soffőr ujságot olvasott a tető árnyékában.

Senki Alfonz intett. Azután odament és megszólította a soffőrt. Én a másik oldalról jöttem.

Miután megkötöztük, egy távoli bokor alatt elhelyeztük.

Közben a negyven juh várakozott.

— Ülj be, — mondta Senki, — vezesd a kocsit annak a fának a csapszék mellett, előzőleg ugorj le.

Otthagyott. Tudtam, hogy ritkán csinál ostobaságot, tehát megtettem, amit kért. Az autó nagy csörömpöléssel felborult, miután kiugrottam.

Azután bementem a kocsmába. Alig volt a helyén valami.

Itt nagy verekedés lehetett. Minden feldöntve, üvegcserepek, törött szék és kissé összeverten ott feküdt a tulajdonos és a pincér.

— Mi volt itt?

— Telefonáltam... — mondta Senki. — Most igyunk egy kortyot.

Néhány perc mulva sivítás hallatszott. Sziréna.

— Megint egy riadó autó! — mondtam.

— Nem. Ez mentőkocsi. Kihívtam őket egy felborult autóhoz...

A mentőorvos és a soffőr csodálkoztak, hogy senki sincs az autóroncs mellett. Még jobban csodálkoztak, amikor úgy vágták fejbe őket, hogy aléltan zuhantak a földre. Mivel ott volt a mentőkocsi, egy hordágyra helyeztük őket és az autó elindult vissza.

Sivítva rohant a kordonnak. Senki Alfonzon a soffőr sapkája és köppenye. Én a beteg mellett ültem, ahogy ez mentőknél szokás, mert időközben esetleg magához tér valamelyik és nyugtalankodik...

Ilyenkor újra fejbeütöttem és csend lett.

A kordon szétrebbent és az autó befutott Marokkóba, nagy sziránzással egyenesen a hadtestparancsnokság épületéhez. Általános feltünést keltett a mentőkocsi.

Senki Alfonz leugrik és az őrszemhez lép:

— Súlyosan sebesült főtiszt van velünk. Közölni akar valamit De Surenne márkival. Fontos katonai titok. Gyorsan! Nem lehet leemelni a kocsiról, halálán van.

A poszt elrohant. Én még utoljára fejbeütöttem élédő ápoltjaimat és szintén kiszálltam.

Itt voltunk! A Kongótól!

— A törvény nevében!

Tíz rendőr fogott közre bennünket. Tíz revolveresö meredt ránk.

— Megálljanak! Fontos parancsot hoztunk!

— Indulj vagy lövünk.

— Nem!

Ezt egyszerre mondtuk.

És most De Surenne márki kilépett a kapun csodálkozva. A rendőrkapitány feszesen tisztelgett.

— Excellenciás uram! Ezek az Igoriból érkezett szökevények!

— Hogy az ördögbe jöttek ide?!

— Mentőkocsin!

— Magukat én ismerem, — mondta a márki, miután végignézett rajtunk. — És sajnálom, hogy így végezték.

Senki Alfonz tisztelgett.

— Tengernagy úr! Levelet kell kézbesítenem önnek.

És átnyujtotta a levelet a címzettnek!

— Hm... — mondta a márki, — mi ez? Szakácskönyv?

— Bocsánat . . .

A másik levél volt, amelybe Levin szakácskönyvét vittük magunkkal az őserdőben. De egy pillanattal később... Igen! Ez a pillanat, amelyért érdemes volt a világrajönni!

Átadtuk az igazi, ötpecsétes levelet, sértetlenül, benne a tábornok jelentésével!

Közben ezrekre menő tömeg hömpölygött körül és mindenfelé a környező uccákban megtorlódott a kiváncsi sokadalom.

Zaj, kiabálás, puffog a gumibot, a nők sikongnak... Néhány ember éljenez halkan, ezeket letartóztatják...

Marokkó uccai élete teljesen megbénult. A városban elterjedt a hír, hogy itt vagyunk és mindenki látni akart bennünket.

— Ki küldi ezt a levelet?

— A levélről semmit sem mondhatunk excellenciádnak.

— Miért?

— Katonák vagyunk. Parancs, az parancs.

... A tömeg áttörte a kordont... a kard villan, bot puffan, ordítozás... Nekiszorítanak bennünket a kapualjnak.

De Surenne zsebreteszi a levelet:

— Vigyék ezeket a Gueliz-erőd parancsnoka elé —

és felénk fordult. — Ez a levél enyhítőkörülménynek számíthat bíráik előtt? — kérdezte keményen.

— Oui mon excellence.

— Ha így van, régi érdemeikre való tekintettel, gondoskodni fogok, hogy a haditörvényszék figyelembe vegye. Bár arra, amit maguk tettek, alig van mentség... Kár, hogy idejutottak...

Megfordult és otthagyott bennünket. Közben a rendőrséget megerősítették katonasággal és a zsibongó tömeget a mellékuccába szorították, sorozatos attakokkal.

TIZENHARMADIK FEJEZET.

1.

Nyugodtan tűrtük, hogy a káplár megvasaljon bennünket. Gyorsan belöktek egy nagy szürke katonai autóba, azután mentünk... Egy perc mulva ott álltunk a Gueliz-erőd udvarán. Elsősorban az őrségre vezettek és kiforgatták a zsebeinket.

— A mindenségit... — káromkodik az őrmester.

Bizony, négy-öt revolver, néhány száz revolver golyó, kés, ólmosbot; összesen két embernél, elég ijesztő látvány.

— Hát ez mi?

Levin szakácskönyve akadt a kezébe.

— Kérem — mondta Senki Alfonz, — ez igen fontos bűnjel. Gondosan őrizzék meg.

— Nini!... — mondja most az őrvezető, — akár mi legyek, ha ez nem Levin szakácskönyve!

— Az hát! — mondtam.

— Csakugyan?! — kiáltja a káplár. — Mutasd meg hát a fényképen, melyik a híres Levin...

— Ez itt, aki ül... Itt vagyok én jobbkézre. Kedvenc tanítványa voltam...

Végre! Végre megtudjuk a titkot!

— Tizedes úr? Ön Levin tanítványa?

— De mennyire!

— Ki volt az a Levin?!

— Ne ugrasson!... Azt akarja mondani, hogy nem tudja, ki volt Levin?... Mit mesél ilyent?

— Komolyan nem tudom...

— Ugyan mit viccel... hagyjon békében!..

Erre térdre hulltam, összekulcsolt kézzel és így szóltam:

— Őrvezető úr! Hónapok óta időnként nagyon szenvedtem, mert Levin mester, akivel szerencsétlen lehettem együtt ülni, elvárta, hogy hírből jól ismerjék! Én itt most ünnepélyesen bevallom és megesküszöm rá, ha kívánja: nem tudom ki volt Levin Nevessen ki tudatlanságomért, vessen meg, könyörgöm: köpjön le, de mondja el ki volt Levin!

A közlegény teljesítette a kérésemet. Leköpött és elmondta, hogy ki volt Levin:

A nagy Levin már korai ifjúságában, mint nadrágszabó, a festői Cap-Townban kezdte pályafutását. Szíve azonban már akkor is a főzés nagy tudományáért lelkesedett. Húsz éves korában még nem is sejtette, hogy a következő év karácsony estéje milyen jelentős fordulatot hoz az életében. Azon a karácsony estén Levint tetten érték betörés közben. A festői Cap-Townban. Amikor megkérdezték tőle, hogy milyen munkára osszák be, amihez esetleg hajlama van, azt felelte:

— Szakács szeretnék lenni. Mert meggyőződésem, hogy ha minden ember kedve szerinti hivatásából élhetne, nem volna bűnöző a földön.

— Mi volt maga azelőtt?

— Nadrágvasaló. És ez lett a vesztem. A nadrágvasaláshoz nem érzek elhivatottságot. — Panaszosan kiáltotta két öklét mellére csapva: — Hagyjatok főzni és én megjavítom az emberiséget.

Ezt az állítását nem értékelték kellőképpen, de az intéző utasítására esténként hipofoszfátot kellett szedni Levinnek, hogy idegei helyrejöjjenek, mielőtt az elmélet elhatalmasodna a fogoly szervezetén.

De egy hét mulva az átutazó Velszi herceg meglátogatta a fogházat is és ekkor Levin (pedig rendszeresen szedte a hipofoszfátot) a trónörökös lábai elé vetette magát és így kiáltott sírva:

— Sir! Én főzni akarok! Miért van az, hogy mindent tanulhatnak a rabok, csak főzni nem?!

A herceg végighallgatta Levin kérését. Tetszett az

elmélet, amely szerint nem volna bűnöző, ha minden ember kedve szerinti hivatásából megélhetne.

— Igazgató — mondta a herceg, — legyen Cape-Town fegyháza az egyetlen, amelyben a foglyok főzni is tanulhatnak.

— De Sir, ki legyen az oktató?

— Értem. Én átadom a főzőtanfolyam számára tanárnak a hajószakácsomat.

Két hónap mulva a herceg szakácsa visszatért szolgálatába és Levin vette át az oktatást teljes egy évig. Ekkor szabadlábra helyezték a nagy embert. Őfelsége valahányszor Cape-Townba járt, kötelességének tartotta, hogy Levin fegyházi konyhájáról hozassa az ebédet. Azt már csak rosszindulatú egyének terjesztették, hogy a trónörökös ezért nem fordul meg sűrűbben Dél-Afrikában.

Hatalmas cikkeket írtak az esetről és a londoni Savoy hotel szerződtette szabadulása után Levint. Ám félévi működés után ismét hosszabb kényszeroktatásra ítélték egy fegyházi főzőtanfolyamon!

Levin neve fogalom lett! Egyszer különös véletlenek következtében hosszabb ideig szabadlábon volt és a herceg meghivta a hajójára. Ebből az alkalomból Levin képe is ott szerepelt minden lapban, amint egy borjú frikkandó és egy szárnysegéd társaságában várja a Velszi herceget...

— Ez a kép itt a szakácskönyvben — fejezte be az őrvezető. — Dél-Afrikában a johannesburgi fegyintézetben készült, ahol én is Levin tanítványa voltam, csempészésért.

— Mondja kérem — szólt Senki Alfonz és az egyik kuktaköténves, rabruhás alakra mutatott. — Ezt a kollégáját is ismeri?

— Hogy a fenébe ne!... Ez Brigeron! Erőszakos, kegyetlen rablógyilkos.

Odanéztem és tátva maradt a szám. Levin tanítványa, a Brigeron nevű gyilkos senki más, mint a félszemű mérnök Igoriból!

2.

Senki mosolygott, amilyen hülyén ott álltam.

— Nem érted? Első napon, amikor megérkeztünk Igoriba, Levin egy marinirozott halat kért. És ráismert volt tanítványára a főzés stílusából! Később őt is bevették a jobb kategóriába... mint mérnök járt igen előkelő öltözetben... Persze, hogy ezt a tanítvány tette vele. Aki odaállt marinirozott halat főzni...

— Halat nem jól csinált ez a Brigeron, — jegyezte meg a tizedes. — A rablógyilkosok csak nyárson és roston sült húsokat készítettek jól, azt is csak egészen angolosan, az orgazdák és besurranó tolvajok specialitása volt a hal. A nagy Levin pontosan tudta, hogy melyik bünözőnek mihez van talentuma. Igazi tyúklevest és főtt marhahúsokat a zsarolók készítettek, viszont édes tésztát, habos dolgot a leánykereskedők és zsebtolvajok tanulták el hamar.

E rövid eszmefuttatás után egy cellába kisértek.

— Mondd... te mióta tudod, hogy a félszemű képe itt benne van? — kérdeztem Senki Alfonztól.

— Amikor a *Teknőben* Levin odajött és megkérdeztem tőle, kinek köszönheti ezt a karriert. Azt felelte, hogy egy tanítványa van Igoriban, aki felkarolta.

— Emlékszem!

— Nahát... Akkor eszembe jutott a könyvben látható fénykép, amely Levint tanítványai körében ábrázolja. Amikor megnéztem a fényképet, rögtön ott láttam a tanítványok között a félszemű főmérnököt.

— A Törökkel mi lehet? Már régen meg kellett volna érkeznie.

— Nem tudom. Gyanús.

Majd pont a Török Szultán nem lesz gyanús!

— Gondolod, hogy De Surenne nem olvasta még a levelet? — kérdeztem később.

— Attól félek, hogy esetleg az sem használ nekünk, ha olvasta.

— Mi? Hogy érted ezt?

— Talán olyasmi történik Igoriban, hogy... amint a tábornok mondta: eltussolják! És akkor bennünket

is feláldoznak. Nem veszik tudomásul a levelet. Kidobnak valahova a távoli Szaharába, mint szökevényeket.

Lehet, hogy ez a Senki Alfonz megint fején találta a szöget...

3.

...Azután felvezettek a parancsnok elé. A nagy irodahelyiség tömve volt kíváncsi tisztekkel. Tábornokok, őrnagyok, egy szpáhi kapitány, a kormányzó szárnysegédje; mindenki, aki csak tehette, itt volt a Marokkóban időző tisztek közül.

— Azt a köpcös gazembert is vezessék fel... — mondta a parancsnok az altisztnek.

Tehát Hopkins is itt van.

— Ti veszett fickók vagytok. De a hadsereget ért meghurcolásért keservesen fizettek.

Egy főhadnagy lépett elénk.

— Hol van az a leány, aki Colomb-Bechárnál még veletek volt?... Mi?!

— Ezt nem mondjuk meg. A nevét sem közölhetjük mon commendant — felelte Senki Alfonz. A tiszt megrázta az öklét az orrunk előtt:

— Vigyázzatok magatokra, ha hazudtok! Az a köpcös mindent bevallott!

Ilyen trükkel jön. Nekünk! Pont Hopkins az, aki bevall. És pláne mindent!

De épp hozzák. Kissé megverhették a fiút, mert az orra és a szája duzzadt.

De mi van?!... Hogy jön be? Ki látott ilyent?

Mosolyog és megemeli a sapkáját:

— Alázatos szolgája!

— Közlegény! — kiáltja a parancsnok. — Hogy viselkedik!?

— Köszönöm kérdését parancsnok úrnak...

Megőrült ez? A hadnagy eléje áll.

— Canaille! Szimulálsz?!

— Nem szimulálok. Én polgári személy vagyok, akit jogtalanul tartanak fogva!

Egy tiszt lép most oda a hadnagyhoz.

— Kérlek, ez nagyon különös eset. Ugy látszik, a

fogoly csakugyan polgári személy, mert egy Thorze nevű, azonos adatokkal belajstromozott egyén nálunk szolgál a II-es meknesieknél...

— Szintén polgári személyeknek vallják magukat? — fordul felénk a parancsnok.

— Nem, mon commendant...

A hadnagy megsuhogtatja a botját.

— Hol a lány? — kérdezte röviden.

— Ha a hadnagy úr most rosszul bánik velünk, azt rövidesen sajnálni fogja — mondtam katonás tisztelettel.

— Mi?! Hát ti itt úgy viselkedtek...

— Várj... — szólt közbe az őrnagy. Ugy látszik okult Hopkins esetén.

— Mit értesz az alatt, te apagyilkos, hogy jól bánjunk veletek?

De feleletre nem került már sor. Nyilt az ajtó és besietett De Surenne márki.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

1.

Őexcellenciája személyesen jött... Huh! Hogy nézett ki. Az arca piros volt. Harag, öröm és büszkeség sugárzott róla.

Egyetlen csattanással záródott valamennyi boka a teremben.

A kormánybiztos végigment előttünk és hosszan nézegetett bennünket. Azután a tisztek felé fordult:

— Uraim! Óhajom, hogy ezt a három embert, mindenfelé, ahol csak szóbakerülnek, úgy emlegessék, mint a köztársaság legvitézebb, legönfeláldozóbb, leghűségesebb katonáit...

Egy pillanatig ámult csend, csak Hopkins dünnyögi halkan:

— Azt is említsék meg... hogy én civil vagyok.

— Elrendelem továbbá — folytatta emelt hangon — hogy a hadsereg valamennyi százada említse holnap a napiparancsában ezt a három embert, akikkel most kezet fogok. — Sorba megrázta a kezünket. — De Su-

renne tengernagy mindég büszke lesz erre a kézfogásra.

Ilyen ember volt! Szemrebbenés nélkül falhoz állította a gyáva, rossz, kártékony katonát, de az igazi *teljesítményt* senki sem értékelte többre, mint ő.

Senki Alfonz feszesen kilépett.

— Beszélj.

— Excellenciás uram, magas elismerését alázattal köszönjük. Teljesítettük a kötelességünket, ahogy jó katonákhoz illik, ez volt az egész.

— Ezek — fordult a tisztek felé — leleplezték a leggyalázatosabb árulást és minden idők legnehezebb katonai parancsát teljesítették, amikor tűzön-vízen át elhoztak egy titkos jelentést egyenesen a vezérkarhoz... — és végignézett bennünket. — Micsoda fickók... — mondta nevetve, de a szeme furcsán csillogott...

2.

Fort Lamy helyőrség az őserdőben, százfőnyi katonájával meglepetésre ébredt egy napon. A kis repülőtérre egymásután három gép szállt le. Tisztek érkeztek.

Nem lehet tudni, mi volt. Az erőd parancsnokát és a rádiós tisztet leváltották. Ezek repülőgépen elhagyták Fort Lamyt. A parancsnokot útközben szerencsétlenség érte. Kiesett a gépből valahogy. Azt is pletykázták mindenfelé, hogy öngyilkos lett. A helyőrséget nyomban útnak indították.

A Kongó partján hirtelen keleti irányba folytatták az utat. Egyenesen Igori felé meneteltek erőltetett útszakaszokban.

Ugyanekkor Igori felett megjelent egy repülő raj. Félelmes búgás töltötte be a levegőt és a százados elé a következő rádiogrammot tették:

„Tíz percen belül foglyok, bennszülöttek és őrök gyülekezzenek az erődbe. Parancsunk a következő: Ha egyetlen ember megkísérli elhagyni Igorit, semmisítsük meg bombákkal az erődöt! Fort Lamy parancsnokait leváltották, a helyőrsége könnyű üteggel megerősítve, három órán belül megszállja Igorit. Tíz perc

mulva megnyitjuk a gépfegyvertüzet. Aki az erődön kívül van, azt lelőjük."

Tíz perc mulva az alacsonyan keringő repülőgépek elárasztották a környéket gépfegyvertűzzel.

Délután hatkor Igori ellenállás nélkül megadta magát. Hét órakor befejezték az első vizsgálatot és az erőd mögött igen gyorsan fejbelőttek tizenhat embert. Közöttük Brigeront és Fonált, a dúdoló, félhülye káplárt. A *századost* elvitték megvasalva Oranba. . .

Az ügyről csak néhány sor jelent meg a lapokban:

„Igoriban a fegyencek lázadást kíséreltek meg, amit Fort Lamy helyőrsége elfojtott. A három szökevény katona, akik közül az egyik polgári személy, a titkos szolgálat megbízásából jött Igoriból és elfogatásukat szándékosan nem szorgalmazta a gyarmati hadsereg."

Ezt a flastromot kapta a sok lóvá tett hatóság. Mi azonban tudtuk, hogy mennyire szorgalmazták...

3.

A kunyhó lakói bizony rossz bőrben voltak, amikor Péret százados egy szakasszal értük ment. A küszöbön Potrien várta. Az őrmester sárga, fonnyadt arcából búsan állt el az orra, valamint a bajusz és szakáll alkatrészei. De azért, mint a gyertyaszál állt meg Péret előtt.

— Potrien őrmester jelentkezik, százados úr!

A százados megszorította a nagy, csontos, ráncos kezet:

— Rossz bőrben van mon chef... — és megkopogtatta a penészes, nedves zubbony rozsdás gombjai között az őrmester mellkasát. — Elfogyott a tartalék itt benn?

Az őrmester arcát némi pirosság színezte át és a szeme is élénkebb lett az érintésre.

— Kissé megviselt az ügy. Azt hiszem, három szabadnapot kell majd kérnem, hogy rendbejöjjek. De a gyengélkedőbe nem vétetem fel magamat.

A százados nevetett és megveregette a sebhelyes, halálos szenvedésekkel beárnyékolt, sovány arcot:

— Alors!... Tout va bien... mon chef!

Boka csattog.

— Si! Mon commendant!

A százados tovább akart menni, de az őrmester eléje állt.

— Óvatosan mon commendant. Egy testőr áll a tábornok mellett, mert azt hittük, hogy ezek a gazok átjönnek a terhelő tanukat megölni.

— Testőr? Mi az?

— Fogoly itt velünk. Nagyon derék fiú — és beszólt a másik szobába: — Hé, maga csirkefogó! A *mieink* jöttek.

— Azért még nem kell ordítani!

A Török Szultán jelent meg az ajtóban, egy konyhakéssel.

4.

...A Török Szultán még azon a bizonyos estén itt ragadt, amikor mi útrakeltünk. A kis ipari vágány füstölgő lokomotívval indulásra várt. A Török gyors suttogást kezdett a mozdonyvezetővel.

— Itt van ötezer frank. Én most elbújok a kocsira és gurítson rám szenet...

— Rendben van...

— Gyorsan!

A Török elhelyezkedett egy kis, taligaszerű, keskeny nyomtávú teherkocsiba és a gépész szenet gurított rá...

Tíz perc mulva nagy pöfögéssel megindult a vonat... Az ördög vigye el! Ez a kocsi szén nem mozdul. Mi az? Lekapcsolták! Kiemelkedett gyorsan és meglepő látvány fogadta. Tíz katona állt ott lövésre kész puskával. Középen Fonál, a *káplár*.

— Kiszállni...

Közrefogták és az irodába kísérték.

A százados mosolyogva fogadta.

— Kezdettől fogva tisztában voltunk magával Boulanger. Ugyanis az ön orvos barátja, a Kvasztics elárulta.

— Nem igaz!

— De. Higyje el. Ez az ember álmában beszél és éjjel kifecsegett egyet s mást az ügyeikről, így a kisvasútról is mesélt. Most odakerül a cimborái közé. Sajnálom, mert sokat mulattam magán. Kutassátok át.

...Amikor a látcsőtáskát akarták levenni róla, úgy hadakozott, mint egy tigris. A levelet szerette volna összetépni.

Betörték az orrát, valaki puskatussal hátbavágta, de ő védekezett és úgy kapta szájon a kis káplárt, hogy három foga tört bele... Azonban mégis elvették a látcsőtokot.

A százados kinyitotta.

— Hm... mi szüksége volt önnek arra, hogy szivarvégeket gyüjtsön...?

A Török Szultán nagyot nézett és végül egy igen meglepő kijelentést tett:

— Hü! Az... a nyavalyás... tolvaj!

5.

Azóta egy év telt el. Ma már megírhatom az esetet.

Pittmann mindent bevallott, nem volt kicsinyes ember. Mosolyogva mesélte el az egészet és mosolyogva ment hajnalban az exekucióhoz. Elutasította az altisztet, aki kendővel közeledett.

Farkasszemet nézett tizenkét lövéssel.

Mi volt a szélhámosság?

Pittmann, mint Fleurion főhadnagy megérkezett Igoriba. Akkoriban a Kongónak ezen a szakaszán méréseket végeztek és különböző társaságok kiküldöttei megkörnyékezték a szakembereket. A legfontosabb személy a kiküldött ellenőrző tiszt, ez a Fleurion volt, aki helyett Pittmann jelentkezett szabályszerű írásokkal. Az ő jelentésétől sok függött. Pittmann átlátta, hogy milyen helyzet kínálkozik. Először hagyta, hogy a vállalkozók megvesztegessék és véleményezéseiben előnybe részesítse azt, aki többet fizet. Később már ő irányította a szélhámosságot. Akadékoskodó tisztek és mérnökök lassan egyenként eltüntek. Senkinek sem gyanús jelentés a Kongó vidékéről, hogy néhány ember malária, tífusz, vagy napszúrás áldozata lett. Igori na-

gyon messze van minden ellenőrzés lehetőségétől. Hihetetlenül költséges és komplikált egy hivatalos út a Kongóhoz.

Lassan annyira teljes lett a szélhámos különítmény, hogy kialakulhatott a nagy mű.

Egy tönkrement vasútépítő társaság mérnöke ajánlatot tett a Belga Kongó Vasút építőinek anyagszállításra. Igen olcsón. Az ajánlatot elfogadták. (Utóbb kiderült ,hogy a belga építkezésnél is voltak bűntársaik.)

Ezután a francia vasútépítéshez érkező anyagot rendszeresen tovább szállították a belga munkálatokhoz, kétszáz kilométer távolságra. A hihetetlen pénzösszegeket egyszerűen eltették. Az anyag egy kis részéből látszólag építették a francia szakaszt.

Átutazók, vagy pilóták a magasból nem láthatták, hogy a töltés, az összekötő híd, a cement alap, mindenhol szinte papírvékonyságú. Igen kevés, rosszul kevert anyagot használtak. A sínek csak rövid szakaszon vezetnek és véget ér a vonal mindenütt, ahol fák közé ér a pálya.

De futtában, messziről mégis alagútnak, hídnak, töltésnek hatott az építkezés. Évek folyamán megépült a belga vasút egy tökéletes kis szakasza, *a sikkasztott francia anyagból!* Közben az Igoriban berendezkedett szélhámosok már több millió frankos betét felett rendelkeztek különböző külföldi bankoknál.

Igazán semmiség volt ebből a pénzből a *„légiós mennyországot"* fenntartani. Mit számított akár tízezer havanna, vagy akárhány hektó bor, meg sütemény, amikor *egész vasútvonalakat, alagutakat és hidakat loptak el?*

Ha néha mégis bizottság érkezett a fegyenctelepre, ezt Fort Lamyból előre tudták. Ilyenkor a rabok dolgoztak, a luxus berendezést összehordták egy üres hangárba és a néger munkásokat hazazavarták. Amire nem is számítottak: a tisztaság, a rabok fegyelmezettsége, egészségügyi állapota a legjobb benyomást tette a bizottságra és *„Fleurion főhadnagyot"* még előléptetésre is felterjesztették.

Fonal közlegény szökés miatt került Igoriba és természetesen azonnal felismerte Pittmannt, akivel Rakhmár oázisban együtt szolgált. Fonál értesítette jó ba-

rátját, Brigeront, a félszemű rablót, aki Rakhmárban vendéglős volt. Brigeron azután jobban kihasználta a helyzetet, mint az idióta Fonál. De idekerült Ogor oázis részeges pályaőre is.

Ez ott volt, amikor Fleurion tisztet megölték az arabok és kiszabadították Pittmannt. Hallgatása jutalmául *Fleurion* ajánlására áthelyezték az Igori vasúthoz, ahol a játékos fantáziájú Pittmann neki is valóra váltotta az álmát: nagy pályaudvart építtetett, hiszen volt elég anyag. Itt azután ihatott, intézkedhetett, dühönghetett kedve szerint és katasztrófától sem kellett tartani, mert vonatközlekedés csak az állomásfőnök vizióiban fordult elő.

A szélhámosok bankbetétje egy tizedét sem fedte a kárnak, de a bűnügy gyors elfojtása felbecsülhetetlen veszteségektől kímélte meg a francia pénzpiacot.

Természetes, hogy a fejnél is kellettek bűntársak. Néhány váratlan áthelyezés, nyugdíjazás, két-három ismeretlen hátterű öngyilkosság elnyelte az ügy utolsó nyomait is és a részletek örökre homályban maradnak.

6.

... Csak lépésben vergődhetett át az autónk a Gare de St. Lazartól az Elysée palotáig.

Micsoda tömeg...!

Egy filmriportert gépestől elsodornak.

Erről eszembejut, hogy a híradóban ilyenkor integetnek a népnek. És felemeltem a kezemet, de Potrien tiszthelyettes, aki zubbonyán a vadonatúj „pour le mérité"-vel úgy ül, mint Buddha-szobor mása a vitrinben, rámszól:

— Viselkedjék rendesen, maga csirkefogó... Mit gondol, ha az elnök megkérdezi: „Ugyan kedves Potrien, milyen volt az útjuk Páris uccáján?..." mit mondok neki?

— Akkor azt mondja mon chef...

— Ne feleljen, maga csirkefogó, mert levágom...

Tuskó Hopkins mint polgári személy ül Senki Alfonz mellett. Sötét szalonkabátban, fekete keménykalapban és fehér kesztyűben, emelt fővel.

Úgy néz ki, mint egy hőhér a kivégzés reggelén. Csak az enyhít valamit ünnepi külsőségein, hogy félrecsúszott ingmelle nagy darabon szabadon hagyja csíkos trikóját...

Megérkezünk az Elysée-palotához.

Felmegyünk a márványlépcsőkön. Duron tábornok mögött és egy hatalmas terembe érünk, ahol sok előkelő díszruhás ember várakozik. Feszesen állunk.

Egy tiszthelyettes, két légionárius és egy ítéletvégrehajtó.

Minden szem bennünket néz, tetőtől-talpig, kíváncsian.

A köztársaság elnöke sorba kezet fog velünk. És Potriennel megtörténik a csoda! Amit évek óta, mint példát említ! A nagy úr így szól hozzá:

— Ugyan kedves Potrien, milyen volt az útjuk Párisban...

De előre jelzett feleletei közül egyiket sem képes elmondani. Az arca lángpiros színű.

7.

Senki Alfonz igen sokszor kap szabadnapot és ilyenkor Yvonneval van.

Kezd gyanús lenni az eset! Ennyire leplezné a leány érzelmeit? Igaz, hogy felkeresett és egy gyönyörű aranyórát adott ajándékba, de ilyent Hopkins is kapott. Senki Alfonz egy idő óta zavartan viselkedik, ha találkozunk. Mi lehet itt a dolgok hátterében. Tuskó Hopkins naponta engedélyt kap, hogy meglátogasson és Potriennek így köszön:

— Adj Isten...

— Nem vagyok magának *adj Isten*, hanem tiszthelyettes úr! Csirkefogó!

— Nem vagyok magának csirkefogó, hanem civil úr!

— Ép olyan szélhámos, mint volt. Hordja el magát. Ez a mákvirág a kantinban várja.

A mákvirág én voltam. De ezen a napon kissé szomorúan üldögéltem.

— Mi bajod? — kérdezi Tuskó. — Gyere este kávé-

házba. Megvettük a Törökkel társban a „Négy Furcsa Patkányt." De azt hiszem, hogy becsap az elszámolásnál a gazember. Gyanús, nagyon gyanús.

— Nem érdekel. Hallottad, hogy Senki Alfonz leszerel?

— Igazán?

— Felülvizsgálatra jelentkezett. A törzsorvos szerint Senki Alfonz alkalmatlan, mert általános testi gyengeségben szenved.

— No és mi lett evvel a törzsorvossal? Gyógyíthatatlan, vagy csak napszúrás volt?

— Egyik sem. Azt hiszem, Duron tábornok járt nála. Senki Alfonz leszerel. — És halk, férfias sóhajjal hozzátettem: — Elveszi Yvonnet!

Hopkins körülnézett, azután ezt súgta:

— Ne törődj vele. Azért megy a leány Senki Alfonzhoz, mert így akarja leplezni, hogy téged szeret...

Vége.